

Express

WIESU

IMPREZA INTEGRACYJNA
JUŻ NIE WYSTARCZY,
ROZMOWA Z AGATĄ WITCZAK

JAK SIĘ PROJEKTUJE
JACHT DLA
RAFAELA NADALA

ADAM

BOJANOWSKI

PIENIĄDZE LUBIĄ (ZA)CISZĘ

BRIZO PARK

#mrdom
grupa
deweloperska

Osiedle domów w Mechelinkach

Jeżeli cenisz sobie komfort i wygodę życia nad morzem,
osiedle Brizo Park jest stworzone dla Ciebie!

Mechelinki / k. Gdyni / www.mrdom.pl /

A woman with dark hair, wearing a light blue button-down shirt and a black watch, is holding a set of keys in her right hand and a brown folder in her left. She is looking directly at the camera with a slight smile. The background is a blurred outdoor setting with greenery.

LUXURIA
E S T A T E

Biuro Nieruchomości

Kupno - Sprzedaż - Wynajem
Nieruchomości w Polsce i za granicą

Przed Tobą ważna, życiowa decyzja ?

Dzięki indywidualnemu podejściu do Klienta, doświadczeniu i zdobytej wiedzy pomożemy podjąć Tobie właściwą.

Niezależnie od tego jakie są Twoje aktualne plany, sprawimy, że w sprawach nieruchomości będziesz się czuć bezpiecznie i komfortowo.

Sprawdź, co dokładnie możemy dla Ciebie zrobić i **skontaktuj się z nami.**

j.symeryak@luxuria.com.pl

796 100 155

www.luxuria.com.pl

Eksperci biją na alarm. Co czwarty Europejczyk zmagą się z problemami ze zdrowiem psychicznym. Najczęściej jest to depresja. Na świecie choruje 350 milionów ludzi. W Polsce półtora. Choroba kosztuje polską gospodarkę grube miliony złotych rocznie. A może być jeszcze gorzej. Tylko co trzeci Polak, z depresją udaje się po pomoc do specjalisty.

Czy można temu zaradzić? Fachowcy nie mają wątpliwości. Nie tylko można, ale trzeba. Jak, ktoś zapyta? Więcej na ten temat piszemy w tym numerze "Express Biznesu". W rozmowie z Agatą Witczak, dyrektorem HR i członkiem zarządu London Stock Exchange Group, znajduj Państwo odpowiedzi na kilka istotnych pytań. Podobnie jak w poradniku autorstwa Joanny Kamińskiej i w felietonie Aldony Dybuk. Obie panie od dłuższego czasu pracują z ludźmi. Pierwsza jako HR partner, druga m.in. psychoterapeutka. Zdrowie psychiczne to także tematu, któremu dużo uwagi poświęci w tym roku organizator imprez triathlonowych, spod znaku IRONMAN.

Nie samymi problemami jednak człowiek żyje, zapraszam także do trzech wyjątkowych materiałów, gdzie istotną rolę odgrywają zdjęcia. Nic piękniejszego niż jeździec jadący w harmonii z koniem. Nic piękniejszego niż luksusowe auto poruszające zmysły. Jeśli potrzebują Państwo potwierdzenia tych słów, zapraszam do zapoznania się z testem Mazdy CX 60, typ Plug-In Hybrid, a także obejrzenie fotoreportażu z CAVALIADY, autorstwa Agnieszki Dybuk, która od dziecka kocha zwierzęta. Najpierw jako zawodniczka, a teraz jako instruktorka przygląda się im na co dzień. Dla nas zrobiła, to zza obiektywu aparatu. Trzeci materiał to spotkanie, także fotograficzne, z Hawaną. Stolica Kuby budzi skrajne emocje. To miasto wielu kontrastów. Warto zatrzymać się na chwilę.

Piotr Ruszewski
Redaktor naczelny

 /ExpressBiznesu

 /Express_Biznesu

POPRIEDNIE WYDANIA:

W TYM NUMERZE

PIENIĄDZE LUBIĄ (ZA)CISZĘ ROZMOWA	8		16
KRÓTKIE INFO - 13 ARTYKUŁÓW BIZNES	13		
IMPREZA INTEGRACYJNA JUŻ NIE WYSTARCZY TEMAT MIESIĄCA	16		
DLACZEGO MOI PRACOWNICY SĄ NIEZAANGAŻOWANI? TEMAT MIESIĄCA	20		
ALDONA DYBUK - CZY EMOCJE I BIZNES (NIE) IDĄ W PARZE? FELIETON	22		32
WSZYSTKO BYŁO TRUDNE ZANIM STAŁO SIĘ ŁATWE ROZMOWA	23		
TOMASZ LIMON - REPREZENTATYWNOSĆ PRZEDSIĘBIORCÓW FELIETON	27		
RYSZARD STOPA - PRAWA KONSUMENTA. ZMIANY OD 1 STYCZNIA FELIETON	28		
SUKCESY W REGIONIE - TRZY ARTYKUŁY BIZNES	29		37
JAK SIĘ PROJEKTUJE JACHT DLA RAFAELA NADALÁ? BIZNES	32		
STABILNA GOSPODARKA BIZNES	35		
TRACIMY WIARYGODNOŚĆ BIZNES	37		
KTO NIE RYZYKUJE, TEN NIE PIJE SZAMPANA NIERUCHOMOŚCI	39		43
INWESTYCJA ODPORNA NA ZAWIROWANIA NIERUCHOMOŚCI	40		
ZDROWIE PSYCHICZNE CORAZ WIĘKSZYM PROBLEMEM BIZNES	41		
ZDROWIE PSYCHICZNE I IRONMAN POLAND 2023! BIZNES	42		

PARTNERZY EXPRESSU BIZNESU:

NASZ MAGAZYN MONITOROWANY
JEST PRZEZ INSTYTUT MONITOROWANIA MEDIÓW:

- 44** ZASKAKUJĄCA ANALIZA. AUCHAN NAJTAŃSZYM SKLEPEM
BIZNES
- 45** NIE TYLKO TRÓJMIASTO DOBRE DLA BIZNESU
BIZNES
- 47** TESTUJEMY MAZDĘ CX-60 TYP PLUG-IN HYBRID
MOTORYZACJA
- 51** 4 CIEKAWOSTKI Z REGIONU - MIN. PIERWSZA TAKA OPERACJA NA POMORZU
LIFESTYLE
- 53** NIC PIĘKNIEJSZEGO NIŻ JEŹDZIEC JADĄCY W HARMONII Z KONIEM
FOTOREPORTAŻ
- 57** KINO KOCHA BIZNES
LIFESTYLE
- 61** HAWANA PEŁNA SKRAJNOŚCI
FOTOREPORTAŻ
- 63** VOUCHERY DLA FIRM. DLACZEGO WARTO JE MIEĆ?
LIFESTYLE
- 65** GDYNIA WINTER SWIMMING CUP
SPORT
- 68** W TROSCE O LOKALNY RYNEK PRACY
SAMORZĄD
- 69** NIEZBĘDNE JEST WSPARCIE
SAMORZĄD
- 71** DZIAŁANIA NA RZECZ KOCIEWSKIEJ KULTURY
SAMORZĄD
- 73** ŁĄCZĄ SIŁY BY PRZYCIĄGNAĆ TURYSTÓW
SAMORZĄD
- 74** O SPORCIE, EDUKACJI I STANIU NA STRAŻY SAMOŻĄDNOŚCI
SAMORZĄD
- 77** TYLKO W ZBLEWIE TAKA "LEŚNA PRZYGODA"
SAMORZĄD
- 80** DWA WEJHEROWSKIE CHÓRY ZWYCIĘŻYŁY W KONKURSIE CHÓRALNYM
SAMORZĄD
- 82** KOLEJNE INWESTYCJE W GMINIE KOLBUDY
SAMORZĄD

REDAKCJA

WYDAWCA:
PR MEDIA GROUP Sp. z o.o.,
Aleja Zwycięstwa 24,
80-219 Gdańsk,
tel. 58 736 16 92
redakcja@expressy.pl,
www.expressbiznesu.pl
ISSN 2080-5179

REDAKTOR NACZELNY
Piotr Ruszewski

SEKRETARZ
DS. ADMINISTRACYJNYCH:
Magdalena Chmielewska
tel. 796 600 155
m.chmielewska@expressy.pl

SKŁAD I ŁAMANIE
Ryszard Fedorowicz
Michał Szymerowski

DZIENNIKARZE
Witt Miller
w.miller@expressy.pl

Dawid Majakowski

Krzysztof Witecki

Przemek Schenk

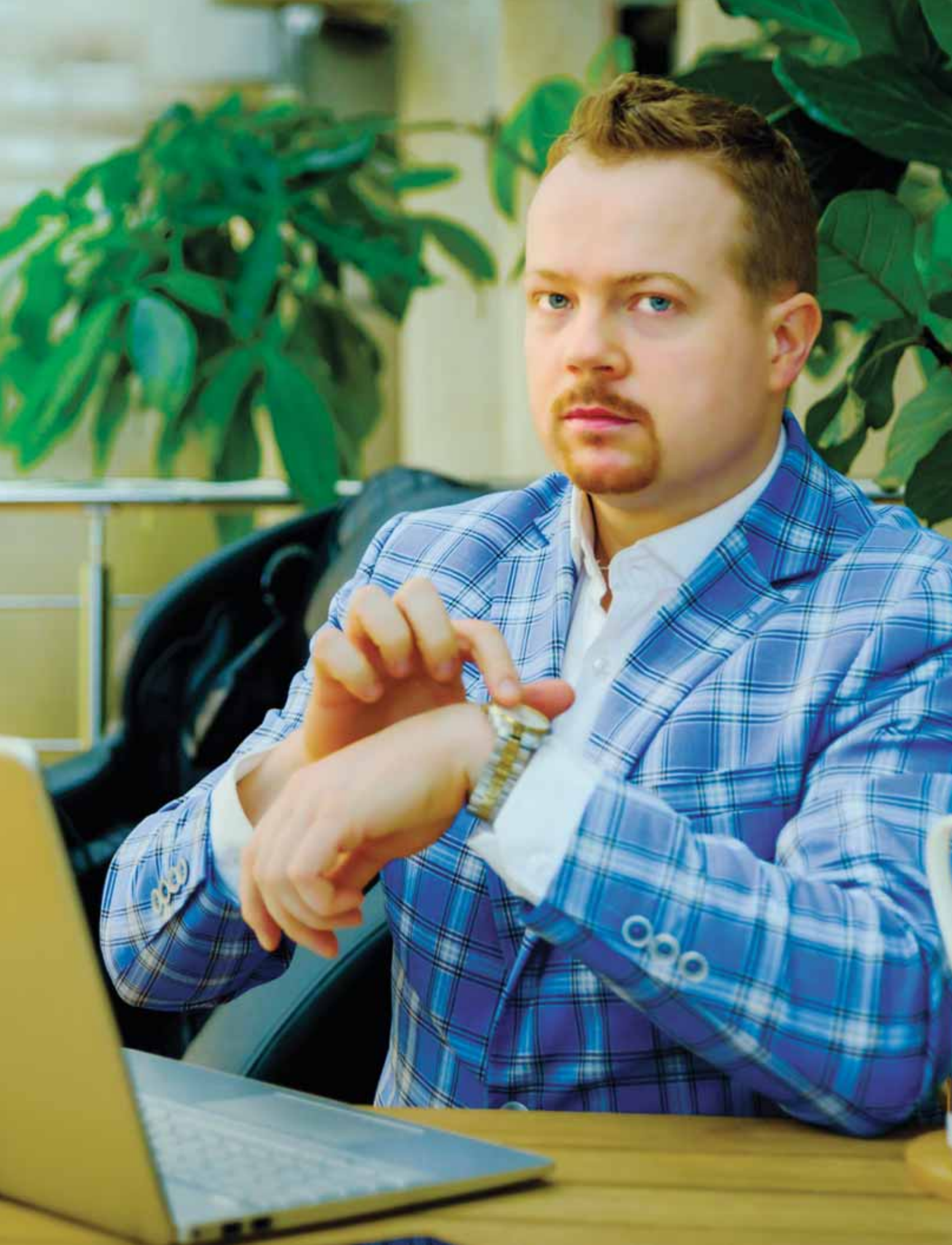
Piotr Wiśniewski

Aldona Dybuk

MARKETING/REKLAMA/PR:
Rafał Laskowski
(dyrektor handlowy),
r.laskowski@expressy.pl
tel. 791 980 155

Joanna Symeryak
(dyrektor ds. marketingu i reklamy)
j.symeryak@expressy.pl
tel. 796 100 155

Danuta Bieszke
(doradca ds. reklamy)
d.bieszke@expressy.pl
tel. 660 731 138

PIENIĄDZE LUBIĄ (ZA)CISZĘ

Adam Bojanowski czyta wspaniale. Biegle porozumiewa się ośmioma językami. Uczył się dziewiętnastu. Za pieniądze zarobione w pracy, za granicą kupował ziemię w różnych, pięknych i cichych zakątkach Polski. Przed pandemią zaczął sprzedawać działki budowlane. COVID sprawił, że z interesem wstrzelił się w dziesiątkę.

Gdyby miał Pan się przedstawić, to co by powiedział?

Nazywam się Adam Bojanowski. Prowadzę firmę „Działki budowlane w zaciszu – Adam Bojanowski”. Mamy 400 działek: rolnych, siedliskowych i rekreacyjnych. Otwieramy się na potrzeby klientów. Kiedy zadzwoni do nas interesant i zapyta o działkę przemysłową, a my takiej nie mamy, dzwonię do urbanistów, przygotowujemy teren i podpisujemy umowę notarialną przedwstępną. Tak samo działamy, jeśli chodzi o mieszkania. Dzięki covidowi mieliśmy znakomite pole do popisu. Dotarliśmy i ciągle docieramy do ludzi, którzy szukają zacisza. Mamy chyba pierwszy raz w historii sytuację, że ludzie nie uciekają ze wsi do miasta, tylko odwrotnie. A ja chcę im pomóc znaleźć ich miejsce daleko od zgiełku.

Ideą biznesu jest to, aby zaoferować klientom miejsce, gdzie będą czuć się tak, jak na wakacjach?

Dokładnie. I ma to być długoterminowa inwestycja. Zaobserwowałem, że klienci traktują zakup działki w zaciszu jako wariant B. Kiedy pytam ich o powody decyzji odpowiadają, że chcą wyjechać, od czasu do czasu, na dwa tygodnie do takiego miejsca.

Kiedy wszystko się zaczęło?

Lubię ryzykować. Jeszcze przed covidem postanowiłem kupić tereny, które przekształciłem w działki budowlane. Myślałem, że będą schodzić od dwóch do pięciu rocznie. Dzięki pandemii sprzedają ich dużo więcej. Na rynku jesteśmy trzeci rok. Wsłuchuję się w potrzeby klientów. Zależy mi, aby dokładnie odpowiedzieć na ich możliwości. Jeśli klient dysponuje budżetem

70 tysięcy złotych, to nie produkuję się przez 30 minut i nie wiskam mu terenu za 200 tysięcy złotych. Otwieram się także na takich, którzy mają 20 tysięcy złotych.

W jaki sposób?

Jeśli klient chce kupić działkę, a dysponuje za małym budżetem, a do tego bank nie chce mu udzielić pożyczki, to ja nie robię z tego problemu. Nie interesuje mnie jego zdolność kredytowa. Podpisujemy umowę, a zabezpieczeniem jest ziemia, którą ode mnie nabył.

Czyli jeśli przestaje płacić raty, działka wraca do Pana?

Tak.

Na ile miesięczne zadłużenie można sobie pozwolić?

W pierwszej kolejności trzeba być człowiekiem. Dla mnie największym priorytetem jest dobra komunikacja. Jeśli pojawiają się problemy rozmawiamy przy kawie. Szukamy rozwiązania. A kiedy to nie zdaje egzaminu działam tak, jak to robią banki.

Skąd Pan miał ziemię, którą podzielił na działki?

Od dłuższego czasu kupowałem. Pracując za granicą, m.in. w Szwajcarii zarobione pieniądze inwestowałem w ziemię. Muszę przyznać, że chociaż życie za granicą mi się podobało, to najbardziej ciągnęło mnie do Szwajcarii, ale kaszubskiej. Duża część terenów, o których rozmawiamy jest tam położonych. Wiele osób pytało mnie, po co mi tyle ziemi. Nie widzieli w tym sensu. Okazało się, że podczas pandemii zapewniłem atrakcyjną ofertę klientom. Gdybym miał 400 działek w jednym miejscu, to nie

mógłbym liczyć na dobrą sprzedaż. Skupowanie ziemi w różnych województwach okazało się strzałem w dziesiątkę. Pomógł covid, a wojna chyba też powoduje, że ludzie szukają zacisza.

Patrząc na obecną sytuację na świecie inwestowanie w ziemię oraz nieruchomości wydaje się być dobrą inwestycją?

Jak obserwuję stopy zwrotu za ziemię, w którą zainwestowałem w 2013, 2014, 2018 i 2020 roku, to nie widzę bardziej pewnego oraz gwarantowanego zysku.

Jedną z Pana zasad współpracy z klientami jest odpowiadanie na ich zapotrzebowanie. To recepta na biznes?

Jako przedsiębiorca podejmuje się nie tylko wyzwania, ale także ryzyka. Tworzę ofertę, jakiej chyba nie ma w Polsce. Ciekawe czy ktoś znajdzie drugą firmę, w której jest ponad 400 działek, bez pośredników, banków, w pięknych, cichych miejscach. Zdaje sobie sprawę, że to niszyowy biznes, ale właśnie taki mnie interesuje i dlatego nie mogę inaczej postępować jak wsluchiwać się w potrzeby klienta.

Ziemia to jedna sprawa, ale doprowadzenie wody, prądu oraz unormowanie spraw w księgach wieczystych to już inna kwestia. Podobno i tym Pan się zajmie?

Żartuję, że moje hobby to częste rozmowy z urzędnikami, przyspieszanie terminów. Większość ludzi raczej tego nie lubi. A ja potrafię to dobrze zorganizować. Dla chcącego nic trudnego.

Staram się załatwiać sprawy hurtowo. Nie udaję się do urzędu, czy notariusza tylko z jednym tematem, a kilkoma. Dzięki temu jest szybciej i taniej, bo stawka przy 20 umowach u notariusza jest lepsza, niż przy jednej. Szukam także sposobu na przyspieszenie z załatwieniem mediów. W ostatnich latach na przyłącze energii czeka się średnio 15 miesięcy. A istnieje możliwość podłączenia prądu budowlanego w ciągu dwóch tygodni. Mamy typowo wiejskie działki, na większości których obowiązują warunki zabudowy. Nie ma planu przestrzennego zagospodarowania, gdzie musi być miejski, czy gminy wodociąg. Pomagamy w przyłączach własnych ujęć wody, przydomowych oczyszczalni ścieków. Przy dzisiejszych szalejących cenach, gdzie koszty za wodę, czy prąd są większe o kilkaset procent, moi klienci nie obrażają się, kiedy proponuję im taką opcję.

A dom Pan wybuduje?

Tak. Współpracujemy z różnymi kontrahentami. Budujemy też domy z bali syberyjskich, modułowe, przenośne. Jesteśmy otwarci na instalację domów z kontenerów. Nawiązujemy współpracę z firmą, która się w tym specjalizuje i stawia je w pięciu regionach Polski. Domy z drewna lub małe cieszą się coraz większą wśród klientów popularnością.

Dlaczego Pana zdaniem takie nietypowe rozwiązania cieszą się coraz większą popularnością?

O budowie teraz najczęściej decyduje kalkulator. Jeśli kilka lat temu można było postawić 160 metrowy dom za 300 tysięcy złotych, a dwa lata temu za 600-700 tysięcy, to teraz mówimy o milionowej inwestycji. Ludzie zaczynają kalkulować. Zastanawiają się co jest dla nich lepsze. Dom od 45 do 100 metrów kwadratowych na pewno nie obciążą tak mocno ich portfela. Dysponujemy siedmioma różnymi projektami.

Ma Pan działki na Warmii i Mazurach, koło Lęborka na Kaszubach. Gdzie jeszcze?

W powiecie wejherowskim. Istotnym elementem położenia działek jest bliskość dużego miasta. Na początku do ziemi, którą proponowaliśmy jechało się z Trójmiasta półtorej godziny. Teraz po otwarciu Trasy Kaszubskiej ten czas istotnie się skrócił, a po wybudowaniu kolejnego odcinka będzie jeszcze szybciej. Nawet 45 minut.

Wyobraźmy sobie, że mamy działkę 1200 metrów kwadratowych, która kosztuje do 90 tysięcy złotych. Gdybym chciał postawić modułowy lub inny dom, to jakimi pieniędzmi muszę dysponować?

O tym decyduje kilka czynników. Jaki metraż, czy jedno lub dwukondygnacyjny, z podpiwniczeniem czy bez. Jeśli jednak przykładowo rozmawiamy o 70 metrach parterowego domu z antresolą, to zmieścilibyśmy się w kwocie 200 tysięcy złotych.

Patrząc na obecną sytuację w gospodarce, Pana zdaniem ceny nieruchomości będą spadać, czy rosnąć?

Polska jest krajem rozwijającym się, na którym ciągle brakuje około 3-4 milionów mieszkańców. Rynek nieruchomości jest nienasycony dlatego nie spodziewam się spadków w najbliższym czasie większych niż od dwóch do czterech procent, w zależności od regionu Polski. Wykluczając oczywiście kolejne poważne sytuacje na świecie.

Kolejne wyzwanie, które Pan przed sobą stawia to fundacja. Czym będzie się zajmować?

Zawsze marzyłem o tym, że jeśli będę zarabiał pieniądze, to podzielę się nimi z innymi. To nie jest wina ludzi, że urodzili się chorzy, czy biedni. Widzę ogromną potrzebę szczególnie na terenach wiejskich. Rozmawiałem już z sołtysami oraz radnymi, żeby zorganizować spotkania i wyłonić talenty, które są w gminie. Planujemy objąć opieką 60-80 osób, z którymi następnie będziemy realizować różne, ciekawe projekty, które w przyszłości na przykład przyciągną turystów.

Kiedyś ktoś Panu pomógł, że teraz chce się Pan dzielić z innymi?

Było takich momentów w życiu kilka. Szczególnie jeden mi utkwił w pamięci. Wyjeżdżałem jako młody, 21-letni chłopak na rok do pracy, w Irlandii. Portfel z dowodem osobistym zostawiłem w samochodzie. Na szczęście paszport i bilet lotniczy miałem w walizce. Jednak już na miejscu tak kolorowo nie było, bez grosz przy duszy, nie znając nikogo musiałem dostać się na miejsce pracy. W autobusie kierowca pozwolił mi przejechać bez biletu, ktoś podarował 15 euro, a jeszcze ktoś inny przenocował. Myślę, że takie sytuacje

zostawiają w człowieku ślad i później jest potrzeba podzielenia się tym co ma z innymi.

Co robił Pan w Irlandii?

Pracowałem na stacji benzynowej, nad Oceanem Atlantyckim. Obok był pub. Jak w każdej irlandzkiej wiosce świętowano tam wszystkie uroczystości. Miałem okazję przyglądać się z bliska relacjom międzyludzkim. Rodzina atmosfera szczególnie utkwiła mi w pamięci.

Dlaczego zdecydował się Pan w wieku 21 lat wyjechać z Polski akurat do Irlandii?

Kocham języki obce. Marzyłem o tym, żeby przed studiami poznać angielski w praktyce. Uczyłem się w technikum, z którego wiele osób wyjeżdżało do pracy na Wyspy. Słyszałem zarówno od kolegów i nauczycieli, że to fantastyczne miejsce. Postanowiłem wyjechać i się przekonać osobiście. W samej Irlandii poznałem cudownych ludzi, którzy bardzo mi pomogli.

Zna Pan biegle osiem języków, a łącznie uczy się 19?

Tak, uczyłem lub uczę się w sumie 19 języków, ale biegle mówię w ośmiu. To jest wspaniałe uczucie móc w różnych zakątkach świata porozumiewać się z tubylcami w ich języku. Trochę jestem uparciuchem. Jeśli ktoś mówi do mnie, jako turysty po angielsku, w kraju którego znam język, to odpowiadam mu w jego języku.

O czym marzy Adam Bojanowski?

Nie mam długoterminowych marzeń. Jestem szczęśliwym człowiekiem. Myślę, że jestem zawsze w odpowiednim miejscu i z odpowiednimi ludźmi. Mam bardzo dużo energicznych osób w moim otoczeniu. Chciałbym to kontynuować.

Biega Pan i jeździ na rowerze?

Jeżdżę na rowerze latem, chętnie powyżej 100 kilometrów. Mimo, że nie mam jeszcze roweru z wyższej półki. Jeśli chodzi o bieganie, to zimą w grę wchodzi tylko bieżnia. Latem jestem otwarty na bieg do 6-10 kilometrów dziennie.

Dużą ma się rodzinę, kiedy jest się bratem sześciu siostr?

Szczerze mówiąc to nie policzyłem wszystkich wnuków mamy. Ale jak wszystkie siostry zjadą do Polski z USA, Szwajcarii, Hiszpanii i Niemiec to jest naprawdę głośno. Dodam tylko, że jedna z moich siostr ma siedmioro dzieci. Łątwo sobie wyobrazić jak jest wesoło.

Adam Bojanowski

**Działki budowlane
w zaciszu**

BAJKOWE DZIAŁKI
BLISKO NATURY

NA RATY BEZ BANKÓW

Marzy Ci się dom nad jeziorem, przy lesie, w spokoju i ciszy? Z łatwym dojazdem do infrastruktury miejskiej?

ZACZNIJ OD ATRAKCYJNIE POŁOŻONEJ DZIAŁKI

PROFESJONALNE DORADZTWO

Nasz zespół pomaga realizować cele biznesowe i podejmować najlepsze decyzje naszych klientów.

FINANSOWANIE

Szczególną zaletą korzystania z naszych usług jest możliwość zakupu gruntu na raty bez pośredników oraz udziału banków.

DARMOWE KONSULTACJE

Podczas takiej konsultacji pomagamy wybrać działkę dostosowaną do oczekiwań klientów, a także wyjaśniamy nurtujące aspekty prawa budowlanego.

POROZMAWIAMY O TWOJEJ
PRZYSZŁEJ DZIAŁCE

Telefon

+48 451 131 483

Adres email

zaciszebojanowski@gmail.com

Strona internetowa

www.dzialkiwzaciszu.pl

CO W MIEJSCE ZAMKNIĘTEGO TESCO?

Poznano plany dewelopera Atal, który obecnie jest właścicielem nieruchomości o powierzchni nieco ponad 70 tysięcy m kw. przy ulicy Kcyńskiej w Gdyni. Na tym terenie znajdował się m.in.: sklep Tesco.

Wspomniany teren znajduje się pod pieczęcią firmy Atal od połowy 2022 roku. Deweloper nie ujawnia wielu informacji, ponieważ nieznaną jest sama kwota transakcji, czy szczególnie załozonego planu. Nie jest też pewne, czy pozostanie w tym miejscu nadal funkcjonujący budowlany market.

PLANOWANE OSIEDLE

Wiadomo, że na tym terenie ma powstać zabudowa mieszkaniowa wraz z usługami. Inwestycja ma mieć charakter etapowy. Sam obiekt po Tesco zostanie wyburzony. Obecnie trwają procedury związane z wydawaniem decyzji o warunkach zabudowy i wcześniejszej rozbiórce budynków. Teren, gdzie mają stanąć budynki nie jest objęty planem miejscowym.

UNIMOT DOMYKA PRZEJĘCIE LOTOS TERMINALE

Firma Unimot Investments zawarła z PKN Orlen warunkową umowę nabycia 100% akcji Lotos Terminale w wyniku spełnienia wszystkich uzgodnionych warunków umowy przedwstępnej.

Z chwilą zawarcia umowy przeniesienia Unimot Investments będzie zobowiązany do zapłaty 450 mln zł. Zgodnie z umową przedwstępną Grupa Unimot kupi biznes niezależnego operatora logistycznego. W skład wchodzi pięć terminali paliw o łącznej pojemności 350 tys. m sześciu, w tym pięć terminali należących obecnie do Lotos Terminale: w Poznaniu, Czechowicach-Dziedzicach, Piotrkowie Trybunalskim, Jaśle i Rypinie. Do tego dochodzą cztery terminale należące obecnie do PKN Orlen: w Gdańsku, Szczecinie, Bolesławcu i Gutkowie.

SZANSA NA DŁUŻSZY WEEKEND?

Do Sejmu trafił projekt ustawy, który ma skracać tygodniowy wymiar etatu z 40 do 35 godzin. Budzi wśród przedsiębiorców mieszane uczucia.

Ważne jest to, że skrócenie wymiaru godzin pracy nie ma wpłynąć na zmianę wysokości wynagrodzenia, czyli nie ulegnie zmniejszeniu. Projekt nie zakłada też ograniczeń w zakresie sposobu organizacji czasu pracy w okresie rozliczeniowym. Uzasadnieniem projektu jest poprawa stanu zdrowia Polaków oraz próba zwalczania i zapobiegania wypalenia zawodowego u pracowników.

J.S. HAMILTON PREKURSOREM W POLSCE

Gdyńska firma jako pierwsza w kraju ma sprzęt, który może dokładnie sprawdzić, czy potencjalnie szkodliwe substancje z etykiet oraz opakowań nie przenikają do jedzenia.

Siedziba J.S. Hamilton znajduje się w Gdyni. W tym samym mieście oraz w Gdańsku funkcjonują dwa laboratoria. Firma ma bogatą historię. Powstała na bazie laboratorium badawczego w strukturach Przedsiębiorstwa Państwowego Polcargo, które powstało w 1949 roku. 42 lat później powstała firma J.S. Hamilton Poland Ltd., która po dwóch latach zakupiła od Skarbu Państwa laboratorium Polcargo. Następnym krokiem było uzyskanie certyfikatu akredytacji nadanego przez Polskie Centrum Badań i Certyfikacji. Kolejne lata oznaczały dalszy, sukcesywny rozwój firmy, która zajmuje się usługami rzeczoznawczo-kontrolnymi oraz badaniami laboratoryjnymi na rzecz podmiotów z różnych branż.

Teraz J.S. Hamilton dokonuje kolejny ważny krok w rozwoju firmy.

PIERWSZA W POLSCE

Wszystko dzięki chromatografowi cieczowemu sprzężonego z detektorem mas analizatora czasu przelotu (LC-QTOF-MS). To urządzenie warte dwa miliony złotych nie było jeszcze wykorzystywane w celach komercyjnych, w Polsce. Do tej pory firmy, które zamierzały sprawdzić, jakie substancje zostały dodane niezamierzenie w spożywanych przez innych produktach, musiały prosić o pomoc nieliczne zagraniczne laboratoria, które dysponowały takimi możliwościami.

Teraz ma się to zmienić. Taką możliwością jest w stanie zaoferować J.S. Hamilton, co jest unikatową sprawą w skali Polski. Tym bardziej, że problem z substancjami dodawanymi w niezamierzony sposób jest coraz powszechniejszy wśród producentów żywności.

ERGO HESTIA. PIOTR MATYSIAK SZEFE M SPRZEDAŻY DETALICZNEJ

Piotr Matysiak przejął obowiązki Członka Zarządu ds. Ubezpieczeń Indywidualnych w Grupie ERGO Hestia. Ta zmiana została zaakceptowana podczas ostatniego posiedzenia Zarządu Grupy ERGO Hestia.

W wyniku tego posunięcia Piotrowi Matysiakowi podlega sieć przedstawicielstw detalicznych sopockiego ubezpieczyciela. On jest odpowiedzialny za produkty majątkowe oraz na życie.

-Piotr Matysiak przez lata funkcjonowania w świecie ubezpieczeń wielokrotnie udowodnił wiedzę merytoryczną i praktyczne umiejętności, jako wysokiej klasy menadżer – **podkreśla Artur Borowiński**, Prezes Grupy ERGO Hestia.

– Ma doświadczenie w obszarze produktowym, i sprzedażowym. Sprawdzi się tym bardziej, że sprzedaż nadal będzie opierać się na zaufaniu do agentów ubezpieczeniowych, z którego ERGO Hestia jest znana na całym rynku – dodaje.

Matysiak zapowiedział już, że jego celem przy nowej funkcji jest rozwijanie dotychczasowych rozwiązań, które się sprawdzały.

POLSKI SENTIONE KONTRA CHATGPT

Firma wywodząca się z Trójmiasta obecnie pracuje nad projektem, który ma być reakcją na ChatGPT, czyli chatbot, który przy wykorzystywaniu sztucznej inteligencji potrafi odpowiadać m.in. na różne pytania.

SentiOne zajmuje się wspieraniem marek w monitoringu Internetu oraz automatyzacją obsługi klienta. Wykorzystuje przy tym zaawansowaną sztuczną inteligencję. Przedstawiciele firmy są przekonani, że mogą zbudować dobry model dla języka polskiego, a w przyszłości dla innych europejskich języków.

W zeszłym roku Dział Badań i Rozwoju SentiOne utworzył 81 tysięcy nowych tekstów. Ich przeznaczeniem była nauka algorytmów AI. W wyniku tych ćwiczeń przetworzyły o 55 milionów wypowiedzi więcej niż w poprzednim roku. Do tego firma dodała silnik rozumienia języka arabskiego, a prowadzone są prace nad podobnym rozwiązaniem dla ukraińskiego, włoskiego oraz francuskiego. Obecnie SentiOne śledzi ponad 69,5 tys. źródeł i przetwarza ponad 150 mln wzmianek dziennie. To wpływa na coraz lepsze rozumienie ludzkich intencji przez jego algorytmy AI.

TORUS BUDUJE MAGAZYNY W GDYNI

Magazyny Gdynia City Logistics, to kolejna inwestycja w mieście. Firma Torus we współpracy z BTV Real Estate otrzymała decyzję o warunkach zabudowy.

W założeniu Gdynia City Logistics będzie oferować około 23,5 tys. m kw. powierzch-

ni biurowej oraz logistycznej. Inwestycja przejdzie certyfikację metodą BREEAM na poziomie Excellent. Zostaną zastosowane też proekologiczne rozwiązania, które dzięki energooszczędności obniżą koszty użytkowania. Projekt nada się też do wielu operacji, w tym logistyki ostatniej mili, e-commerce oraz usług portowych. Nowy obiekt magazynowy Gdynia Logistics będzie znajdował się przy ul. Północnej.

PROJEKT ZMIAN DLA PRZEDSIĘBIORCÓW

Nadchodzi istotna zmiana w prawie dla przedsiębiorców. Będą mogli zwiększyć przychody, nie płacąc składek ZUS.

Przedsiębiorcy złożyli projekt w Sejmie pod koniec 2022 roku, chcąc, aby zastąpiono dobrowolnością obowiązek płacenia składek ZUS od prowadzonej działalności gospodarczej. Własnym torem niezależnie od tej inicjatywy działa rząd, który rozważa inne rozwiązanie. Umożliwi nie płacenie składek z własnej działalności osobom o małych oraz średnich dochodach. To są dobre wieści dla osób uzyskujących z własnej działalności niewielkie dochody. W obecnym roku może ulec podwojeniu limit przychodów, które można zarobić w ten sposób bez rejestracji działalności.

PLAN OSZCZĘDNOŚCIOWY W ERGO ARENIE

Największa hala widowiskowo-sportowa w Trójmieście wprowadziła plan oszczędnościowy zanim prąd poszedł w górę. Przeprowadzono modernizację oświetlenia z halogenowego na LED-owe, a także instalowane są panele fotowoltaiczne.

W przypadku Ergo Areny działania mające na celu oszczędności m.in.: zużycie energii, miały miejsce już dużo wcześniej niż niedawno wprowadzone podwyżki cen energii. Modernizacja oświetlenia rozpoczęła się w 2017 roku. Dwa lata później dokonano modernizacji na hali treningowej. Hala główna tej samej wymianie oświetlenia halogenowego na LED-owe została poddana w 2021 roku. Do tego od 2020 roku na dachu instalowane są panele fotowoltaiczne. Dotychczas zamontowano 693 modułów, o łącznej mocy 300 kWp. Dzięki tym działaniom zmniejszono zużycie prądu w skali rocznej, o około 20 procent.

KIERUNEK ROZWOJU LPP

LPP Logistics planuje nowe centrum dystrybucji w Rumunii. To pozwoli gdańskiej spółce na obsługę 450 salonów sprzedaży marek odzieżowych Grupy LPP na terenie kilku krajów.

Do grupy należą takie marki odzieżowe jak Reserved, House, Mohito, Cropp oraz Sin-say. Lokalizacją nowego centrum dystrybucji ma być miejscowość Bolintin-Deal. To oznacza, że zachodnia i południowa część Europy stały się aktualnym kierunkiem rozwoju sieci sprzedaży tych marek. Centrum dystrybucyjne ma mieć powierzchnię 65 tys. m kw. Obsługiwać będzie sklepy stacjonarne i dostawy towarów do regionów o populacji liczącej łącznie prawie 59 mln ludzi. Ten ruch pozwoli na sprawną obsługę dostaw do 450 salonów marek LPP znajdujących się w Rumunii, Bułgarii, na Węgrzech, w Chorwacji, Macedonii Północnej, Serbii oraz Grecji.

ZBLIŻAJĄCE SIĘ KONFERENCJE BRANŻOWE

W marcu na terenie Trójmiasta odbędzie się kilka ciekawych wydarzeń biznesowych dotyczących różnych bra

Już 7 marca w Muzeum II Wojny Światowej, w Gdańsku, odbędzie się Forum Bezpieczeństwa Przemysłu Morskiego 2023. Tematyką tego wydarzenia będzie bezpieczeństwo w gospodarce morskiej, czyli bezpieczeństwa infrastruktury krytycznej oraz cyberbezpieczeństwa. Głównym tematem wydarzenia będzie rozmowa o ryzykach w przemyśle morskim oraz o rozwiązaniach na rzecz bezpieczeństwa opartych na nowych technologiach. Wstęp na forum jest wolny, należy się zarejestrować na: <https://app.evenea.pl/event/fbpm2023/>. Rejestracja do 6 marca 2023, godz. 9.

TRANSPORT WEEK 2023

Ta konferencja jest organizowana przez firmę Actia Forum i zaplanowana jest na 14-15 marca, w hotelu Courtyard Waterfront w Gdyni. Dyskusje oraz prezentacje podczas tego wydarzenia obejmą tematy, od aktualnej sytuacji geopolitycznej i jej wpływu na sektor transportowy, poprzez dogłębną analizę rynku, po prezentację najciekawszych projektów infrastrukturalnych w portach i terminalach. Jeśli chodzi o bilety na to wydarzenie, można zakupić wejściówkę dwudniową, w cenie 100 euro + VAT lub bilet na pierwszy dzień konferencji, w cenie 29 euro + VAT.

WYDARZENIE DLA BRANŻY WOD-KAN

Piąta edycja EKOGRMINY odbędzie się w Gdańsku (Hotel Sadova), w dniach 30-31 marca 2023 roku. Mottem przewodnim tego spotkania jest „Bezpieczeństwo ekologiczne gminy”. Konferencja EKOGRMINA to wyjątkowe forum branżowe, które zostało stworzone jako platforma dla ekspertów i praktyków do wymiany wiedzy i doświadczeń w branży wod-kan. Do dyskusji zapraszani są przede wszystkim przedstawiciele samorządów małych i średnich gmin, wodociągi, przedsiębiorców oraz wykonawców branży sanitarnej i odpadowej.

Cena biletu wstępu na wydarzenie obejmujące dwa dni, wynosi 1100 zł + VAT.

PORT GDYNIA WYRÓŻNIONY

Port Gdynia podczas gali Człowieka Roku „Wprost” otrzymał wyróżnienie w kategorii „Instytucja”.

Poprzedni rok był wyjątkowy pod wieloma względami dla Portu Gdynia. Obchodził 100-lecie powstania, ale też udowodnił, że się rozwija. Dowodem są wyniki przeładunkowe w 2022 roku. W Porcie Gdynia w zeszłym roku przeładowano łącznie 28,2 mln ton ładunków. To stanowi wzrost o około 5,6% do 2021 roku. W tym samym okresie liczba zawinięć statków handlowych do portu wzrosła o ponad 2 proc., do 4331.

IMPREZA INTEGRACYJNA JUŻ NIE WYSTARCZY

O rynku pracy, także tym w przyszłości, Sztucznej Inteligencji i jej zastosowaniu m.in. do rekrutacji. O konflikcie pomiędzy młodym i starszym pokoleniem. O znaczeniu szkoleń, a także o kulturze organizacyjnej, bez której nie da się rozwijać firmy rozmawiamy z Agatą Witczak, dyrektorem HR i członkiem zarządu London Stock Exchange Group w Gdyni.

Zacnę od pytania o projekt ustawy, aby tydzień pracy miał 35 godzin, a nie jak do tej pory 40. Co Pani sądzi o tym pomysle? Ciekawe rozwiązanie, które ma plusy i minusy. Czterdziestogodzinny tydzień pracy funkcjonuje w Polsce już kilkanaście lat. Jak zaczynałam pracę, to wynosił 42,5 godziny...

...a jeszcze wcześniej sobota była pracująca.

Dokładnie. Myślę, że trzeba się odnieść do tej propozycji w kontekście benchmarku europejskiego. Sprawdziłabym jak wygląda wymiar czasu pracy w innych krajach i jaki ma to wpływ na gospodarkę. Nie brakuje państw, w których pracuje się 35 godzin, są takie z 38 i 40 godzinny tygodniem. Trzeba się zastanowić się czy nasza gospodarka jest na to gotowa i wtedy odpowiedzieć na postulat pozytywnie lub uznać, że na rozwiązanie jest jeszcze za

wcześnie. Z mojego doświadczenia zawodowego wiem, że byłoby trudno zamknąć tydzień pracy w 35 godzinach osobom, które mają ambitne cele. Wiem, że w krajach, w których pracują po 35 są stanowiska, które wymagają większej liczby godzin.

Rozmawiając z przedsiębiorcami, którzy zajmują się produkcją usłyszałem, że to zły pomysł, który zmusi ich do różnego

rodzaju ograniczeń, a może nawet zamknięcia biznesu.

Rozumiem ich, bo wprowadzenie 35 godzinnego tygodnia pracy, na przykład w fabrykach, byłoby bardzo trudne.

Z drugiej strony coraz więcej nie tylko się mówi, ale także dzieje na rynku pracy w związku ze Sztuczną Inteligencją, która może doprowadzić do ograniczenia miejsc pracy.

To prawda, że w ostatnim czasie coraz więcej uwagi poświęca się Sztucznej Inteligencji. Głośna dyskusja wokół ChatGPT i rozwiązania, które przygotowuje Google to jeden z przykładów. Dzieje się. Sztuczna Inteligencja może pomóc, ale i zaszkodzić. Słyszałam już o przypadkach, że uczniowie w szkołach sprytnie ją wykorzystują i nauczyciele zmieniają strategię egzaminowania. Rozważają ustne sprawdzanie wiedzy, co jest bardziej wiarygodne.

Syn prezentując mi ChatGPT pokazał odpowiedź przygotowaną przez SI. Po przeczytaniu uznałem, że sporo trzeba uzupełnić, aby informacja była pełnowartościowa. Z drugiej strony pomyślałem, że to narzędzie, które z pewnością niedługo "zadomowi" się w mediach, jeśli już nie jest wykorzystywane.

Trzeba pamiętać, że Sztuczna Inteligencja tworzą ludzie, tak więc ich talenty będą potrzebne do rozwijania technologii i produktów, które powstaną na jej podstawie. Oczywiście w przyszłości zagrazi to podstawowy kompetencjom, stanowiskom.

To jak będzie wyglądał rynek pracy w przyszłości?

Czynności powtarzalne będą automatyzowane, by wykorzystać potencjał pracownika do bardziej zaawansowanych procesów. Takim przykładem jest biurokracja, którą można zautomatyzować poprzez dobre rozwiązania technologiczne. Są już firmy, które tak robią. Widzimy, że wykorzystywane są chat booty. Sztuczna Inteligencja zaczyna małymi krokami pomagać w przeglądzie kandydatów w procesie rekrutacji. Wyszukuje osoby, których profil jest najbardziej zbliżony do opisu stanowiska. To się już powoli dzieje.

Chyba już nie powoli. Przykładem są kasy samoobsługowe w marketach, gdzie klient wciela się na końcu zakupów w ka-

sjera. A to jest możliwe dzięki zastosowaniu technologii.

Ale czy taka sytuacja sprawiła, że w marketach jest mniej stanowisk pracy?

Nie. Tam ciągle szukają ludzi do pracy.

No właśnie. Pracownik, jego energia została inaczej zagospodarowana, często do bardziej koncepcyjnej pracy. W najbliższych latach będziemy świadkami kolosalnych zmian za sprawą technologii. Trzeba śledzić zmiany.

A Pani dostrzega w tych zmianach więcej szans, czy zagrożeń?

Patrzę na sytuację przez pryzmat mojego działu. Zakotwiczona w zarządzaniu kapitałem ludzkim przyznaję, że już wykorzystujemy technologię do usprawnienia procesu rekrutacji. Korzystamy z narzędzia, gdzie kandydaci nagrywają prezentację. Dzięki temu nie tracimy czasu na sprawdzanie, czy ktoś jest dostępny pod telefonem, czasem nie odbierze, bo nie zna numeru. Pierwszy nagrany kontakt pozwala nam ocenić, czy jest podstawa do dalszego procesu rekrutacji.

Czy pierwsze wrażenia po prezentacji kandydata, przenoszą się na efekt końcowy?

To zależy. Rekrutacja w organizacjach wygląda różnie. Jeśli proces jest bardziej inkluzywny, angażujący nie tylko rekruterów, ale także menedżera czy koleżankę lub kolegę, który spojrzy na prezentację kandydata, to pomyłki są mniejsze.

To jakie są wyniki, efekty wprowadzenie technologii do procesu rekrutacji?

Przede wszystkim podniosły nam się wskaźniki efektywności, czyli skrócił się czas rekrutacji na dane stanowisko o kilka dobrych dni. Firma London Stock Exchange Group zainwestowała ostatnio w nową technologię AI, która pomaga nam budować wczesne społeczności różnorodnych talentów, zanim kandydat ubiega się o pracę. W ten sposób możemy nawiązać z nimi kontakt na wczesnym etapie procesu, budując świadomość marki poprzez dzielenie się wiadomościami, aktualizacjami i ofertami pracy dostosowanymi do ich potrzeb.

Jakie mamy jeszcze nowinki w Pani HR środowisku zawodowym?

”

Permanenna zmiana powoduje w nas dużą niepewność i naszym zadaniem jest pomóc pracownikom nauczenia się nowego ekosystemu, w którym funkcjonujemy. Dzieje się tak za sprawą różnych interwencji, zmian kultury organizacyjnej, która wspiera pracownika od strony dobrostanu i inkluzji. Dbania, aby każdy głos był usłyszany.

Moim nadrzędnym celem jest pomaganie i dzielenie się wiedzą w środowisku, aby krzepić dobre praktyki, bo nie ma nic piękniejszego jak inwestowanie w kapitał społeczny, który następnie zapracenkuje w lokalnej społeczności, w rodzinie, w relacji z drugim człowiekiem.

Jak już mówimy o naszym środowisku, to zapraszam 20 kwietnia 2023 roku na wydarzenie Follow to Rabbit, podczas którego spotka się 300 HR-owców z Trójmiasta, w jednym miejscu, w Gdyni. Przy wielkim wsparciu Invest in Pomierania będziemy dyskutować o nowościach. A jeśli już mówimy o nowinkach, to na pewno transformuje się rola HR. Po pandemii, w czasach dużych turbulencji ekonomiczno-politycznych kwestia pomocy biznesowi w przemianach, jest ciągła. To nie jest tak, że zrobimy pewną rzecz i ją kończymy. Permanentna zmiana powoduje w nas dużą niepewność i naszym zadaniem jest pomóc pracownikom nauczenia się nowego ekosystemu, w którym funkcjonujemy. Dzieje się tak za sprawą różnych interwencji, zmian kultury organizacyjnej, która wesprze pracownika od strony dobrostanu i inkluzywności. Dbania, aby każdy głos był usłyszany. Liczba wyzwań mentalnych, z którymi dzisiaj zmierzają się społeczeństwa jest kolosalna. Są firmy, które starają się odpowiedzieć na potrzeby pracowników poprzez przearanżowanie benefitów. Kładą większy nacisk na wsparcie mentalne w pakietach medycznych, dostępie do psychologów. Wiemy, że na życie wpływa nie tylko to jak pracujemy, ale także jak spędzamy czas po, w rodzinie. Tam jest obecnie dużo wyzwań. Rodzina daje siłę, ale w tej przestrzeni też musimy włożyć dużo energii.

Spotkałem się z kampanią reklamową Pani firmy w Bukareszcie. Robiła wrażenie...

Ciężko pracujemy, aby wzmocnić naszą markę pracodawcy. Przyciągnąć różnorodne talenty. Od 2022 roku mieliśmy cztery kampanie w Bangkoku, Bengaluru, Manili w Azji oraz właśnie w stolicy Rumunii. Wkrótce, pod koniec maja rozpocznie się kampania w Polsce, pokazująca, dlaczego LSEG jest ciekawym miejscem pracy i jak wiele oferuje możliwości rozwoju. W kreatywnej kampanii wezmą udział fantastyczni ludzie, którzy będą dzielić się historią firmy.

Czy zgodzi się Pani z opinią, że młode pokolenie ma trudności z adaptacją do rzeczywistości zawodowej?

Powiem tak, że pracodawcy też muszą się dopasować do nowych warunków, które zapanowały na rynku pracy. Wdrażamy

m.in. pracę hybrydową, częściowo w domu, częściowo z biura. Dużym wyzwaniem jest zbudowanie pomiędzy pracownikiem i pracodawcą zaufania i danie mu elastyczności. Młode pokolenie chce mieć kontrolę nad tym w jaki sposób i kiedy pracuje. Jeśli wyznaczmy cele tak, aby je regularnie rozliczać, a nie być mikro menedżerem, to myślę, że jest to do osiągnięcia. Ale to wszystko wymaga kontraktu, który zakłada, że obie strony go zaakceptują i będą przestrzegać. Widzę, że duże międzynarodowe organizacje bardziej otwierają się na elastyczność w pracy. Dobór talentów powoduje, że starają się znaleźć złoty środek. Warto dodać, że z elastyczności płynie dużo korzyści m.in. większe zaangażowanie, czy dostępność tych osób.

Są pracownicy, którzy po pandemii mają trudności z powrotem do pracy w biurze. Jak ich zachęcić?

Tak, to prawda. Trzeba pamiętać, że koncepcja biura zaczyna ewoluować. Staje się miejscem gdzie człowiek doświadcza współpracy z innymi, buduje i odświeża sieć kontaktów. Pracownik daje energię, ale także otrzymuje od innych. Jest coś pięknego w tym, kiedy ludzie się spotykają i zaczynają ze sobą współpracować. Trzeba ich na nowo zachęcać do tego, aby przychodzili do biura i odkrywali korzyści płynące ze spotkania, szkolenia twarzą w twarz, a nie tylko online. Osobiście wciąż wierzę, że najpiękniejszym momentem w rozwoju jest chwila, kiedy dwóch ludzi się spotyka, rozmawia i wymienia doświadczeniami. Uczy się poprzez refleksję. Tylko wtedy ta wiedza głębiej i dłużej w nas zostaje i możemy z nią coś dalej zrobić.

Co jeszcze się zmieniło w ostatnim czasie w środowisku zawodowym?

Coraz częściej pracownicy kontaktują się za pośrednictwem maili, komunikatorów, szczególnie widać to wśród młodych ludzi. Do działu personalnego przychodzi coraz więcej starsi. Młodszy zadają pytanie drogą elektroniczną i czekają na odpowiedź, rozwiązanie problemu, który zgłosili.

To jak połączyć ogień z wodą?

Kluczem jest budowanie zespołów różnorodnych, z różnych generacji. Bo teraz na jednym rynku mamy "zetki", "milenialsów", "boomersów" i możemy się nawzajem wiele rzeczy od siebie nauczyć.

Muszę przyznać, że sama od najmłodszej koleżanki czerpię wiedzę. Pokazuje mi nowości, które pojawiają się na rynku.

A po której stronie jest większy opór?

Opór był, jest i będzie. Na przestrzeni wieków zawsze wchodziło młode pokolenie i było w konflikcie z tym poprzednim. Największą wartością jest budowanie takich strategii, aby pokolenia ze sobą porozumiewały się. Pomagają warsztaty, które pokazują czego można się od siebie nawzajem nauczyć. Powinno być ich więcej w organizacjach, bo inaczej przestaniemy się słuchać i nie znajdziemy wspólnego języka. To jest zadanie dla działów personalnych, aby szukać interwencji, które pomogą. A można to zrobić tylko poprzez spotkanie, rozmowę. Nie online.

I imprezy integracyjne już tego nie ułatwią?

Nie. Potrzeba więcej czasu, stworzenia intymnej strefy, w przestrzeni zamkniętej, z facylitatorem, gdzie osoby poświęcą sobie więcej uwagi, porozmawiają o tym co mogą dać, a co dla siebie zabrać ze spotkania. Pokazać perspektywę, wymienić opiniami.

To kiedy wykonywać obowiązki, skoro mamy tyle czasu poświęcać na warsztaty?

Praca to także rozwój. On jest wpisany w codziennie obowiązki i nie można tego rozdzielić, bo zostanie się w tyle i nie będzie dostarczało celów. To musi być wplecione w tygodniową pracę. W naszej organizacji poświęcamy godzinę, dwie tygodniowo, aby się rozwijać: czytać, poszerzać wiedzę, organizować spotkania.

Jak to wygląda technicznie? Pracownik w godzinach pracy ma czas na lekturę?

Tak. Jest czas, kiedy może w kalendarzu zarezerwować czas, przestrzeń, aby zapoznać się z ciekawym artykułem, zapisać się na szkolenie on line, których mamy sporo. Z drugiej strony zauważam, że po pandemii jest opór przed szkoleniem twarzą w twarz i to jest teraz zadanie dla nas, aby powrócić do tej formuły.

Przysłuchując się temu co Pani mówi, rysuje się obraz mnóstwa sznurków, które trzeba połączyć, aby stworzyły linię, która uciągnie projekt, przedsiębiorstwo...

Dokładnie. To się nazywa kultura organizacyjna. Nasze przekonania, wartości, jak pracujemy, niepisane zasady. Sposób pracy z menedżerem, z kolega, koleżanką w zespole. Kultura jest kluczem do sukcesu. Nie bez kozery mówi się w koncepcjach biznesowych, że "culture eats strategy for breakfast" (kultura zjada strategię na śniadanie - dop. red.). Można wymyślić każdą strategię, ale jeśli nie ma się kultury organizacyjnej, która ją wesprze, możemy polec. Dlatego tak silne dzisiaj na rynku pracy jest, aby wyróżniać się jakością relacji, współpracy, aby przyciągać talenty do firm.

Co się dzieje jeśli w przedsiębiorstwie nie ma kultury pracy dobrej jakości?

Dochodzi do dużych dysfunkcji wewnątrz organizacji. Do toksycznych relacji między pracownikami i menedżerami. Do tak zwanego, popularnego obecnie quiet quitting, czyli robienia minimum, tylko to co jest wymagane. By nie wyjść poza zakres obowiązków, by nie wnosić wartości, poprzez podzielenie się wiedzą. Zrobienie czegoś więcej dla siebie i dla zespołu, a może dla większej społeczności. Organizacje muszą dzisiaj działać w taki sposób, aby przyciągnąć pracowników, aby ci czuli się związani emocjonalnie z firmą.

To nie jest łatwe zadanie

Absolutnie

Tym bardziej, że nie brakuje ciągle w Polsce firm, gdzie mamy ręczne sterowanie i zarządzanie zespołami poprzez strach...

Tak, to są nasze bolączki. Cieszę się, że coraz więcej organizacji międzynarodowych wchodzi na polski rynek i całkiem nieźle sobie radzą. Dzięki temu, powoli ale zmienia się styl pracy. Moim nadrzędnym celem jest pomaganie i dzielenie się wiedzą w środowisku, aby krzepić dobre praktyki, bo nie ma nic piękniejszego jak inwestowanie w kapitał społeczny, który następnie zaprocentuje w lokalnej społeczności, w rodzinie, w relacji z drugim człowiekiem. Spowoduje, że nasze interakcje będą nie nacechowane agresją, a wręcz przeciwnie, wsparciem i empatią. I tego sobie życzymy.

Dokładnie! Dziękuję za rozmowę. I do dzieła.

Dawid Majakowski

O rozmówczyni:

AGATA WITCZAK

Członek zarządu London Stock Exchange Group zatrudniającej ponad 1000 osób w Gdyni, pełni funkcję Dyrektora HR. Odpowiada za procesy HR LSEG w Polsce, Izraelu oraz Ukrainie. Zarządzała centrum operacyjnym w Refinitiv Poland oraz Thomson Reuters. Wcześniej pracowała w lokalnych i regionalnych działach HR, w dużych międzynarodowych organizacjach, takich jak Gillette i Novartis. Jest absolwentką filologii rosyjskiej Uniwersytetu Gdańskiego. Certyfikowanym coachem i trenerem biznesu. Jej głównym obszarem zainteresowań jest zarządzanie zmianą, rozwój talentów i przywództwa.

JOANNA KAMIŃSKA

od 15 lat dba o najlepsze praktyki HR w polskich firmach. Obecnie prowadzi butikową firmę - Go 4 HR, w ramach której wdraża działania HR do firm, realizuje projekty i szkolenia z obszaru HR oraz wizerunku pracodawcy. Jest także psychologiem, wykładowcą akademickim i autorem tekstów o tematyce HR.

DLACZEGO MOI PRACOWNICY SĄ NIEZAANGAŻOWANI?

Jeśli zarządzasz zespołem, firmą lub wspierasz biznes jako osoba z działu HR, być może kiedyś przeszło Ci przez myśl, że pracownicy w Twoim zespole są mało zmotywowani, że za mało im się chce, że mogliby się starać bardziej.

Czasami wynika to ze zbyt wygórowanych oczekiwań, innym razem z tego, że nie do końca wiemy czym dokładnie zajmują się zatrudnione osoby i nie zdajemy sobie sprawy za ile zadań odpowiadają. Czasami jednak faktycznie obserwujemy realny spadek zaangażowania i w konsekwencji pogorszenie efektywności pracy. Dlaczego tak się dzieje i co możemy z tym zrobić?

CZYM JEST ZAANGAŻOWANIE

Przede wszystkim warto pamiętać, że **zaangażowanie jest pojęciem szerszym niż sama satysfakcja z pracy i czymś innym niż motywacja**. Dobrze obrazuje to trójczynnikowy model zaangażowania, na podstawie którego możemy dostrzec, które elementy są najważniejsze:

1. **Poczucie przynależności** - to dzięki niemu pracownik czuje się częścią zespołu. Ważne, aby posiadał on informacje potrzebne do realizacji zadań, a także wiedzę o celach i planach firmy. Istotne jest również, aby miał poczucie włączenia w miejsce pracy i przekonanie o tym, że jego działania wpływają na cele całego zespołu.

2. **Satysfakcja z pracy** - ona kształtuje się poprzez zaufanie do pracodawcy, możliwość przejmowania odpowiedzialności za realizowane przez siebie zadania i osiągnięte wyniki. Ważne jest także ogólne zadowolenie z pracy i poczucie dumy z bycia pracownikiem tej firmy.
3. **Zaufanie do menedżerów** - w tym obszarze kluczowy jest autorytet przełożonego i to, czy zarządza on w sposób, który budzi zaufanie. Istotne jest także przekonanie, że menedżer jest odpowiednią osobą na właściwym miejscu. Liczy się zaangażowanie w realizowane zadania i odpowiedzialność za zespół.

DLACZEGO MOI PRACOWNICY SĄ WYCOFANI?

Dobrym punktem wyjścia jest spojrzenie na powyższe trzy punkty i zastanowienie się, czy działamy w firmie z dbałością o te obszary. Czy pracownicy czują się częścią całości, czy mają poczucie wpływu, ufają pracodawcy oraz jak postrzegają menedżerów? Bowiem często właśnie na któryś z tych poziomów coś działa niewłaściwie, a trudności te z kolei mogą wynikać z następujących zagadnień:

- **Problemy z komunikacją** - brak dwustronnego przepływu informacji oraz nie włączanie pracowników w informacje o bieżących działaniach firmy i działów.
- **Brak transparentności działań firmy i podejmowanych decyzji** - nie chodzi o to, aby pracownicy byli w pełni włączeni we wszystkie omawiane kwestie, gdyż nie tędy droga. Powinni mieć jednak poczucie bezpieczeństwa wynikające z posiadania informacji o podejmowanych kluczowych decyzjach oraz z rozumienia ich.
- **Niewystarczające kompetencje menedżerów** - mogą być związane z brakiem umiejętności dotyczących motywowania, przydzielania zadań i rozliczania z nich, a także z niewystarczającą uwagą poświęcaną udzielaniu informacji zwrotnej, czy budowania zespołu.
- **Brak zaufania** - zarówno do menedżera, jak i do firmy - wynikający z podejmowanych wcześniej decyzji lub problemów komunikacyjnych.
- **Toksyczne zachowania** współpracowników i w konsekwencji toksyczne środowisko pracy.
- **Konflikty w zespole** - zwłaszcza jeśli są narastające i nie rozwiązywane przez dłuższy okres czasu.
- **Problemy związane typowo z funkcjonowaniem danego pracownika** - np. wypalenie zawodowe, problemy w życiu prywatnym.

CZY/JAK ZAANGAŻOWANIE PRZEKŁADA SIĘ NA BIZNES?

Wpływ zaangażowania na realizację celów biznesowych jest jednym z tematów, które są szeroko analizowane, a bieżących danych na ten temat dostarcza na przykład Instytut Gallupa. Zgodnie z jego analizami, zaangażowanie jest istotne, między innymi dlatego, że przekłada się na **większą produktywność zespołów** (o 18%), a także **mniejszą rotację**. W firmach, w których rotacja generalnie jest niska - potrafi spaść dodatkowo nawet o 43%, a w branżach wysokorotujących o 18%. Dbanie o zaangażowanie okazuje się być także rozwiązaniem w zakresie rozwiązywania problemu nieobecności pracowników - jeśli mamy zaangażowanych pracowników **wskaźnik absencji spada** o 81%, wydarza się także

mniej wypadków związanych z bezpieczeństwem pracy (o 64%). Jak wygląda poziom zaangażowania w Polsce? Dane z raportu Gallupa 'State of the global workplace' za 2022r. nie są optymistyczne - **w Europie wskaźnik zaangażowania wynosi 21%, a w Polsce jedynie 14%**. Jest to niepokojące zarówno w zakresie utrzymania pracowników w firmie, jak i realizowania przez nich celów biznesowych.

CO MOGĘ ZROBIĆ ŻEBY ZAANGAŻOWAĆ PRACOWNIKÓW?

Warto wrócić do punktu związanego z obszarami, które mogą działać niewłaściwie i zdiagnozować, który z nich dotyczy zespołu, którym zarządzamy. Na tej podstawie można rozpocząć działania. Wiedząc gdzie tkwi problem, wiemy od czego wyjść i na czym się koncentrować. Działania związane z zaangażowaniem często są pracą u podstaw i zwracaniem uwagi nie tylko na duże problemy, ale też na drobne elementy.

Jeśli mielibyśmy szukać pewnych uniwersalnych sugestii, to na pewno warto zwrócić większą uwagę na obszar komunikacji, transparentności działań oraz na kompetencje menedżerów. Poza tym warto pamiętać, że **na doświadczenia pracownika (employee experience), poza zaangażowaniem, wpływ ma także kultura organizacyjna, otoczenie i technologia**. O ile kultura organizacyjna pokrywa się w dużej mierze z założeniami trójczynnikowej teorii zaangażowania, o tyle o pozostałe dwa elementy trzeba zadbać dodatkowo.

W zakresie otoczenia znaczenie ma to jak wygląda miejsce pracy (na ile komfortowo pracownik się w nim czuje) oraz z kim współpracuje (ludzie, ich nastawienie i relacje). Z kolei w obszarze technologii liczą się narzędzia pracy oraz technologia wykorzystywana do komunikacji i tworzenia wewnętrznych sieci społecznościowych. Kierując się wytycznymi dotyczącymi elementów budujących zaangażowanie, możemy mieć pewność, że nie przeoczmy niczego, co jest istotne i co wpływa na efektywność zatrudnionych osób. Pamiętajmy także, że mamy teraz trudne czasy nie tylko dla firm, ale także dla pracowników. Czujność na ich potrzeby i problemy, może pomóc w utrzymaniu wartościowych osób w zespole, a w konsekwencji na rozwój firmy.

Tekst Joanna Kamińska

ALDONA DYBUK

HR Business Partner, coach, psychoterapeutka, ekspert branży PR, Komunikacji & Marketingu, trenerka świadomej pracy z ciałem. Autorka tekstów, rozmów, kampanii i inicjatyw. Uczy, jak budować relacje, komunikować, pracować z emocjami, zmieniać nawyki, żyć świadomie i w kontakcie ze sobą. Wspiera w rozwoju pracowników, zespoły i organizacje. Prowadzi sesje indywidualne i warsztaty rozwoju osobistego z wykorzystaniem pracy z ciałem.

CZY EMOCJE I BIZNES (NIE) IDĄ W PARZE?

Radość, smutek, złość i strach. Cztery podstawowe emocje, a kryje się za nimi cały wachlarz uczuć i sytuacji. Przyjemnych, a niekiedy trudnych. Emocje są nieodłącznym elementem ludzkiego życia i funkcjonowania z innymi. Niosą ważne informacje, bez których ciężko wyobrazić sobie choćby rozmowę. A jednak w biznesie często budzą niepokój. Po co nam emocje?

Zanim zaczniemy ważyć i mierzyć emocje warto zdefiniować, czym one są. Cytując portugalskiego neurobiologa, Antoniego Damasio, to zbiór reakcji (chemicznych i nerwowych) zachodzących w ciele, które powodują określone zachowania organizmu. W konsekwencji mają wpływ na podejmowane decyzje.

Być może dlatego, kiedy słowo „emocje” pojawia się w środowisku pracy, budzi dyskomfort. Źródła takiego myślenia są różne. Wynikają z przekonania, obaw, wyobrażeń, niekiedy nieprzyjemnych doświadczeń, często skrajnych. Kojarzą się też głównie z zachowaniami, które odbiegają od zasad współżycia społecznego.

A przecież w biznesie wszystko powinno być racjonalne, mierzalne, zeskalowane, a przede wszystkim profesjonalne. To prawda. Jeśli przeważają emocje w działaniach lub co gorsza są nieadekwatne do sytuacji, może to prowadzić do irracjonalnych zda-

rzeń i decyzji. Stąd konieczność równoważenia emocji oraz logiki, w biznesie i życiu. Jednak zdecydowanie częściej mam do czynienia ze stereotypowym myśleniem o emocjach, który wynika raczej z niedostrzegania różnicy między doświadczaniem emocji a sposobem ich okazywania. Nadmierne reakcje, jak np. nieopanowany wybuch złości czy nawet radości, nieadekwatny do sytuacji zawodowej to jednak skrajny biegun emocjonalnych zachowań, których przecież często również nie akceptujemy w życiu prywatnym.

Z drugiej strony warto, żebyśmy zdali sobie sprawę, że język emocji i mowa ciała to część ludzkiej komunikacji (80 proc. naszych zachowań), która jest równorzędna z komunikacją werbalną. Co więcej, nie sposób zrezygnować z doświadczania emocji. One po prostu są i będą. Co może być złego w szczerym wyrażaniu siebie, które jest adekwatne do miejsca, ludzi i sytuacji? Czy potrafisz wyobrazić sobie rozmowę, spotkanie biznesowe bez przyjaznego gestu, wymiany uśmiechu, kontaktu wzrokowego, „small talks”? Wszystkim tym zdarzeniom towarzyszą emocje. Kiedy prowadzimy rozmowę telefoniczną doskonale je wyczuwamy i to właśnie dzięki nim kontakt i porozumienie staje się łatwiejsze lub na odwrót.

Warto powiedzieć sobie wprost – **wszyscy mamy emocje**, a życie bez nich jest zwyczajnie niemożliwe. Gdybyśmy się ich wyzbyli niemożliwe stałyby się relacje, nawiązywanie współpracy. Bo to dzięki emocjom możliwe jest budowanie zaufania pomiędzy współpracownikami, zespołami, partnerami biznesowymi. Co więcej, okazywanie emocji poprawia samopoczucie i przyczynia się do rozwijania inteligencji

emocjonalnej pracowników. Niewyrażanie uczuć może prowadzić do wyższego poziomu stresu, słabej komunikacji, a nawet problemów zdrowotnych.

Z badań wynika, że emocje odgrywają kluczową rolę w rozwijaniu i utrzymywaniu spójności grupy, zarządzaniu organizacjami, zespołami, umożliwiają koordynowanie zadań i osiąganie wspólnych celów. Powstrzymując je nieadekwatnie czy nadmiernie, traktując jak zagrożenie, stajemy się nienaturalni i sztuczni. Unikanie ich jest bezskuteczne, bo każda emocja w ciele to energia, która musi fizycznie zostać wyrażona poprzez ruch lub słowa.

Pozytywne emocje mogą prowadzić do pozytywnych uczuć, takich jak szczęście, entuzjazm, co z kolei może prowadzić do większej satysfakcji z pracy, wydajności i zadowolenia. Z drugiej strony negatywne emocje mogą powodować, że pracownicy czują się zestresowani, niespokojni i urażeni, co często kończy się obniżeniem motywacji i wydajności.

Dlatego tak ważne jest rozpoznawanie emocji, swoich i współpracowników, a przede wszystkim umiejętność zarządzania nimi i przyjęcia, bo to rozwija głęboką empatię i zrozumienie. Żeby zrozumieć swoje emocje, można zadać pytania: Jak się czuję? Po czym to poznaję? Co spowodowało, że tak zareagowałam/em? Co mogę zrobić inaczej następnym razem?

Emocje i uczucia niosą potężną siłę informacji, ale przede wszystkim mówią o naszych potrzebach. A kiedy rozpoznamy i zaspokoimy te ostatnie to już jesteśmy na wygranej pozycji, a przede wszystkim możliwe jest spotkanie z drugim człowiekiem i nawiązanie relacji, które przecież są podstawą każdego biznesu.

WSZYSTKO BYŁO TRUDNE ZANIM STAŁO SIĘ ŁATWE

O rozwoju osobistym, o niewygodach związanych z opuszczeniem strefy komfortu oraz o wyznaczaniu celów Tomasz Podsiadły rozmawia z Pauliną Próchnicką, coachem, przedsiębiorcą, prawnikiem, praktykiem potencjału osobistego, kitesurferką i podróżniczką.

Paulina Próchnicka: Muszę zapomnieć o tym, że nagrywasz tę rozmowę.

Tomasz Podsiadły: Nie przejmuj się, każdy jakoś sztywnieje przy mikrofonie. Hahaha, mam od razu ściśnięty żołądek

A skąd się to bierze?

To lęk przed oceną zapewne. Lęk przed szerszą widownią. Ostatnie lata byłam w ukryciu, dzisiaj chcę wyjść do ludzi, podzielić się z nimi kompetencjami, podzielić się dobrem. Czuję, że to moja misja. A wychodzenie ze strefy komfortu, wracając do twojego mikrofonu z jednej strony jest bolesne, z drugiej to jedyna droga do rozwoju.

Chciałem zacząć rozmowę od moich problemów finansowych z przed kilku lat. Ty byłaś osobą, która wtedy mi pomogła. Pokazałaś drogę kompletnej zmiany życia, nawyków, zerwania z przyzwyczajeniami zaczerpniętymi jeszcze z domu rodzinnego. Zaprosiłem Cię do tego wywiadu dlatego, że może w tej naszej rozmowie wskażemy drogę komuś, kto tak jak ja wtedy z czymś sobie nie radzi.

To co mówisz daję niesamowitą satysfakcję oraz energię do dalszej pracy. Pamiętaj jednak o tym, że ważne jest to, aby druga strona chciała zmiany. Ty byłaś gotowy i się udało. Każdy kto chciałby takiego przeobrażenia musi się liczyć z tym, że bez pełnej gotowości na „trzęsienie ziemi” w jego życiu zmiany nie zaistnieją. Musi być gotowym na zmianę przekonań,

myślenia, a czasami wręcz zaprzeczenia wszystkiemu w co do tej pory się wierzyło. Jest to szalenie trudne. To podstawa, aby zacząć.

Z jednej strony pomagasz, a z drugiej zarabiasz na tym. Jak łączysz chęć pomocy, która z założenia jest charytatywna z zarobkowaniem?

Wiem, to dzisiaj po latach rozwoju, że między ludźmi musi następować wymiana energii. Jeśli ja tobie coś daję, to zawsze musi być też przepływ w drugą stronę. I to nie zawsze ekwiwalentny. Ważne aby zaistniał. Ludzie nie szanują rzeczy darmowych. Jak zaczynałam i prowadziłam pierwsze sesje ucząc się to czasami wy-

nagrodzeniem była symboliczna tabliczka czekolady. Właśnie po to, aby zaistniał przepływ energii w obie strony.

Długą drogę przeszłaś. Poznaliśmy się kiedy byłaś świeżo po rzuceniu etatu i otwarciu małego biznesu. Salonu piękności. Zaczęłaś zarabiać dobre pieniądze i zamiast zostać w tamtym wygodnym miejscu wielokrotnie przeskakiwałaś samą siebie, aby iść dalej.

Kierowałam się tym, co mi życie przynosiło. A życie potrafi dać niełatwe lekcje w postaci choroby czy trudnych relacji. Obserwowałam i obserwuję te drogowskazy i podążam za nimi. Zmieniam się, zmieniam moje życie, aby dostosować

O autorze:

TOMASZ PODSIADŁY

Aktor, reżyser, edukator, animator kultury, wielokrotnie nagradzany za reżyserię. Sprawdzone i znakomite konferansjer! Człowiek, który nie boi się także pytać i szukać odpowiedzi.

się do nowych sytuacji. Tu znowu mowa o wychodzeniu ze strefy komfortu. Ale bez tego naprawdę nic dobrego się nie zadzieje. Czulałam na tamtym etapie, że doszłam do ściany. Dlatego rozpoczęłam zakładanie kolejnych biznesów, w każdym z nich korzystając z kompetencji wcześniej nabytych - Agencje wspierającą biznesy międzynarodowe. Poszłam za głosem serca, zrobiłam kurs rentierski, gdyż kocham nieruchomości, następne studia coachingowe na SWPS, gdyż wcześniej na swoich sesjach odkryłam przepiękne narzędzia polegające na pracy z potencjałem drugiego człowieka. Nawet jak o tym mówię, mam gęsią skórę, to naprawdę fascynujące. Teraz z kolei pozyskałam papiery terapeuty pracującej w nurcie terapii skoncentrowanej na rozwiązaniach. Szukam pozytywów, szklanek widzę do połowy pełną, skupiam się na tym co jest dobre w człowieku. Daje to znakomite rezultaty. Czas odejść od szkoły wschodnio europejskiej opartej na systemie kar i straszaków. Dopiero kiedy zauważymy skrzydła w drugim człowieku, tylko wtedy on może je szeroko rozwinąć. Wiara w drugiego człowieka pozwala przenosić góry. Kocham to co robię i to, że po sesjach ze mną życie ludzi zmienia się na lepsze.

Jesteś też prawnikiem?

Tak, ale świadomie dwa lata temu odrzuciłam tę ścieżkę życiową, gdyż bycie cały czas w energii sporu, walki z drugą osobą jest nie dla mnie. Wolę pracę z potencjałem człowieka.

Jaką masz radę na tym etapie życia dla tych, którym nie idzie, ale chcą wyjść z impasu?

Przede wszystkim należy pamiętać, że czeka ich proces. To nie będzie jednorazowe działanie. To jak ze wspinaczką górską. Czasem jest trudno, czasem łatwiej, niekiedy walczysz z wiatrem i deszczem, a później masz chwilę odpoczynku na

pięknej słonecznej polanie, aż w końcu dostajesz się na szczyt, z którego widać całą przebytą drogę. Ważne, aby mieć cierpliwość ją przejść. Pogodzić się z tym, że będzie różnie i ostatecznie skupić się tylko na celu, do którego dążysz.

To jaki powinien być pierwszy krok?

Szczera chęć. Jeśli nie masz pieniędzy na szkolenia czy kursy dzisiaj w internecie jest mnóstwo darmowych materiałów. Jeśli nie stać cię na książkę to ją wypożycz. Ale chciej i zacznij działać.

Zapytam o zdjęcie, które wysłałaś jako ilustrację tej rozmowy. Nie ukrywam, że spodziewałem się innej fotografii. Biznesowej, klasycznej z dłońmi na przysłowiową piramidkę.

Pływam na kitesurfingu od 13 lat. Ten sport według mnie odzwierciedla rozwój osobisty. Ta przygoda jest jak rozwój osobisty. Trzeba się nauczyć pewnych rzeczy. Najpierw rozwijać, później przypinać te linki, później oswoić się z wiatrem, potem z wodą. Następnie należy to wszystko połączyć. Jest to czasochłonne, wymaga konsekwencji i pokory. I tak jak w życiu nie raz kite mnie pociągnął tak, że było trudno. Nie raz miałam dosyć. Powiedziałam, że to nie dla mnie. Ale wracałam i walczyłam. W tym sporcie czasami trzeba odpuścić „bar”.

Co to znaczy?

Odpuścić moc. Czasami trzeba jej dodać. Nigdy nie wiesz, czy jak wyskoczysz to miękko wylądujesz. Czy pozwoli ci technika, czy wiatr nie pokrzyżuje planów. Ale próbujesz i z biegiem czasu dochodzisz do doskonałości. Jest takie zdanie, które pięknie opisuje kitesurfing i rozwój osobisty: „wszystko było trudne zanim stało się łatwe”.

I niech to będzie pointą tej rozmowy.

Tomasz Podsiadły

*Kreatywność, pewnego rodzaju oddanie
siebie przedsiębiorstwu nie są rzeczami,
które można wymóc. Tylko atmosfera
i otoczenie są w stanie dać dobry grunt
pod to, by uwolnić potencjał intelektualny
i zaangażowanie pracowników.*

*Angelika Cieślowska,
prezes Zarządu DORACO*

www.honest.com.pl

HONEST

WYNAJEM KONTENERÓW - WYWÓZ ODPADÓW

ROZBIÓRKI I WYBURZENIA

ul. Wschodnia 29
80-066 Gdańsk

tel. 515 192 851
tel. 58 305 88 44

biuro@honest.com.pl

TOMASZ LIMON

Prezes Zarządu i Dyrektor Zarządzający „Pracodawców Pomorza”. Propagator zasad etyki i społecznej odpowiedzialności biznesu, zaangażowany w rozwój ekonomii społecznej. Uczestnik prac organów przedstawicielskich, m.in. Pomorskiej Rady Przedsiębiorczości, Rady Regionów Konfederacji Lewiatan, Sztabu Pomorskich Przedsiębiorców. Członek Rady Ekspertów Wydziału Ekonomicznego UG, Konwentu Gospodarczego PG, Rady Konsultacyjnej Wydziału Zarządzania PG, Rady Fundacji Gdańskiej oraz Rady Fundacji „Theatrum Gedanense” jako jej przewodniczący.

REPREZENTATYWNOSC PRZEDSIĘBIORCÓW

Poziom zrzeszania się polskich przedsiębiorców w organizacjach skupiających biznes od wielu lat oscyluje wokół ok. 3-4 %. Niestety, nie jest to satysfakcjonujący poziom, który zwała z nóg a dla wielu stanowi argument, że organizacje biznesowe w tym związki pracodawców nie są właściwie reprezentowane.

Dodatkowym argumentem do tak stawianej tezy o reprezentatywności jest rozbięcie i słabość środowiska przedsiębiorców w naszym kraju skupionego wokół związków pracodawców, izb gospodarczych, klubów biznesowych działających często w oparciu o różne ustawodawstwo. Należy wspomnieć, że prawo do reprezentatywności mają wyłącznie organizacje pracodawców spełniające określone kryteria m.in. zrzeszają pracodawców zatrudniających więcej niż 300 tysięcy pracowników, mają zasięg ogólnokrajowy oraz działają w podmiotach gospodarki narodowej, których podstawowy rodzaj działalności określony jest więcej niż w połowie sekcji PKD. W oparciu o te założenia związki pracodawców mają prawo uczestniczyć w sporach zbiorowych w tym zawierania układów zbiorowych pracy, uczestniczyć w obradach Rady Dialogu Społecznego na szczeblu krajowym i wojewódzkim, wskazywać swoich przedstawicieli w wojewódzkich i powiatowych radach rynku pracy, opiniować projekty aktów prawnych. Od lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku re-

prezentatywnymi organizacjami w Polsce są: Konfederacja Lewiatan, Pracodawcy RP, Związek Rzemiosła Polskiego, Business Centre Club. W ostatniej dekadzie powstało kilka nowych związków, które dołączyły do grona reprezentatywnych organizacji w tym Związek Przedsiębiorców i Pracodawców oraz Federacja Przedsiębiorców Polskich. Z założenia ustawodawczego wszystkie wymienione organizacje muszą posiadać właściwą reprezentację w regionach, czyli skupiać wokół siebie regionalne gremia biznesowe działające w oparciu o podobne ustawodawstwo co organizacje ogólnopolskie. Na ogół ilość reprezentatywnych organizacji regionalnych jest bezpośrednim przełożeniem ich ogólnopolskich odpowiedników choć nie jest to regułą i bywa to różnicowane w województwach. Należy również wspomnieć o innych branżowych związkach działających w skali kraju, należących do ogólnokrajowych reprezentatywnych organizacji. Do tego należy dodać inne gremia skupiające biznes, które nie mają tzw. reprezentatywności w rozumieniu prawa a które również zrzeszają szerokie grono przedsiębiorców w tym izby gospodarcze, kluby biznesowe, stowarzyszenia a nawet fundacje.

Wszystkie wymienione organizacje skupiają wokół siebie tylko kilka procent wszystkich przedsiębiorstw w Polsce. Należy się zastanowić z czego wynika tak niski poziom zrzeszania się przedsiębiorców w organizacjach ich reprezentujących. Wydaje się, że podstawowym problemem jest ludzka nieufność do instytucji a wręcz niechęć do angażowania się w coś co jest nieznanne a nie do końca namacalne. Przed-

siębiorcy zadają podstawowe pytanie – co moja firma będzie miała z przynależności do organizacji? W wielu przypadkach nie ma jednoznacznej i satysfakcjonującej odpowiedzi szczególnie kiedy organizacja jest słaba merytorycznie, mała pod względem ilości członków, nietransparentna w swoim działaniu. Z tego powodu ciężko się przebić wielu wartościowym organizacjom ze swoją działalnością. Podejmowane są ciągle próby, powstają nowe twory skupiające przedsiębiorców. Jedne są w stanie przetrwać inne z kolei z różnych powodów zamykają swoją działalność. Istotny w tym wszystkim jest również czynnik ludzki i zaangażowanie osób którym się chce coś zrobić dla dobra wspólnego. Przedsiębiorcy w dużym uproszczeniu skupiają się przede wszystkim na własnej działalności gospodarczej co można zrozumieć. Ich zaangażowanie w działalność w organizacjach biznesowych jest różna co się często przekłada na aktywność samych organizacji.

Rozwiązaniem podniesienia poziomu zrzeszania się przedsiębiorców może być ich powszechny ustawowy obowiązek, jednak kluczowy byłby ich wybór do której organizacji chcą należeć. To w ich gestii byłoby, czy chcą należeć do lokalnej, wojewódzkiej czy ogólnopolskiej organizacji skupiającej biznes i działającej w oparciu o różne ustawodawstwo. Takie rozwiązanie niestety jest mało prawdopodobne z powodu rządzących, którzy mogą się obawiać wzmocnienia głodu środowiska biznesowego jak i trzeciego partnera dialogu społecznego – związków zawodowych, które również mogą wysunąć postulaty o obowiązkowym związkowieniu pracowników.

radca prawny

RYSZARD STOPA

Kancelaria Radcy Prawnego

Ryszard Stopa radca prawny prowadzący Kancelarię Radcy Prawnego od 1986 r. Doradza przedsiębiorcom z zakresu między innymi prawa energetycznego, bankowego, stoczniowego i budowlanego. Reprezentuje również osoby fizyczne we wszelkich sprawach sądowych i pozasądowych. Arbitr Sądów Arbitrażowych, Rozjemca, Mediator, Inżynier Kontraktu, członek Stowarzyszenia Inżynierów Doradców i Rzeczoznawców SIDIR

PRAWA KONSUMENTA. ZMIANY OD 1 STYCZNIA

Transparentne informacje o obniżkach cen, nowe zasady reklamacji wadliwych produktów, weryfikacja opinii w Internecie, koniec z umowami o kredyt i przyjmowaniem od razu zapłaty na pokazach handlowych i wycieczkach. To tylko niektóre z zakresów zmian jakich dokonano w ostatnim czasie mając na uwadze dobro konsumenta.

Jak wskazuje Prezes UOKiK: celem zmian jest przede wszystkim dostosowanie przepisów chroniących konsumentów do dynamicznie rozwijającego się świata cyfrowego. Coraz częściej zakupy robimy przez Internet, korzystamy z treści i usług cyfrowych, zawieramy przez Internet umowy, za które płacimy naszymi danymi. We wszystkich tych sytuacjach konieczne jest zapewnienie konsumentom wysokiego poziomu ochrony. Zgodnie z zapewnieniami, dzięki nowym regulacjom łatwiej będzie walczyć z niekorzystnymi dla konsumentów zjawiskami, takimi jak fikcyjne promocje, podwójna jakość produktów w różnych krajach czy fałszywe opinie w Internecie. To co interesuje każdego Kupującego to obniżka cen. Każdy przedsiębiorca, który ogłasza promocję lub wyprzedaż ma obowiązek podawać oprócz aktualnej ceny, także cenę najniższą z 30 dni poprzedzających obniżkę. W przypadku produktów z krótką datą przydatności do spożycia-

przedawca musi uwidaczniać aktualną cenę i tę sprzed pierwszego zastosowania obniżki. Tymczasem w przypadku produktów, które są u przedsiębiorcy w ofercie krócej niż 30 dni należy podawać najniższą cenę od rozpoczęcia sprzedaży do wprowadzenia obniżki. Takiego obowiązku nie ma, gdy przedsiębiorca zwyczajnie obniża cenę regularną nie ogłaszając promocji lub wyprzedaży.

Zmieniło się nazewnictwo w zasadach reklamacji. Zamiast „rękojmi” mamy „odpowiedzialność za niezgodność towaru z umową”. W pierwszej kolejności konsument może żądać naprawy lub wymiany wadliwego towaru. W kolejnym etapie dochodzenia roszczeń możliwy jest zwrot pieniędzy (częściowy lub całkowity). Termin domniemania, że niezgodność z umową istniała już w chwili zakupu został wydłużony do 2 lat. Zakazane jest również wprowadzanie na rynek towaru identycznego z tym, który jest sprzedawany w innych krajach UE, jeśli istotnie się od niego różni, np. składem, a będzie to obiektywnie uzasadnione.

Każdy przedsiębiorca, który zapewnia dostęp do recenzji produktów musi podawać informacje czy i w jaki sposób weryfikuje ich autentyczność, a także czy zamieszcza wszystkie opinie, czy tylko te pozytywne. Zakazane jest zamieszczanie fałszy-

wych opinii, albo zniekształconych. Jeśli przedsiębiorca umożliwi wyszukiwanie produktów musi informować o głównych parametrach, które decydują o kolejności wyników. Zakazane jest wykupowanie przez przedsiębiorców za pośrednictwem botów biletów na imprezy kulturalne lub sportowe i ich następne odsprzedawanie konsumentom.

Jedną z ważniejszych zmian to wydłużenie do 30 dni terminu na odstąpienie od umowy zawartej podczas nieumówionej wizyty w domu konsumenta lub wycieczki. Odnosnie pokazów to 14 dni. Zakazane również jest zawieranie umów finansowych podczas pokazów lub wycieczki. Taka umowa jest nieważna i nie wywołuje skutków dla konsumenta. W kwestii takich umów zakaz jest przyjmowania płatności przed upływem terminu na odstąpienie od umowy. W zakresie umów obejmujących abonamenty medyczne możliwe jest odstąpienie od takiej umowy, gdy umowa została zawarta poza lokalem lub na odległość.

Warto zapoznać się ze zmianami, które dotyczą umów zawartych od 1 stycznia 2023 r.

DEKPOL Deweloper. Zrealizowane cele 2022 roku

Spółka z Grupy DEKPOL opublikowała wstępne informacje o sprzedaży lokali z zeszłego roku. Liczby robią wrażenie.

Według przedstawionych danych DEKPOL Deweloper udało się sprzedać za pomocą umów deweloperskich, rezerwacyjnych oraz przedwstępnych – 341 lokali. To mniej niż w 2021 roku – 490.

CEL OSIĄGNIĘTY

Szacunkowa wartość lokali sprzedanych w 2022 roku wynosi 148 mln zł, natomiast szacunkowa wartość sprzedaży, która zostanie rozpoznana w wyniku finansowym Grupy w 2022 roku wyniesie około 187 mln zł. Tym samym Dekpol Deweloper zrealizował cele operacyjne na 2022 rok. - W zeszłym roku rynek mieszkaniowy diametralnie się zmienił ze względu na zmiany w otoczeniu makroekonomicznym. Pomimo tego jesteśmy zadowoleni z osiągniętego poziomu sprzedaży i realizacji celu operacyjnego. W portfolio zawsze dominującą grupą klientów byli klienci „gotówkowi” i trend ten w minionym

roku z oczywistych względów jeszcze się pogłębił. Nasza oferta jest szeroka i dostosowywana sukcesywnie do zmian na rynku - mówi **Sebastian Barandziak**, prezes Dekpol Deweloper. - Zainteresowaniem ze strony klientów, którzy chcą inwestować w nieruchomości i chronić kapitał, cieszą się zarówno lokale w standardzie popularnym, które mogą zostać przeznaczone na wynajem, jak i apartamenty wakacyjne, traktowane jako „drugi dom”. Spodziewamy się, że w średnim terminie, przy uspokojeniu sytuacji makro i spadku stóp procentowych pozytywny sentyment do rynku nieruchomości powróci, a segment zasili część oszczędności deponowanych obecnie na lokatach. Nasze ostrożnie optymistyczne podejście do sytuacji rynkowej odzwierciedla cel sprzedażowy, jaki stawiamy sobie na bieżący rok. Biorąc pod uwagę wszystkie powyższe czynniki i analizując trendy w za-

kresie cen nieruchomości, utrzymujemy szeroką ofertę sprzedażową. Dodatkowo, selektywnie rozbudowujemy nasz bank ziemi. Nieustannie analizujemy nieruchomości, ponieważ jesteśmy znani z tego, że potrafimy zidentyfikować i wykorzystać biznesowe okazje pojawiające się na wymagającym rynku - dodaje.

ZAŁOŻENIA NA 2023 ROK

Celem segmentu deweloperskiego Grupy DEKPOL jest rozpoznanie w 2023 roku przychodów na poziomie 308 mln PLN. Na to będzie się składać rozpoznanie w wyniku finansowym lokali mieszkalnych, apartamentowych oraz przychody z realizacji inwestycji w formule PRS (Private Rented Sector). Planowany na 2023 rok cel w odniesieniu do sprzedaży lokali na podstawie umów rezerwacyjnych, deweloperskich i przedwstępnych to 430 lokali

Port Gdynia wyróżniony

Port Gdynia podczas gali Człowieka Roku „Wprost” otrzymał wyjątkowe wyróżnienie w kategorii „Instytucja”.

Poprzedni rok był wyjątkowy pod wieloma względami dla Portu Gdynia. Obchodził 100-lecie powstania, ale też udowodnił, że się rozwija. Dowodem są wyniki przeladunkowe w 2022 roku.

SUKCES FINANSOWY PORTU W GDYNI

W Porcie Gdynia w zeszłym roku przeladowano łącznie 28,2 mln ton ładunków. To stanowi wzrost o około 5,6% do 2021 roku. W tym samym okresie liczba zawinięć statków handlowych do portu wzrosła o ponad 2 proc., do 4331.

Powstanie fabryka wież wiatrowych w Gdańsku

Agencja Rozwoju Przemysłu, Baltic Towers i spółka GRI Renewable Industries, S.L. z Hiszpanii podpisały umowę dotyczącą budowy fabryki wież wiatrowych. To oznacza, także nowe miejsca pracy.

Pierwsze sygnały o prowadzonych rozmowach dotyczących inwestycji pojawiały się już w marcu 2022. Potem jednak nastąpiła wielomiesięczna cisza. Teraz mamy konkrety i podpisaną umowę.

PONAD 400 MIEJSC PRACY

Zakład ma powstać na terenach umiejscowionych na Wyspie Ostrów, które należą do ARP SA. Inwestycja jest warta ponad 150 mln euro. Planuje się, że cała produkcja ruszy w 2025 roku. Utworzonych zostanie 400-450 miejsc pracy. W wyniku planowanej inwestycji ma powstać hala, gdzie będzie prowadzona produkcja wież offshore dla największych turbin wiatrowych o mocy powyżej 14 MW. Zakład produkcyjny w zamyśle in-

westorów ma być wybudowany, a wcześniej zaprojektowany według standardu Industry 4.0. Fabryka będzie miała moce przerobowe, aby rocznie produkować 120 wież.

DUŻY GRACZ NA RYNKU

Hiszpańska spółka GRI Renewable Industries, S.L. działa w obszarze produkcji wież wiatrowych oraz kołnierzy w sektorze energii wiatrowej od 2008 roku. Aktualnie posiada 18 zakładów produkcyjnych. Placówki znajdują się w USA, Brazylii, Hiszpanii, Chinach, Indiach, RPA, czy Argentynie. Wszystkie zakłady dostarczają wysokiej jakości wieże wiatrowe oraz kołnierze dla sektora przemysłu energetyki wiatrowej w skali światowej.

Wynajmij luksusowy jacht na Mazurach

**Rezerwacja
i sprzedaż czarterów:**

+48 505 700 731 | info@flowczarter.pl

Port:

Ekomarina Sunport
Stare Sady 4 BK, 11-730 Mikołajki

flowczarter.pl

KATARZYNA SZKARADEK
PROJEKTANTKA WNĘTRZ

JAK SIĘ PROJEKTUJE JACHT DLA RAFAELA NADALA?

Setki miliony dolarów wydane na luksusowe jachty, nazwiska z pierwszych stron gazet i szum w mediach. W Trójmieście w ostatnich latach obserwujemy stoczniowy renesans w sektorze jachtów premium. O tej wąskiej specjalizacji porozmawialiśmy z Katarzyną Szkaradek, która aranżowała wnętrza między innymi w jachcie Rafaela Nadala.

Jeśli kogoś stać na jacht za sto milionów dolarów, to już nie jest zwykłym bogaczem. Jest krezurem.

To prawda, kwoty są niewyobrażalne.

Jak się pracuje przy projekcie, który jest obciążony takimi kwotami?

To zazwyczaj są dość specyficzne zlecenia, w których należy wziąć pod uwagę wiele szczegółów i dostosować wszystko pod konkretne oczekiwania. Klient, który

trafia do stoczni produkującej luksusowe jachty, nie jest przypadkowy i wie, że może wiele oczekiwać.

Jacht to jednak obiekt zamknięty. Nie wszystko da się w nim zrobić.

Nie ma rzeczy niemożliwych...

Nie ma?

Oczywiście trochę wyolbrzymiam – nie zrobimy z jachtu lotniskowca. Ale w tego

rodzaju pracy ciągle przesuujemy granice, by dostosować się do potrzeb klienta. To nie jest tak, że otrzymamy prośbę i powiemy: tak się nie da. Naszym zadaniem jest sprawić, by dało się właśnie tak, jak klient chce.

Jak rozumiem – te życzenia potrafią być specyficzne.

Tak, zdarzają się życzenia wykraczające poza wyobraźnię. Ale to ciekawe i pouczające.

O jakiego rodzaju życzeniach rozmawiamy?

Przykłady mogłabym wymieniać bardzo długo. Ale zdarza się, że klient wybiera model jachtu, który chce zamówić i podkreśla, że w środku musi być koniecznie pokój dla psa. Wtedy zaczyna się moja praca. Sprawdzamy jakiej rasy to pies, ile ma wzrostu, ile waży, ale też – ile rodzajów karmy korzysta. Te informacje są niezbędne, żeby zaprojektować na przykład szafkę, z której będzie można wysunąć szufladę z miskami. Szuflada musi być odpowiednio duża, żeby pomieścić liczbę misek, szafka wystarczająco wysoka, by pies mógł wygodnie z niej jeść. To jeden mebel. Pozostają jeszcze postanie, miejsce na zabawę...

A to tylko jedno małe pomieszczenie. Do myślam się, że w skali całego jachtu jest wiele elementów, które klientowi ostatecznie się nie spodobają. Bywają niezadowoleni?

Nie. Takiej opcji nie ma. Zdarzają się uwagi na etapie projektowania, ale wtedy robimy wszystko, by stworzyć projekt maksymalnie odpowiadający na potrzebę klienta.

Nie ma możliwości, by był niezadowolony z ostatecznego efektu.

Trudno być niezadowolonym odbierając jacht za blisko pół miliarda złotych.

To prawda (śmiejch).

Na czym dokładnie polega aranżacja wnętrza jachtów?

Wiele osób myli to z klasycznym projektowaniem wnętrza. To jednak w dużej mierze analiza jachtu i możliwości jej dostosowania. Dostaję informację, jak będzie wyglądała zewnętrzna część - cały kadłub. Moim zadaniem jest sprawienie, żeby w środku układ grodzi, pomieszczeń jak najlepiej ze sobą współgrał. W którym miejscu powinna być sauna, w której sypialnia, a gdzie siłownia czy wspomniany wcześniej pokój dla psa. I oczywiście, by każde z tych pomieszczeń wypełniało swoją rolę.

I klient życzy, żeby np. wszystkie pomieszczenia były owalne?

Rzadziej to są uwagi co do kształtu pomieszczeń, a raczej do ich zawartości.

Jakie życzenie najbardziej zapadło Ci w pamięć?

To chyba meteoryt...

Meteoryt?

Tak, jeden klient chciał, by cała ściana stworzona była z meteorytu. A że nie ma zadań niemożliwych...

...zrobiliście to, oczywiście.

Oczywiście.

Od jakiegoś czasu mieszkasz i pracujesz w Holandii. Dlaczego emigrowałaś?

Dla rozwoju, pieniędzy, warunków pracy. Nie ma tu oryginalnej historii. Na zachodzie pracodawcy zupełnie inaczej podchodzą do pracowników.

Czy to znaczy, że w Polsce jest źle?

Nie, ale jednak wyraźnie inaczej. W Polsce rzadko spotykamy się z kierownikami, którzy aż tak bardzo dbają, by pracownik

Wybitny tenisista Rafael Nadal i Francis Lapp, prezes i założyciel stoczni Sunreef Yachts po przekazaniu łodzi na Majorce.

miał dużo czasu na odpoczynek, by zachowywał świeżą głowę. Pod tym względem kultura pracy jest zupełnie inna. Widocznie bardziej stawia się również na jakość, nie czas. W Polsce często trzeba było gonić terminy.

Wyjazdy za granicę Twoich kolegów z branży to widoczny trend?

Nie jest to jeszcze masowe. Przez pierwsze kilka lat ludzie chętnie rozwijają się w polskich stoczniach, uczą się od bardziej doświadczonych. Ale po jakimś czasie, kiedy już sprawdzą się w praktyce, pojawiają się opcje wyjazdu. Wtedy trudno z takiej możliwości zrezygnować. Choćby ze względów finansowych.

Stocznia zawsze kojarzy się z bardzo męskim miejscem pracy.

I tak do dzisiaj jest, choć na przestrzeni lat można obserwować zmianę w nastawieniu. Już kiedy byłam na studiach, proporcje pomiędzy mężczyznami a kobietami były niemal identyczne. Ale wciąż po dołączeniu do pracy lądujemy w całkowicie zdecydowanie męskim świecie.

Również w tym zakresie w Holandii dostrzegasz różnice kulturowe?

Tak, ale tym razem na korzyść Polski. Obserwując jak wygląda to w różnych firmach, mogę powiedzieć, że inżynierki pracujących w okrętownictwie niemal w ogóle tamnie ma. Co więcej, widok kobiety w stoczni nadal budzi tam niemałe zdziwienie. No może poza działami administra-

cji, HR czy marketingu. W Polsce poznałam więcej kobiet w zawodzie.

Jak trafiłaś w ogóle do tego męskiego świata? Aranżacja wnętrz jachtów nie jest klasycznym marzeniem dziecka w przedszkolu.

Jak wiele osób, na etapie szkoły średniej zastanawiałam się jak najlepiej wykorzystać te umiejętności, w których czuję się dobra. W moim przypadku było to rysowanie. A tej umiejętności nie da się wykorzystywać w bardzo wielu dziedzinach. Musiałam tylko wybrać, czy decyduję się na statki, czy bardziej klasycznie – mieszkanie.

Mogłaś jeszcze zostać artystką.

Takiej możliwości nie rozważałam. Nie ukrywam, że stabilność zatrudnienia daje mi komfort, z którego nie spieszę się zrezygnować (śmiech).

I wybrałaś jachty.

Tak, bliskość morza nadała ten kierunek.

Do czego jeszcze możesz dążyć w tym zawodzie? Pracowałaś przy jachtach dla największych idoli na świecie.

Samo to nigdy nie było celem. Bardziej myślałam o wykonywaniu pracy, a nie dla kogo to robię. Zależy mi na rozwoju umiejętności. W Polsce skupiałam się na pracy przy luksusowych jachtach, ale w Holandii zajmuję się również militarnymi jednostkami. To wymaga jeszcze innej perspektywy i elastyczności w podejściu, a to z kolei pozwala dalej się rozwijać.

Ale co znajduje się krok dalej? Wycieczkowiec?

To również ciekawy rodzaj pracy, jeszcze bardziej wymagający umiejętności pracy w zespole. W tej branży jest dużo przestrzeni do zmian. Wiele osób w pewnym momencie zakłada własną firmę i skupia się na jednym ulubionym kierunku. Ja na ten moment chcę sprawdzić różne segmenty. Myślę o zdobyciu umiejętności projektowania kadłubów. Wtedy będę mogła jeszcze lepiej korzystać z własnych zdolności.

Wrócisz kiedyś do polskiej stoczni?

Dziś bardzo trudno wyobrazić sobie taki scenariusz. Zagranica oferuje trochę większe możliwości. Ale niczego nie wykluczam!

STABILNA GOSPODARKA

Przed nami czas kampanii wyborczej, która poprzedzi wybory parlamentarne. Podczas tych kilku miesięcy często emocje będą decydowały o sympatii dla kandydatów i partii politycznych. "Express Biznesu" planuje przyrzeć się ich programom gospodarczym. Będziemy czytać, analizować, a także rozmawiać z ich przedstawicielami, tak aby każdy mógł sobie wyrobić zdanie, które pozwoli podjąć najlepszą, jego zdaniem decyzję.

Na pierwszy ogień poszła Polska 2050 Szymona Hołowni. A to za sprawą spotkania, które ugrupowanie zorganizowało

13 lutego 2023 roku w Gdyni. "Stabilna gospodarka" to cykl wizyt w kraju, w którym udział biorą parlamentarzyści i eksperci Instytutu Strategii 2050, którzy wywodzą się z biznesu.

zarazem jest przedsiębiorcą prezentujemy na sąsiednich stronach), poseł Mirosław Suchoń, a także Agnieszka Buczyńska, która jest wiceprezesem i sekretarzem partii Polska 2050.

”
UPROŚCIMY
PODATKI -
JEDNOLITA
DANINA
ZAMIAST
CHAOSU.

- Spotykamy się, aby wysłuchać propozycji i potrzeb, bo tylko w oparciu o wiedzę ekspertów - praktyków, jakim są przedsiębiorcy możemy stworzyć przestrzeń, dzięki której prowadzenie firmy będzie łatwiejsze - powiedział **Bartosz Szmajchel** z Polska 2050 Szymona Hołowni, który poprowadził gdyńskie spotkanie.

Do Trójmiasta przyjechał senator Jacek Bury (rozmowa z parlamentarzystą, który

Spotkanie, które trwało ponad dwie godziny od razu zaczęło się od pytań, od zgromadzonych na sali. Prezentujemy niektóre z nich.

Czy jest pomysł na rosnące koszty prowadzenia działalności gospodarczej?

Pierwsze co będzie trzeba zrobić po wyborach, to sprawdzić stan kasy, zrobić audyt - powiedział **Jacek Bury**. - Kolejna sprawa to uproszczenie systemu podatkowego.

Przedsiębiorcy należy się szacunek oraz stabilne warunki prowadzenia biznesu. Trzeba także naprawić relacje Polski z innymi krajami na świecie. Wskaźnik inwestycji w Polsce jest tragiczny, najniższy od wielu lat.

Co sądzicie o 35 godzinnym tygodniu pracy?

Jest taka pokusa, poszukiwania rozwiązań niewykonalnych, ale mających moc zuroczania wyborców - twierdził **Miroslaw Suchoń**. - Trwają prace nad europejskimi przepisami w zakresie pracy. Będą miały znaczący wpływ na kondycję polskich firm i skutkowały koniecznością osiągnięcia wyższej wydajności lub zwiększaniem zatrudnienia. Decyzje będą zapadały na poziomie Parlamentu Europejskiego. Mówienie teraz o 35 godzinnym tygodniu pracy jest nieodpowiedzialne i ja byłbym przeciwko.

Zmiany w prawie i podatkach wprowadzane są obecnie na wariata. Co z tym zrobicie?

My będziemy wszystkie zmiany konsultować i analizować możliwie pełny wpływ jaki one będą miały na przedsiębiorców i obywateli - przekonywał poseł Suchoń. - Chcemy uprościć system podatkowy, ale zmiany nie mogą być wprowadzone na wariata. Przedsiębiorcy muszą mieć czas dostosować się do nich. Dlatego proponujemy pół roku *vacatio legis*. Nowego ładu nie da się naprawić. Proces legislacyjny zmienimy tak, żeby wszystkie strony brały w nim udział. Nie oznacza to, że wszystkie postulaty zostaną uwzględnione, bo tego nie da się zrobić. Teraz nikt nie słucha przedsiębiorców.

Będziemy chcieli zmianami oddziaływać na stronę kosztową rozliczania się podatkowego. Podatki może się w dużym zakresie nie obniżyć, ale koszty rozliczania się z nich tak. To może sprawić m.in. jednolita danina i stabilność systemu.

Przy jednolitej daninie, nie da się ukryć podwyżki podatku pod płaszczyzną składek ZUS, akcyzy czy innej stałej opłaty. W ciągu roku zmieniały się trzy razy zasady podatkowe. Jak teraz się rozliczyć? - pytała **Agnieszka Buczyńska**.

„
WPROWADZIMY
ZASADĘ - WSZYSTKIE
WAŻNE ZMIANY
PODATKOWE
MUSZĄ ZOSTAĆ
ZAKOŃCZONE DO
KOŃCA CZERWCA
ROKU POPRZEDZAJĄCEGO
ZMIANĘ.
PRZEDSIĘBIORCY I
PODATNICY MUSZĄ
CZUĆ SIĘ
BEZPIECZNIE.

Co z brakiem świadomości podatkowej?

Proponowałem już rozwiązanie, które podniosłoby świadomość podatkową - powiedział Jacek Bury. - Zakłada, że pracodawca przelewa na konto pracownika kwotę brutto i z tego konta automatycznie pobierane byłyby wszystkie podatki i składki. Dzięki temu każdy dokładnie widziałby ile państwo mu zabiera i wtedy 500 + nie robiłoby wrażenia na ludziach.

Co z sądownictwem?

Sądownictwo trzeba zbudować od początku, choć nie można po dojściu do władzy odwołać neo sędziów, bo to doprowadzi do ogromnego chaosu - twierdziła **Agnieszka Buczyńska**.

TRACIMY WIARYGODNOŚĆ

Z senatorem i przedsiębiorcą Jackiem Buryem Express Biznesu rozmawia o przyszłości polskiej gospodarki.

W jakim obecnie stanie jest polska gospodarka?

Próba odpowiedzi, to wróżenia z fusów. Polscy przedsiębiorcy są bardzo waleczni i kreatywni. Próbuje sobie radzić w ekstremalnych warunkach. Trudno powiedzieć, jaki jest stan gospodarki, ponieważ PiS ukrywa realne dane, wskaźniki gospodarcze, czy stan budżetu. Nie znamy prawdziwego zadłużenia i planów wydatków. Jeśli w 2022 rok około 50 procent pieniędzy było wydanych poza budżetem, to obawiam się, że w tym roku może być, to samo lub gorzej. Stan gospodarki jest zagrożony chociażby przez to, że tracimy wiarygodność na rynkach finansowych. Jeśli ktoś nie chce lub nie może dostać kredytu oprocentowanego na 2,5%, a bierze na 8%, to mocno spada jego wiarygodność. Obecnie Polska jest postrzegana jako mało wiarygodny kredytobiorca. To może przełożyć się na stan gospodarki. Może nas także zaskoczyć drożyzna, inflacja, brak inwestycji.

Kiedy Pan rozmawia z przedsiębiorcami,

to czego jeszcze się obawiają?

Przedsiębiorcy obawiają się niestabilności prawa i bezwładu polskiego sądownictwa. Nie można niczego wyegzekwować z powodu zbyt długiego oczekiwania na termin rozprawy. Inną kwestią jest sprawiedliwość wyroku. Sądy coraz bardziej są zawłaszczane przez PiS. Przedsiębiorcy obawiają się też drenowania kieszeni przez drogą energię.

W czasie pandemii jedną z gałęzi, która najbardziej odczuła jej skutki, były imprezy masowe. Obecnie ten los spotyka gastronomię. Co Pana zdaniem jest kolejne na liście?

Polska gospodarka w dużej mierze jest napędzana produkcją rolniczą i związaną z nią produkcją handlową, kolejna gałąź to AGD oraz meble. To są trzy eksportowe lokomotywy polskiej gospodarki. Boję się o polskich rolników, ponieważ ceny produkcji rolnej poszły w górę. Wszyscy to odczuwamy. Nie wiem, na jakim poziomie zatrzymają się ceny żywności w tym roku. To będzie powodować zubożenie całego społeczeństwa.

Mieliśmy protesty rolników, którzy nie godzą się z niskimi cenami zboża i pszenicy z Ukrainy, która miała być transportowana przez Polskę, a jest sprzedawana. Z Pana perspektywy, o co chodzi?

Jak nie wiadomo, o co chodzi, to chodzi o pieniądze. PiS nie chce wprowadzić prostego systemu, który jest proponowany przez rolników i Polskę2050 Szymona Hołowni. Chodzi o pobieranie kaucji za zboże, które wjeżdża do Polski z Ukrainy. W momencie kiedy towar opuszczałby kraj, kaucja byłaby zwracana. To prosty mechanizm. PiS jednak z jakiegoś powodu nie jest zainteresowany tym rozwiązaniem.

Polski transport również czeka trudny rok.

Zdecydowanie, tym bardziej, że ceny paliw były wysokie już w 2022 roku. Jak patrzemy na ceny całej energii, to najdroższa jest w Polsce. Taniej jest w Hiszpanii, czy Francji. Obecnie chyba nawet w Niemczech jest tańsza energia elektryczna. Tak samo jest z paliwem. W transporcie konkurują z nami firmy krajów prebaltyki, czyli z Litwy, Łotwy oraz Estonii, które mają zamknięty rynek rosyjski. Do tego dojdzie problem z Białorusią. Zamknięto kolejne przejście graniczne, przez które szło bardzo dużo towaru na Białoruś. Jeśli zamkniemy ten kraj, to gdzie Polacy będą jeździć? Zostanie tylko zachód Europy. W takiej sytuacji na dużo mniejszym obszarze wzrośnie konkurencja.

Czy w 2023 roku dopatruje Pan jakiegokolwiek nadziei?

Nadzieją jest to, że Polacy się obudzą i zaczną głosować na polityków, którzy chcą zająć się przyszłością i pilnować rozwoju gospodarczego państwa. Rozmawiamy mądrze o przyszłości, co możemy zrobić w obrębie tego zmieniającego się świata i w obszarze naszego udziału w Unii Europejskiej.

Żeby rozmawiać o przyszłości, trzeba mieć na nią pomysł.

Polska 2050 Szymona Hołowni ma pomysły na przyszłość i zachęcam, aby wyborcy popatrzyli na to, co robimy i co proponujemy. Wiem, że mało kto lubi wczytywać się w programy wyborcze, czy patrzeć, które propozycje są merytoryczne. Mimo tego zachęcam, bo warto. Politykom to się nie podoba, bo łatwiej kłócić się o przeszłość. Proponujemy wyjście do przodu.

Krzysztof CWAJDA

Interior Building

Cena od
6.300
do **6.500** zł/m²

Życie w **Twoim M** może być wygodniejsze

Budując "Wierzyce Residence" zadaliśmy także o niskie rachunki.

Panele fotowoltaiczne dostarczają tani prąd, dzięki czemu koszty energii dla części wspólnych są niskie

Pompy ciepła, także są podgrzewane prądem ze słońca

Stacja uzdatniania wody sprawia, że mieszkańcy cieszą się miękką wodą.

W budynku są 83 mieszkania - kawalerki, 2, 3 i 4-pokojowe.

A i jeszcze jedno!

Blisko jest autostrada A-1. Łatwo i szybko dojedziesz z Pelplina do Trójmiasta

- nowoczesne budownictwo
- położone w samym centrum miasta
- Dworzec PKP, Ośrodek Zdrowia, Poczta, Posterunek Policji w odległości ok. 200m.
- rozbudowany plac zabaw dla najmłodszych
- windy
- komórki lokatorskie
- parking podziemny
- internet światłowodowy
- teren zielony (miejsce na pikniki)
- całodobowy monitoring

KTO NIE RYZYKUJE, TEN NIE PIJE SZAMPANA

Panele fotowoltaiczne, pompy ciepła i stacja uzdatniania wody, to tylko niektóre przewagi osiedla „Wierzyca Residence” w Pelplinie. O inwestycji i biznesie rozmawiamy z Krzysztofem Cwajdą, właścicielem firmy.

Jest Pan na rynku od 2007 roku. Jakie były początki?

Pracowałem w suchej zabudowie. Nadszedł moment, kiedy postanowiłem zacząć to robić na własny rachunek. I tak powstała firma. Przez kolejne lata rozwijałem działalność. Doszedłem do dzisiejszego etapu, kiedy jako deweloper, przygotowuje mieszkania od projektu do po klucz.

Jak Pan ocenia ponad 15 lat działalności?

Pozytywnie, bo firma rozwinęła się. Mamy własną siedzibę oraz spory park maszyn, począwszy od koparek, czy podnośników. Rozszerzyliśmy zakres usług o własną deweloperkę. Świadczymy też usługi w tym obszarze. Podejmujemy zlecenia, budując budynki wielorodzinne, blok, czy biurowiec.

Skąd decyzja, żeby samemu zacząć realizować duże projekty?

Mając styczność z deweloperami, dla których dużo budowałem i wykańczałem wiele robót, obserwowałem rozwój tych firm. Zacząłem się zastanawiać, czy samemu tego nie zrobić. Przysnążę, że dobrze zarabiałem na robotach wykończeniowych i żyłem z tego. Jednak widziałem, że deweloperka przynosi znacznie wyższe dochody, a to pozwoli jeszcze bardziej rozwinąć firmę. Postanowiłem spróbować. Udało się.

W
„WIERZYCY
RESIDENCE”
ZOSTAŁO
ZALEDWIE 20
MIESZKAŃ
DO KUPIENIA

Nie bał się Pan ryzyka?

Oczywiście, byłbym głupcem, gdybym się nie bał. Jednak kto nie ryzykuje, ten nie pije szampana. Za zgromadzone środki z działalności kupiłem działkę w Pelplinie i przystąpiłem do nowego rozdziału w życiu zawodowym. Ale nie postawiłem wszystkiego na jedną kartę. W razie niepowodzenia miałem przygotowany plan B.

Jak obecnie idzie sprzedaż lokali?

Pierwsze mieszkania osiedla „Wierzyca Residence” rozeszły się, zanim skończyliśmy budynek. Natomiast w drugim etapie sprzedaż szła bardzo dobrze do wybuchu wojny. Choć nie mogę powiedzieć, że całkowicie umarła, ale zdecydowanie spadła. Średnio sprzedawaliśmy jedno mieszkanie na 1,5 miesiąca. W tym roku sprzedaż trochę się ruszyła i sprzedaliśmy pięć mieszkań. Zostało nam około 20 z 134 lokali.

Co dzisiaj dla firm budowlanych i deweloperskich jest najtrudniejsze?

Z perspektywy dewelopera najgorsze jest to, że klienci nie dostają kredytów. Ich brak spowodował spadek sprzedaży mieszkań. Jeśli chodzi o wykonawstwo, to dużym problemem jest niestabilność cen. Przechodząc do deweloperki, nie zamknęliśmy działalności wykonawczej. Realizujemy większe zlecenia. Trudno nam jest obecnie wyliczać koszty długotrwałego kontraktu, bo nie wiemy, co będzie z cenami. Teraz mają tendencję spadkową, ale nie wiemy, co będzie za pół roku.

Jakie ma Pan plany na dalszy rozwój?

Jesteśmy w na etapie planowania kolejnej inwestycji w Pelplinie. W ciągu pół roku podejmiemy decyzję czy budujemy , czy

przeczekamy trudny okres. Jednym z warunków jest sprzedaż tych 20 mieszkań.

Ile obecnie kosztuje metr kwadratowy mieszkania w Pelplinie?

Nie przekracza 6500 złotych. Jest to konkurencyjna cena. Nasza inwestycja wyposażona jest w stacje uzdatniania wody, pompy ciepła, a na dachu zamontowaliśmy panele fotowoltaiczne. Mało, który deweloper decyduje się na taki krok.

Skąd pomysł, aby postawić na takie rozwiązania?

Pomysł zrodził się z potrzeby konkurencyjności. Pelplin jest małą miejscowością. Gmina liczy ok. 16 tys. mieszkańców. Takie rozwiązania miały spowodować , że klient który rozważa kupno mieszkania w Trójmieście za około 10 tys zł za metr kwadratowy lub u nas za mniejszą kwotę, zdecyduje się na wybór nas. I to się udało.

INWESTYCJA ODPORNA NA ZAWIROWANIA

Czym są i co sprawia, że wartość nieruchomości premium jest odporna na kryzys?
Szukamy odpowiedzi na pytanie, które tylko z pozoru wydaje się proste.

Do nieruchomości premium zaliczamy luksusowe apartamenty w tym penthouse'y, mieszkania oraz domy. Przyciągają nabywców, którzy poszukują lokali gwarantujących najwyższy komfort. Wysoki standard przekłada się na ich ceny, które zaczynają się na poziomie kilkunastu tysięcy złotych za metr kwadratowy. Unikatowość, luksus czy ponad przeciętność to jedne z wielu cech, które je charakteryzują. Ekskluzywne apartamenty znajdziemy w nowoczesnych wieżowcach, ale również w zabytkowych kamienicach czy zrewitalizowanych budynkach będących częścią historii miasta. O ich wyjątkowości decyduje przede wszystkim prestiżowa lokalizacja oraz wykończenie w najlepszej jakości.

WSPÓŁPRACA NAJLEPSZYCH

Przy budowie nieruchomości premium deweloperzy współpracują z najlepszymi ar-

chitektami oraz wykonawcami, aby spełnić oczekiwania najbardziej wymagających klientów. Nieruchomości kupowane inwestycyjnie lub w celach ochrony kapitału w większości kupowane są ze środków własnych. Oznacza to, że na ich popularność nie wpływa zdolność kredytowa kupców – zdolność, która wraz z wzrostem stóp procentowych maleje, co w ostatnim czasie drastycznie obniżyło liczbę zakupu nieruchomości tańszych, obniżając tym samym ich wartość. Efekt: ceny nieruchomości premium są odporne na zawirowania związane ze zmianami stóp procentowych.

ZAINWESTOWANO 2,6 MILIARDA

Na nieruchomości premium w 2021 inwestorzy wydali 2,6 mld zł, co stanowi wzrost o 18 proc. względem 2020 roku. Wpływ na ten wzrost miała też oczywiście inflacja, ale warto zwrócić uwagę na jeden fakt:

prestiżowa nieruchomość podnosi wartość okolicy, co zwrótnie przynosi się na wzrost wartości tej właśnie nieruchomości oraz zachęca kolejne firmy do inwestowania w sąsiedztwie.

Postawienie luksusowego apartamentowca lub odbudowa zabytkowej kamienicy w centrum Krakowa, Warszawy czy Gdańska przywraca atrakcyjną tkankę miasta, tworzy nowe punkty usługowe i gastronomiczne podnosząc wartość sąsiedztwa. Lokale w ścisłych centrach miast, położone w zabytkowych rejonach gwarantują kupującemu utrzymanie trzech zalet: są to znakomite miejsca do życia, jeśli inwestor zdecyduje się z nich korzystać, przyniosą prestiż związany z lokalizacją i architekturą oraz, co najważniejsze – dostęp do takich inwestycji jest ograniczony. Nieruchomości premium znajdują się np. w obszarach, w których nie ma wielu możliwości stawiania kolejnych budynków. Gdy rozmawiamy o planie zainwestowania miliona lub kilku milionów złotych, nie bierzemy pod uwagę kawalerki w bloku z wielkiej płyty, lecz szukamy mieszkania w zabytkowej kamienicy lub nowoczesnym apartamentowcu.

INWESTYCYJNE KÓŁKO SIĘ ZAMYKA

Ich wartość nie zależy od zdolności kredytowej kupujących. Inwestorzy lokują pieniądze dokładnie tam, gdzie nie ma ryzyka lub jest ono minimalne. A ponieważ taką bezpieczną przystanią są drogie nieruchomości to właśnie ta ich zaleta sprawia, że stają się one jeszcze droższe. To z kolei sprawia, że warto w nie inwestować. A ponieważ warto w nie inwestować to ich wartość...Tak inwestycyjne kółko się zamyka, zapewniając utrzymanie wartości nieruchomości premium również podczas epidemii czy kryzysu.

Joanna Symeryak
Luxuria Estate +48 796 100 155

ZDROWIE PSYCHICZNE CORAZ WIĘKSZYM PROBLEMEM

Tylko depresja kosztuje polską gospodarkę grube miliony złotych rocznie. Eksperci nie mają wątpliwości, że może być jeszcze gorzej. Tylko co trzeci Polak chorujący na depresję udaje się po pomoc do specjalisty.

DEPRESJA w Polsce

ok. **1,5 miliona** Polaków
choruje na depresję

(to prawie tyle osób - ile mieszka w Warszawie!)

Eksperci biją na alarm. Co czwarty Europejczyk zmagają się z problemami ze zdrowiem psychicznym. Najczęściej jest to depresja. Na świecie chorują 350 milionów ludzi. W Polsce półtora. W Warszawie, według Głównego Urzędu Statystycznego w 2017 roku, mieszkało 1 mln 765 tysięcy ludzi. To, tak jakby prawie każdy mieszkaniec stolicy był chory na depresję. Co gorsza, według specjalistów w Polsce tylko 30 procent chorych udaje się po pomoc do specjalisty. To ciągle jest w naszym kraju temat tabu, a ludzie patrzą na chorego jak na wariata. Niestety, grupą która często lekceważy problem, są przedsiębiorcy.

- Początkowo odczuwałem tylko dziwne lęki. Wstawałem rano i czułem wewnętrzne drżenie. Myślałem, że to nadmiar kawy. Rzuciłem kawę i drżenie nie ustawało. Męska depresja to stany agresywne. Rozdrażnienie, podnoszenie głosu. Krzychałem na żonę, na pracowników, nawet klienta potrafiłem zrużać. W końcu poszedłem do lekarza domowego, potem do psychiatry i usłyszałem, że to wypalenie zawodowe. Ludzie niechętnie słyszą: masz depresję. Dlatego burnout, czyli wypalenie zawodowe, brzmi lepiej – opowiadał w Forbsie gdańszanin Andrzej Jeznach.

Przedsiębiorca z Gdańska zbudował mi-

lionowy biznes w Rosji. Kryzys sprawił, że zbankrutował. Stracił fortunę i rodzinę. Po 33 latach rozwiódł się z pierwszą żoną. Stracił także zdrowie. Diagnoza brzmiała wypalenie zawodowe i ciężka depresja, która wymagała leczenia. Rozpoczął długi i żmudny proces wychodzenia z głębokiego dołka. Dzisiaj Andrzej Jeznoch prowadzi firmę w Niemczech, zmienił podejście do biznesu i pracowników, jest coachem i autorem książek „Szef, którego szukamy”, „Szef, który myśli”, „Szef, który ma czas” i „Sztuka życia”.

NIE WYTRZYMALI

Historia gdańszczanina ma swój dobry ciąg dalszy. Niestety, nie wszystkie tak dobrze się kończą. Jody Sherman, założyciel startupu Econom niedaleko domu pod Las Vegas śmiertelnie postrzelił się. Na nadgarstku miał wytatuowany napis „Jestem wspaniały” i dla wielu był symbolem sukcesu. W Nowym Jorku powiesił się Aaron Swartz, biznesmen i działacz społeczny, współautor języka formatowania Markdown. W domu w San Francisco otrął się Ilja Żytomirski, genialny programista rosyjskiego pochodzenia, założyciel portalu społecznościowego Diaspora, który – według ekspertów – miał szansę stać się real-

CZYM JEST DEPRESJA?

To zespół zaburzeń nastroju (zaburzenie afektywne) i aktywności trwającej przez długi czas, którego niezwykle obciążający charakter prowadzi do upośledzenia funkcjonowania chorego w codziennym życiu.

W przeciwieństwie do krótkotrwałych epizodów przygnębienia, depresja trwająca wiele miesięcy może powoli wyniszczać organizm odczuwaniem smutku i brakiem najmniejszych chęci do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. Ze względu na charakter tego schorzenia, chorzy wymagają indywidualnego podejścia. Depresja jest chorobą ciała i ducha, osoba chora wymaga wielowymiarowego postrzegania z uwagi na liczne współlistniące objawy, również somatyczne. Objawy, to problemy ze snem, jedzeniem i seksem, chroniczne zmęczenie, niepokój, pesymizm, niska samoocena, brak motywacji, zmniejszone uczucia emocjonalne, oraz utrzymywanie się depresyjnych myśli.

DEPRESJA na świecie

ną alternatywą dla Facebooka. Według relacji części współpracowników Żytomirski nie wytrzymał presji związanej z przygotowywanym projektem.

DEPRESJA KOSZTUJE

Depresja niesie za sobą także konkretne straty. Według bankier.pl walka z depresją kosztuje gospodarkę miliony złotych. Serwis powołał się na raport UCE Research, z którego wynika, że absencja z powodu zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowań trwa dłużej niż przy innych chorobach.

„Zwolnienia lekarskie z ww. powodów są dłuższe od przeciętnych, bo trwają średnio 19 dni roboczych. Zakładając średnią pensję i koszty pracy ponoszone przez pracodawców, można stwierdzić, że absencje wynikające ze wskazanych zaburzeń kosztują łącznie gospodarkę ok. 1,11 mld zł rocznie” - czytamy w bankier.pl.

BRAKUJE LEKARZY

Niepokoją jeszcze inne liczby. W Polsce problemem jest brak lekarzy psychiatrów. Jest ich zaledwie cztery tysiące. Mamy zaledwie 90 lekarzy tej specjalności na milion ludności, podczas gdy w Szwecji jest ich 231, we Francji – 228, na Litwie – 225, a w Niemczech – 223.

- Depresja i inne zaburzenia afektywne, które diagnozuje się u coraz większej liczby osób, wpływają, na rynek pracy. Może się okazać, że pracownik po przeżytym epizodzie depresyjnym nie będzie w stanie lub nie będzie chciał pracować na dawnym stanowisku, które np. generuje u niego nadmierny stres. Pracodawcy będą musieli wykazywać się zrozumieniem, elastycznością, otwartością i zdać sobie sprawę z tego, że choroby psychiczne na jakiś czas ograniczają pracownika, ale nie wykluczają go z życia zawodowego na stałe. Obecnie wielu specjalistów, profesjonalistów zapada na czasowe zaburzenia psychiczne – depresję, ale to nie znaczy, że nie mogą po wyleczeniu wrócić do normalnego funkcjonowania w pracy, choć może w innej formie i na innym stanowisku – powiedziała w rozmowie z „Wyborczą” Joanna Szyman, prezes grupy Centrum CBT, sieci placówek pomagających osobom zmagającym się z zaburzeniami psychicznymi.

EXPRESS BIZNESU PODPOWIADA

Coraz więcej w przestrzeni publicznej mówi się o dobrostanie pracowników. To wydaje się być dobry kierunek. Warto działać profilaktycznie, zamiast leczyć. Eksperti nie mają także wątpliwości, że zadowolony pracownik, to dobry pracownik. **O tym między innymi jak zmienia się rynek pracy, czy na co warto zwrócić uwagę dowiecie się czytając teksty na stronach 16-24 Express Biznesu.**

David Majakowski

Sezon 2023 będzie stał pod znakiem szeroko pojętego wsparcia dla zawodnika w okresie przygotowań oraz podczas samych zawodów. Kulminacją tych działań ma być spotęgowany doping kibiców na trasach imprez IRONMAN Poland.

- *Chcemy, aby imprezy IRONMAN Poland dostarczały niezapomnianych, pozytywnych emocji nie tylko zawodnikom, ale też społeczności lokalnej oraz wszystkim kibicom, którzy towarzyszą triathlonistom w dniu zawodów – mówi Michał Drelich, dyrektor IRONMAN Poland. – Dlatego też w sezonie 2023 ogłaszamy ROK KIBICÓW W TRIATHLONIE. Chcemy maksymalnie zaangażować trasy biegowe zawodów, w czym pomogą nam nasi sponsorzy i partnerzy. Zachęćmy też do kibicowania lokalnej społeczności, dla których przewidujemy specjalny konkurs. Jesteśmy przekonani, że ten głośny doping na trasie doda skrzydeł wszystkim triathlonistom.*

Dla kibiców przewidziano także możliwość wykupu VIP Experience, z wejściem do strefy VIP, animacjami dla dzieci itp. W programie imprez IRONMAN Poland nie zabraknie również expo, imprez towarzyszących oraz zawodów dla najmłodszych.

ZDROWIE PSYCHICZNE I IRONMAN POLAND 2023!

Za nami oficjalna prezentacja imprez IRONMAN Poland w sezonie 2023. Atrakcyjne lokalizacje, bezpieczne trasy oraz unikalna atmosfera zawodów i możliwość kwalifikacji na mistrzostwa świata IRONMAN i IRONMAN 70.3 to elementy, do których zawodnicy już przywykli. W tym sezonie czeka ich jednak kilka nowości, a organizatorzy cyklu położą szczególny nacisk na dwa aspekty – kibiców oraz zdrowie psychiczne.

WSPARCIE MENTALNE

Drugim istotnym elementem będzie wsparcie mentalne zawodników, o które organizatorzy IRONMAN Poland chcą zadbać razem z **Fundacją Graj z Głową**. W planach są m.in. webinary, materiały poradnicze, a także możliwość spotkania z ekspertkami Fundacji podczas imprez IRONMAN Poland w Warszawie, Gdyni i Poznaniu.

- Sport wpływa nie tylko na zdrowie fizyczne, ale i na nasze samopoczucie. Podejmowanie aktywności fizycznej to zdecydowanie jeden z najlepszych sposobów na „wylączenie się”, choć na chwilę, od problemów życia codziennego, których - nie oszukujmy się - w ostatnim czasie mamy sporo. To całe obciążenie przejmujemy głową i dlatego to właśnie o nią trzeba szczególnie zadbać - mówi Ewa Urtnowska, Prezes Fundacji Graj z Głową.

- Mamy prawo czuć się zmęczeni, przytłoczeni, a tym samym możemy odczuwać brak energii do działania i frustrację, stać się apatycznymi. Naszym celem będzie ośwoić te stany i wskazać narzędzia lub sposoby na ich przezwyciężenie. To istotne działania

zwłaszcza wśród sportowców, także amatorów. Nawet „ludzie z żelaza” mają przecież prawo powiedzieć głośno, że jest im ciężko lub z czymś sobie aktualnie nie radzą - dodaje Agnieszka Białek, psycholog i Wiceprezes Fundacji.

Swoją udział w zawodach IRONMAN Poland zapowiedział podczas prezentacji **Marek Pławgo** – wybitny polski płotkarz, który jakiś czas temu przyznał, że mierzył się z depresją. Lekkoatleta będzie wspierał działania IRONMAN Poland i Fundacji Graj z Głową na rzecz zdrowia psychicznego. Oprócz niego, swój start w Enea IRONMAN Gdynia 2023 potwierdzili były reprezentant Polski w chodzie sportowym, **Grzegorz Sudoł** oraz prezenter telewizyjny, **Maciej Kurzajewski**. Dla obu będzie to debiut na pełnym dystansie IRONMAN.

ZMIANY I NOWOŚCI W SEZONIE 2023

Największą planowaną zmianą w nadchodzącym sezonie będzie **nowe miejsce startu Citi Handlowy IRONMAN 70.3 Warsaw**, a tym samym nowa trasa pływacka. Triathloniści nadal pływać będą w Jeziorze Zegrzyńskim, ale start i strefa zmian T1 zostaną przesunięte do Portu Nieporęt. To ułatwienie logistyczne dla zawodników, ponieważ znacząco skróci

się w ten sposób czas potrzebny na dotarcie z Warszawy w miejsce startu. Większa liczba miejsc parkingowych i kontynuacja współpracy z SKM sprawią, że transport pomiędzy startem a głównym miasteczkiem imprezy, zlokalizowanym w Multimediałnym Parku Fontann w Warszawie, powinien być o wiele szybszy i łatwiejszy. W Gdyni natomiast, organizatorzy planują powrót strefy zmian pod Akwarium Gdyni, co skróci czas dobiegu po wyjściu z wody. W miejscu dotychczasowej strefy zmian, wzdłuż Skweru Kościuszki, zlokalizowane zostaną biura zawodów i expo. Nowością będzie dodatkowo płatna usługa **Bike Transfer** w Warszawie i Poznaniu, która daje zawodnikom możliwość pozostawienia roweru w strefie zmian T2 dzień przed startem, bez konieczności samodzielnego wprowadzania go do strefy zmian T1, zlokalizowanej w miejscu startu. Transportem rowerów zajmą się bowiem organizatorzy. To kolejne udogodnienie logistyczne, które ma oszczędzić czas i energię triathlonistów przed startem. Wsparciem w przygotowaniach i organizacji wyjazdu na zawody może okazać się także uruchomiona niedawno **wypożyczalnia sprzętu IRONMAN Poland**, w której dostępne są m.in. trenerzy kolarskie oraz bagażniki i walizki na rower.

ZASKAKUJĄCA ANALIZA. AUCHAN NAJTAŃSZYM SKLEPEM

Utała się opinia wśród wielu konsumentów, że Biedronka należy do sklepów z najniższymi cenami. Według analizy ASM Sales Force Agency rzeczywistość jest zgoła odwrotna.

Według analizy zakupy spożywcze były droższe o 15% w styczniu w porównaniu z zeszłym rokiem. Najbardziej droższymi uległy produkty tłuszczowe, bo to aż o 56 procent. Kolejne to są dodatki (27%), produkty sypkie (23%) oraz nabiał (19%). Dodatkowym obrazem panującej drożyzny są zebrane dane przez ASM Sales Force Agency, według której aż w 11 na 14 sieci objętych badaniem ceny były wyższe w styczniu, w porównaniu z grudniem 2022. Jedynie sklepy Dino (o 0,28%) oraz kanał e-grocery (0,09%) zanotowały spadki cen, choć są one znikome.

NAJTAŃSZY AUCHAN, A NAJDRÓŻSZY JEST...

ASM Sales Force Agency zebrało dane też dotyczące ceny koszyka zakupów w 14 sieciach: Lidl, Biedronka, e-grocery, Dino, Netto, Auchan, Kaufland, Makro, E.Leclerc, Aldi, Selgros, Intermarche, Carrefour i Polomarket. Średnia wartość koszyka zakupowego we-

dług danych zebranych z tych sklepów wynosi 273,72 zł. Jedynie sześć sklepów: Carrefour, Lidl, Auchan Kaufland, Makro, E.Leclerc było poniżej tej średniej, a najtańszy był Auchan – 233,15 zł, który w grudniu 2022 też był najtańszy. Wprawdzie koszyk podrożał, ale zaledwie o 0,87 zł. Ceny w Lidlu oraz Kauflandzie też się podniosły, o odpowiednio 21 zł oraz 28,43 zł.

TOP3 NAJTAŃSZYCH SKLEPÓW

1. Auchan – 233,15 zł
2. Lidl – 254,15 zł
3. Kaufland – 261,58 zł

Na drugim biegunie znalazło się e-grocery z najwyższą kwotą – 315,60 zł.

TOP3 NAJDRÓŻSZYCH SKLEPÓW

1. e-grocery – 315,60 zł
2. Polomarket – 292,10 zł
3. Biedronka – 279,95 zł

NA CO ZWRACAJĄ UWAGĘ KONSUMENTY?

Inflacja nadal jest jednym z najistotniejszych czynników, które wpływają na decyzje konsumentów dotyczących miejsca, gdzie kupują potrzebne artykuły spożywcze. Choć to nie jest jedyny powód decydujący o wyborze sklepu spełniającego oczekiwania kupującego. O te kryteria podpytaliśmy konsumentów.

- Pierwszym kryterium przy wyborze sklepu, gdzie robię zakupy, to jak najbardziej niska cena, ale także wysoka jakość produktu. Do tego istotną dla mnie kwestią jest odległość sklepów od miejsca zamieszkania. Dlatego biorąc pod uwagę te kryteria, najczęściej robię zakupy w Auchan – przyznał Pan Paweł z Gdańska.

- Najczęściej robię zakupy w Biedronkę i Lidlu, ponieważ do obu sieci mam stosunkowo blisko i oszczędzam dużo czasu oraz zużywam o wiele mniej paliwa na dojazdy. W obu przeze wspomnianych sieciach znajdują potrzebne produkty z przystępną ceną – powiedział Pan Mateusz, z Gdyni.

- Dla mnie najważniejsze jest to, który sklep mam najbliżej miejsca zamieszkania. W moim przypadku to Biedronka i dlatego tam robię zakupy. Gdyby był Auchan, czy Kaufland, to robiłabym tam zakupy – dodała Pani Wiesława z Gdyni.

NIE TYLKO TRÓJMIASTO DOBRE DLA BIZNESU

„Kierunek Słupsk”, pod takim hasłem zorganizowano konferencja w Inkubatorze Technologicznym. Rozmawiano m.in. o możliwościach robienia kariery w mieście średniej wielkości, a także nowym potencjale dla rozwoju biznesu na Pomorzu.

Wydarzenie rozpoczęła konferencja prasowa przedsiębiorstwa, należącego do grupy bankowej Santander, podczas której m.in. Radosław Krasowski - Dyrektor ds. Personalnych przedstawił plany na rozwój biznesu na rynku lokalnym. Pracodawca już zatrudnia w Słupsku pracowników i zapowiada dynamiczny wzrost zapotrzebowania. Warto dodać, iż Santander nie zapomina o potrzebach osób z niepełnosprawnościami.

- W dobie pracy zdalnej, gdy dostępne są zaawansowane rozwiązania technologiczne, ograniczenia w mobilności nie powinny wpływać na decyzję o zatrudnieniu pracownika. W Santander Digital Services kluczowe są kompetencje zawodowe – **zwrócił uwagę Radosław Krasowski**.

WSPÓŁPRACA BIZNESU I NAUKI

Podpisana została również ramowa umowa o współpracy pomiędzy Akademią Pomorską w Słupsku oraz międzynarodową firmą GlobalLogic. Relacja pomiędzy koszalińską filią GlobalLogic oraz Instytutem Nauk Ścisłych i Technicznych buduje się już od ponad roku i do tej pory skupiała się na: opiece inwestora nad kierunkiem studiów - Informatyka, ścisłej współpracy przy tworzeniu nowego kierunku studiów - Informatyka przemysłowa oraz pracach przy rozwoju bazy laboratoryjnej w Akademii. GlobalLogic organizował również prezentacje dla studentów oraz przyjmował ich na wizyty studyjne w swojej koszalińskiej siedzibie. Podpisana umowa ma zintensyfikować dotychczasową kooperację.

ROZWÓJ BIZNESU W MNIEJSZYM MIEŚCIE

W konferencji zorganizowanej przez Pomorską Agencję Rozwoju Regionalnego oraz Invest in Pomerania, wzięli udział lokalni przed-

siębiorcy, samorządowcy, kadra akademicka oraz przedstawiciele firm międzynarodowych. Przygotowano trzy panele dyskusyjne - „HR w czasach postpandemicznych”, „Biznes w nowoczesnej tkanice miejskiej z perspektywy nieruchomości” oraz „Biznes międzynarodowy w trochę mniejszym mieście”.

Wybór miejsca konferencji nie był przypadkowy. Słupski Inkubator Przedsiębiorczości to wykończona w nowoczesnym standardzie przestrzeń biurowa, stworzona z myślą o potrzebach wymagających inwestorów, w tym z szeroko pojętego sektora nowoczesnych usług dla biznesu. Przestrzeń ta, to dowód, iż miasto przygotowane jest na przyjęcie firm z sektora Business Services Sector (BSS). Zaliczają się do niego centra usług wspólnych realizujące procesy „in-house” (Shared Services Centers oraz Global Business Centers), centra outsourcingowe (Business Processing Outsourcing) świadczące usługi na rzecz klientów zewnętrznych, centra IT oraz ośrodki zajmujące się działalnością badawczo-rozwojową (w tym rozwój oprogramowania).

SŁUPSK JUŻ DOSTĘPNY KOMUNIKACYJNIE

- Do niedawna największą przeszkodą dla funkcjonowania globalnego biznesu w Słupsku były ograniczenia komunikacyjne. Budowa Trasy Kaszubskiej oraz oddanie do użytku odcinka Gdynia-Bożepole, skrócił czas przejazdu do trójmiejskiej aglomeracji do 1,5 godziny, a to istotne zmiany, które mogą mieć wpływ na decyzje firm o otwarciu oddziałów właśnie tutaj. Słupsk jest miejscem, którego siłą jest mądrość i determinacja mieszkańców. Pojawienie się w naszym mieście inwestorów z sektora BSS będzie szansą na pełne wykorzystanie ogromnego potencjału – zaznaczyła na konferencji **Marta Makuch, zastępca prezydenta Słupska**.

Przeładunek w 2022 roku

Port Gdańsk

68,2 mln ton

15 mln więcej niż rok wcześniej

Port Gdynia

28,1 mln ton

1,4 mln więcej niż rok wcześniej

TESTUJEMY MAZDĘ CX-60

TYP PLUG-IN HYBRID

Joanna Symeryak sprawdziła ile jest luksusu w Mazdzie CX-60. Obejrzała samochód niemal z każdej strony. Polubiłam auto nie tylko za idealny kolor czerwieni. Za co jeszcze? Zapraszamy do lektury.

Nowa Mazda CX-60, stworzona w Japonii przez mistrzów wzornictwa, reprezentuje wszystko to, co wpisaliśmy w nasze DNA w ciągu ostatnich 100 lat. Potężna sylwetka skrywa układ napędowy przenoszący moc na wszystkie koła, a także gamę innowacyjnych systemów, zorientowanych na kierowcę. Poznaj bliżej wyrafinowaną

Jeśli ktoś przy nazwie CX-60 widzi większą wersję CX-5, to popełnia błąd. CX-60 to dużo więcej. Powstała na nowej platformie Mazdy skyactiv, która przewiduje zastosowanie napędu na tylną oś, na cztery koła z silnikiem umieszczonym wzdłużnie, a nie poprzecznie, jak ma to miejsce w samochodzie z napędem na przednią oś. To

60. Występuje w wersji siedmioosobowej. Jako kobieta przyglądałam się funkcjonalności, i tego ile walizek podróży czy zakupów zmieści w bagażniku. Po drodze, idąc na tył samochodu minęłam gniazdo z pokładową ładowarką o mocy 7,2 kW, co oznacza ładowanie blisko 18 kilowatogodzin akumulatora od zera do

elegancję, która ma korzenie w naszych japońskich tradycjach.

Tymi słowami producenci Mazdy zachęcają do kupna auta. Postanowiliśmy sprawdzić, jak jest w rzeczywistości. Testowaliśmy Mazdę CX typ Plug-in Hybrid.

W latach 80-tych ubiegłego wieku Honda, Nissan i Toyota stworzyły na potrzeby amerykańskiego rynku marki luksusowe. Mazda miała podobny plan, ale spóźniła się. W Japonii zaczęła się recesja. To nie oznaczało zaprzestania dążenia do stworzenia auta odpowiadającego wyższej klasie. Tak powstała Mazda CX60, która nie jest produktem masowym, ale autem luksusowym.

dlatego Mazda mogła sobie pozwolić na zmieszczenie pod maską czterocylindrowego silnika benzynowego o pojemności 2,5 litra, ale także sześciocylindrowego, rzędowego diesla o pojemności 3,3 litra. Ten drugi występuje z napędem na tylną oś na cztery koła. Z kolei jednostka benzynowa jest częścią układu hybrydowego typu plug-in.

NAJLEPSZY WYNIK W SEGMENTCIE

Mazda CX-60 jest niemal 20 cm dłuższa od CX-5, ma osiemnaście centymetrów dłuższy rozstaw osi i jest o prawie 11 cm szersza. Jest też większa od takich SUV-ów jak Alfę Romeo Stelvio czy Volvo XC-

100% w niecałe 2,5 h. Oczywiście z odpowiednio mocnego gniazda. Bagażnik można otwierać gestem. Jego pojemność 570 l w konfiguracji pięciu miejscowej do 1726 l ze złożonymi oparciami, a to najlepszy wynik wśród pięciomiejscowy hybryd typu plug-in w tym segmencie.

Pod podłogą jest niewielki schowek, są ciężna w drugim rzędzie, brakuje za to haczyków na siatki z zakupami. Na klapie są przyciski do zamykania klapy oraz do zamykania z ryglowaniem zamków. Na kanapie spodziewałam się więcej miejsca, to znaczy jest go więcej niż w Maździe CX-5, ale nie na tyle więcej, żebym oszałała z zachwytu. No, ale to jest związane z budową

silnika. W związku z napędem na tylną oś przez środek biegnie wał napędowy, więc coś za coś. Nie narzekam.

Z tyłu jest gniazdo 230 V, z którego można korzystać podczas jazdy, dwa gniazda USB C, nawiew klimatyzacji, podłokietnik z uchwytami na napoje i kieszenie w drzwiach. Przyciski do ogrzewania bocznych foteli są obok nawiewów. ISOFIXY są tylko na tylnych siedzeniach, a drzwi zasłaniają progi.

Kokpitu miał mnie zaskoczyć nowymi funkcjami. I faktycznie. Samochód ma działający w oparciu o kamerę system rozpoznawania kierowcy. Można zapisać profile nawet sześciu osób. Kiedy ktoś wsiada za kierownicę samochód sam personalizuje ustawienia, nawet do 250. Przed kierowcą jest nowy, większy wyświetlacz z nową grafiką. Wyświetlacz systemu info-rozrywki ma przekątną 12,3 cala. Do jego obsługi służą pokrętko i przyciski na środkowym tunelu. Ale kiedy korzystasz z bezprzewodowego Apple Carplay i Android Auto ekran staje się dotykowym. Bardzo to doceniam, podobnie jak pozostawienie fizycznych przycisków do obsługi klimatyzacji.

Przed dźwignią zmiany biegów jest przełącznik trybów jazdy. Jest ich 5: Normal, Sport, Off-road, Holowanie i Elektryczny EV. Przy dźwigni zmiany biegów przyciski systemu wspomagającego jazdę ze wzniesień oraz przycisk do włączania kamer. Dwustrefowa klimatyzacja, to standard niezależnie od poziomu wyposażenia. CX-

60 ma w ogóle dużo rzeczy w standardzie, ale np. za adaptacyjny tempomat trzeba dopłacić niezależnie od wersji. Kamera 360 to też dodatek. Mazda chwali się, że to kamera nowej generacji.

A TERAZ UWAGA NA WIDOCZNOŚĆ!

Przy SUV-ach zawsze miałam z tym problem. Mazda tłumaczy, że odpowiednio zaprojektowana maska skraca ilość niewidocznego miejsca o 30 cm na ukos przez maskę i o 10 cm na wprost przed kierowcą. Podobno widoczność na ukos przez ramię też jest lepsza, a słupek A jest tak zakrzywiony, że pozwala lepiej dojrzeć dzieci. Kokpit sprawia wrażenie luksusowego,

coś pomiędzy Volvo, a Audi. Nie mam się do czego przyczepić. Uchwyty na napoje są w porządku, schowki pod podłokietnikiem i przed pasażerem są średnich rozmiarów. Pod podłokietnikiem są dwa gniazda USB C. Kieszenie w drzwiach są ok, ale wyciąganie z nich napoju wymaga odrobiny gimnastyki, bo miejsca na nogi, na szerokość jest niewiele. Miałam poczucie jakbym siedziała o wiele za wysoko, a niżej opuścić fotela już się nie dało. Ale to kwestia przyzwyczajenia.

W DROGĘ

Wszystkie wersje mają ośmiostopniową, automatyczną skrzynię biegów. Hybryda typu plug-in, którą testuje ma moment obrotowy na poziomie 500 Nm, a obliczony czas od 0 do 100 km/h to 5,8 sekundy. Chciała przetestować, ale ograniczenia prędkości nie pozwalały na to. Rozpędza się do 140 km.

Zasięg w trasie w trybie elektrycznym to 63 km, ale w mieście jest szansa na więcej. Mocniejsze wciśnięcie gazu przelamuje tryb elektryczny samochodu i auto przechodzi w tryb silnika spalinowego. Informacja, która dla mnie była istotna to ta, że po wyczerpaniu akumulatora samochód sam przechodzi w tryb zwykły. Uff... już miałam wizję jak stoję samotnie w polu bez możliwości podładowania akumulatorów.

Mazda powinna zużywać 1,5 litra paliwa na 100 km, ale bądźmy realistami. W trybie elektrycznym CX-60 jest bardzo cicha, tak bardzo, że sama nie słyszałam czy sil-

nik już pracuje. Spalinowy już słyszemy, ale normalnie... nie wyje jak w przypadku innych hybryd. Zawieszenie z przodu to podwójny wahacz, a z tyłu zastosowano zawieszenie wielowahaczowe. Podczas dynamicznej jazdy na zakrętach nie odczuwałam dużych przechyłów, bo Mazda je zniwelowała dohamowaniem tylnego zewnętrznego koła. Oprócz tego stały napęd na wszystkie koła też pomaga stabilizować samochód w zakrętach. CX-60 może holować do 2,5 tony.

Systemy wspomagające kierowcę bywają natarczywe, ale przez większość czasu da się normalnie jechać. Fakt, że samochód wyświetla komunikat, że wykrył moje zmęczenie i zasugerował odpoczynek nawet mnie ucieszył. W końcu ktoś się o mnie martwi ;)

DZIĘKUJĘ CX60

Polubiłam Cię nie tylko za idealny kolor czerwieni, ale za całą japońską wizję luksusu. A może cała Mazda przesunie się naprawdę w kierunku premium? Kto wie. I jeszcze dobra wiadomość dla klientów Mazdy. Samochody sprzedawane od 1 września 2022 r. objęte są już sześciolletnią gwarancją.

Test MAZDY CX-60 Joanna Symeryak

Zdjęcia Marek Sałatowski i materiały prasowe

Polacy zagrają w święto kobiet

Polscy szczypiorniści już 8 marca staną przed szansą na zrewanżowanie się reprezentacji Francji za niedawną potyczkę w ramach tegorocznych mistrzostw świata, które odbywały się w Polsce i Szwecji.

Rywalom Polaków, który przyjedzie do Gdańska, będzie Francja. Mecz odbędzie się w ramach eliminacji do Mistrzostw Europy 2024. Trójkolorowi z końcem stycznia dotarli do finału tegorocznych Mistrzostw Świata i są nie tylko aktualnym wicemistrzem świata, ale jedną z najlepszych drużyn na świecie. Kibice będą mogli podziwiać takie gwiazdy jak: bracia Karabatic, Dika Mem, Nedim Remili czy Dylan Nahi.

JAK RÓWNY Z RÓWNYM

Ostatni mecz między Polakami a Francuzami odbył się 11 stycznia, jako inauguracja

mistrzostw świata. Co prawda Polacy ulegli rywalom 24:26, ale przez większą część spotkania grali jak równy z równym. Liczymy, że polscy szczypiorniści, w tym Tomasz i Maciej Gębała, którzy pochodzą z Gdyni, sprawią niespodzianki i dostarczą wielu emocji kibicom. Warto wspomnieć, że mecz zostanie rozegrany 8 marca, czyli w **Dzień Kobiet. Z tej okazji wszystkie Panie mogą zakupić bilet na wydarzenie za złotówkę.**

BILETY NA MECZ POLSKA VS FRANCJA

- Kategoria I – 59 pln
- Kategoria II – 49 pln
- Kategoria III – 39 pln
- Grupy zorganizowane – 10 pln*

*Grupy zorganizowane (dzieci i młodzież szkolna do 18 lat) cena przy zamówieniu minimum 10szt. (na każdych 10 osób przy-

pada jeden bilet bezpłatny dla opiekuna). Kobiety i dziewczynki z okazji Dnia Kobiet mogą nabyć bilet na mecz Polska – Francja w cenie 1 zł. Osoby z niepełnosprawnością – bilety na platformę dla osób z niepełnosprawnością poruszające się na wózkach inwalidzkich nie będą dostępne w regularnej sprzedaży. W celu nabycia biletu w tej strefie organizator prosi o wysłanie maila na adres: niepelnosprawni@eventim.pl. Bilet w cenie 25pln (wejście na podstawie jednego biletu dla osoby niepełnosprawnej + opiekuna). Dzieci do lat 3 wstęp bezpłatny z opiekunem bez gwarancji miejsca siedzącego. Bilety dostępne w sprzedaży na stronie eventim.pl.

Spotkanie rozpocznie się o godz. 18:00 w ERGO ARENIE Gdańsk przy Placu Dwóch Miast 1.

Zabiegi bankietowe

Niemal każda kobieta chce wyglądać młodziej, a co za tym idzie ładniej. Szczególnie kiedy na horyzoncie jest jakaś specjalna okazja. Z pomocą przychodzą gabinety, gdzie dostępne są coraz popularniejsze tzw. zabiegi bankietowe.

Zabiegi bankietowe są popularną propozycją nie tylko dla zabieganych, ale to także dobra opcja dla kobiet, które starają się zniwelować skutki zmęczenia itp. Do tego perfekcyjne sprawdzają się w obliczu wieczornego wyjścia lub istotnej okazji. Nazwa zabiegów wzięta się od natychmiastowych efektów: odmłodzenia, czy nawilżenia skóry.

PIELĘGNACJA OPARTA NA NATURZE

GeneO+ wykorzystuje efekty tzw. terapii skojarzonej, czyli maksymalizacji efektów estetycznych poprzez zastosowanie kilku rozwiązań. Dotlenienie skóry oraz złuszc-

zenie zrogowaciałej części naskórka powoduje, że składniki rewitalizujące łatwo się wchłaniają i efekt zabiegu jest szybszy. Wszystko opiera się na naturalnych, biologicznych mechanizmach organizmu, które pobudzają skórę do regeneracji. Dzięki temu zabiegowi skóra jest odmłodzona, rozjaśniona oraz dotleniona.

JEDEN Z NAJSTARSZYCH MASAŻY NA ŚWIECIE

Masaż Kobido należy do najstarszych masaży na świecie, w którym wykorzystuje się wiele technik manualnych. Odpowiednie ruchy masażysty wpływają na rozluźnienie mięśni mimicznych. To powoduje wygładzenie zmarszczek. Już pierwsza wizyta powoduje, że skóra staje się jędrna oraz wyraźnie odmłodzona.

NATYCHMIASTOWA POPRAWA SKÓRY

Popularnym zabiegiem jest intraceuticals, który jest oparty na zjawisku infuzji tlenowej. Jego głównym składnikiem jest tlen, wspomagany unikalnymi preparatami w ampułkach (w formie serum), które są przeznaczone różnym potrzebom skóry. Zabieg jest mało inwazyjny. Do tego nie

pozostawia podrażnień, czy zaczerwienień. Ten zabieg pozwala wygładzić zmarszczki, czy rozjaśnić przebarwienia.

ZŁOTE PIĘKNO

YASUMI 24K Gold Mask Treatment jest zabiegiem, który jest najbardziej polecany dla zmęczonej, dojrzałej, wiotkiej, czy poszarzałej cery. Korzyścią jest to, że wystarczy 75 minut, aby poprawić elastyczność skóry. Zabieg jest oparty o czyste złoto, które jest wmasowywane w skórę twarzy. Utrzymuje się w niej ok. 28 dni. Przy tym przyspiesza procesy regeneracyjne.

Pierwsza taka operacja na Pomorzu

Specjaliści z Oddziału Urologicznego Szpitala św. Wojciecha w Gdańsku osiągnęli sukces. Jako pierwsi w województwie przeprowadzili udany zabieg usunięcia guza nowotworowego z nerki. Asystował robot da Vinci.

Pacjentką była kobieta w wieku 67 lat. Już po dwóch dniach od wykonania tego przełomowego zabiegu mogła zostać już wypisana ze szpitala. Lekarze z Szpitala św. Wojciecha posiadają ogromne doświadczenie w zakresie przeprowadzaniu zabiegów usuwania guzów nowotworowych w nerkach. Do tej pory takiego typu zabiegi wykonywano laparoskopowo.

DWOJAKIE KORZYŚCI ROBOTA DA VINCI

Lekarze mogli wykorzystać robota da Vinci w walce z rakiem nerki dzięki dużemu doświadczeniu w zabiegach raka prostaty przy wykorzystaniu tego urządzenia. W skład zespołu zabiegowego, który dokonał pierwszego takiego zabiegu w województwie polski, wchodził dr n. med.

Wojciech Narożański w asyście dr Anny Orzechowskiej, który wykonał ten zabieg w asyście robota. Jest dużo korzyści w wyniku wykorzystywania robota da Vinci podczas zabiegów polegających na wycięciu guza w nerce. Dzięki korzystaniu z tego sprzętu lekarz osiąga większą precyzję podczas usuwania komórek nowotworowych. Do tego udaje się oszczędzić więcej zdrowej nerki, a co za tym idzie, pozostaje więcej nefronów. To właśnie one są odpowiedzialne za wydolność nerki. Kolejną korzyścią jest fakt, że przy tej technice

operacyjnej sam pacjent traci mniej krwi. Warto też wspomnieć, że przy takim zabiegu z użyciem robota da Vinci skraca się czas znieczulenia oraz minimalizuje się czasowe niedokrwienie nerki, z którymi lekarze mają do czynienia przy standardowych technikach. Obecnie funkcjonuje 21 robotów chirurgicznych da Vinci w Polsce, a pierwsza operacja z wykorzystaniem robota da Vinci została przeprowadzona w 2010 roku, w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym we Wrocławiu.

Na ten moment działają trzy lokale pod szyldem „Burneika Burger”: dwa należące bezpośrednio do sportowca, a jeden jako franczyza. Są umiejscowione w Warszawie i w Starych Babcicach. Teraz popularny sportowiec poszerza filię burgerowni o trzy lokalizacje. Jedną z nich będzie Gdynia.

Hardkorowe burgery w Trójmieście

Popularny kulturysta Robert „Hardkorowy Koks” Burneika systematycznie rozwija sieć burgerowni Burneika Burger. Jeden z lokali będzie w Gdyni.

Lokal ulokowany jest przy ul. Świętojańskiej 49. Kulturysta ruszył z projektem burgerowni w połowie zeszłego roku. Klienci mogą wybierać spośród czterech burgerów, ale każdy znajdzie coś dla siebie. Warto zwrócić uwagę na nazwy poszczególnych dań, które odnoszą się do charakterystycznych powiedzeń sportowca.

- **BURGER „NIE MA LIPY”** (150g wołowiny, cheddar, pomidor, sałata, grillowana cebu-

ła słodka, sos autorski, bułka maślana)
 - **BURGER „JEST POMPA”** (300g wołowiny, 2x cheddar, pomidor, sałata, grillowana cebuła słodka, sos autorski, bułka maślana)
 - **BURGER „HARDKOROWY”** (450g wołowiny, 3x cheddar, pomidor, sałata, grillowana cebuła słodka, sos autorski, bułka maślana)
 - **BURGER „KANAPCZKA”** (beyond meat, cheddar, pomidor, sałata, grillowana cebuła słodka, sos autorski, bułka maślana)

NIC PIĘKNIEJSZEGO, **NIŻ JEŹDZIEC JADĄCY** W HARMONII Z KONIEM

Piękne wierzchowce, wszechstronni jeźdźcy, emocje i tłumy miłośników koni. To wszystko towarzyszyło nam na granicy Gdańska i Sopotu, w Ergo Arenie. "Express Biznesu" prezentuje fotoreportaż autorstwa Agnieszki Dybuk, która od dziecka kocha zwierzęta. Najpierw jako zawodniczka, a teraz jako instruktorka przygląda się im na co dzień. Dla naszych Czytelników zrobiła, to zza obiektywu aparatu.

• Uwielbiam robić zdjęcia koniom - **mówi Agnieszka Dybuk**. - Przez pewien czas swojego życia zajmowała się fotografowaniem zawodowo. Po latach mogę z całą stanowczością przyznać, że wypatrywanie wierzchowców i jeźdźców przez obiektyw wychodziło mi najlepiej, a moje zdjęcia otrzymywały nagrody w konkursach o tej tematyce. Fajnie było ponownie wziąć aparat do ręki i przez cztery dni fotografować konie na Cavaliadzie. Tradycyjnie zrobiłam za dużo fotek i trudno było wybrać te, które podobają się najbardziej. Zresztą koniarze dobrze wiedzą, że prawie każde zdjęcie, na którym jest to zwierze jest piękne. Mam nadzieję, że oglądając moje prace będą się Państwo bawili tak dobrze, jak ja podczas fotografowania.

UNIKALNE WYDARZENIE

CAVALIADA Tour to największy w Polsce cykl halowych zawodów jeździeckich, odbywających się w tym sezonie w Warszawie, Poznaniu, Sopocie i Krakowie. Unikalny na skalę kraju jest fakt, że w jednym miejscu i czasie spotykają się ze sobą przedstawiciele czterech konkurencji jeździeckich: skoków przez przeszkody, powożenia, ujeżdżenia i Wszechstronnego Konkursu Konia Wierzchowego.

Oprócz 12 klas w ramach zawodów międzynarodowych w skokach przez przeszkody, każdego dnia kibice oglądali inne konkurencje jeździeckie, widowiskowe konkursy rozrywkowe, a także pokazy. Dodatkowo, dla odwiedzających przygotowano Targi Sprzętu i Akcesoriów Jeździeckich, punkty gastronomiczne i strefa dla dzieci.

DUŻE ZAINTERESOWANIE

- CAVALIADA to popularne wydarzenie jeździeckie, które za każdym razem przyciąga na trybuny tysiące osób. Wśród nich, oprócz miłośników koni i sportu jeździeckiego, są rodziny z dziećmi oraz młode osoby, które chcą w ciekawy sposób spędzić czas wolny. W zeszłym roku ta impreza po raz pierwszy pojawiła się w Trójmieście i przyciągnęła ponad 10 tysięcy osób. W tym roku zainteresowanie było jeszcze większe - przekonuje **Jakub Patelka**, dyrektor CAVALIADA Tour.

KINO KOCHA BIZNES

Filmy i seriale o tematyce związanej z korporacjami, giełdą czy mechanizmami funkcjonowania rynków w ostatnich latach niemal zasypują serwisy streamingowe. Nie dzieje się tak jednak bez przyczyny. Ludzie masowo je oglądają, chcąc zajrzeć pod woal, zdjąć aurę tajemnicy z branż hermetycznych, do których dostęp mają tylko wybrani.

Lubimy zaglądać tam, gdzie na co dzień nie mamy dostępu. Filmy i seriale dają nam tę możliwość. Trzeba przy tym wszystkim jednak pamiętać, że nie wszystko - nawet jeśli oparte na faktach - jest dosłowne i wydarzyło się naprawdę. "Oparte" jest tu słowem kluczem. Nie zmienia to jednak faktu, że niektóre produkcje są bardzo mocno osadzone w rzeczywistości.

BIG SHORT

Jak chociażby fenomenalny film "Big Short", który pokazuje jak doszło do wielkiego kryzysu gospodarczego w 2008 roku i ujawnia sekrety, dzięki którym wielkie instytucje finansowe dorobiły się kosztem przede wszystkim zwykłych ludzi. Niezwykle zawiłe schematy bankowe i giełdowe zostały wyjaśnione w przystępny sposób. Ale to też film, podczas którego ani na moment nie można stracić uwagi, ponieważ dzieje się wiele, a zalew informacji jest tak duży, że dopiero po którymś z kolei obejrzeniu rozumiemy, co tak naprawdę się wydarzyło.

Na przestrzeni lat powstało wiele produkcji filmowych opowiadających o najróżniejszych biznesach, ale dopiero ostatnie kilkanaście to prawdziwy zalew tego typu produkcji. Prawnicy, bankierzy, brokerzy, giełda, marketingowcy, korporacje, start-upy, Dolina Krzemowa. Dlaczego?

SKĄD TAKA POPULARNOŚĆ?

Można z dużą dozą pewności stwierdzić, że to pokłosie sukcesu filmu "Wilk z Wolf Street". Zdanie "sell me this pen" pokazało, co znaczy być dobrym sprzedawcą - nie masz reklamować produktu, ale masz pokazać klientowi, że go potrzebuje. To jest ta forma marketingu, którą od lat stosuje Apple - sprzedajemy styl życia, nie produkt. I to właśnie robił bohater filmu Martina Scorsese, Jordan Belfrot. "Wilk..." jest filmem absurdalnym, pokazującym jak dzikim i hedonistycznym miejscem była Wall Street. Ile w tym jest prawdy zapewne nigdy się nie dowiemy.

W ostatnim czasie kapitalnie mechanizmy prowadzenia wielkiej korporacji medialnej ukazuje serial "Sukcesja". To opowieść o rodzinnym biznesie, który bazuje na schemacie dyktatury. Ojciec, założyciel firmy, który mimo słusznego już wieku nie zamierza oddać kierownictwa, toczy walkę z dziećmi, które nieustannie próbują przejąć interes. Przypomina to bezpardonową bitwę, w której to zawsze ten stary tłusty kot wygrywa. Bo ma doświadczenie, spryt i zawsze jest o krok przed rywalem. Serial świetnie pokazuje także to, że młodość nie zawsze oznacza coś lepszego - to raczej próba unaocznienia, że walka jest bezsensowna i te dwa światy powinny działać ramię w ramię, ponieważ oba mogą się od siebie uczyć i wspólnie tworzyć coś wielkiego.

CHCIVOŚĆ JEST Dобра

Nie można także zapominać o filmie "Wall Street", w którym Michael Douglas wcielił się w charyzmatycznego Gordona Gekko. To z tego filmu pochodzi słynne "chciwość jest dobra". Przez wiele lat ta rola była stawiana za najlepszą ze wszystkich, które do tej pory kręciły się wokół finansjery. W międzyczasie była także pokazana degeneracja człowieka sukcesu, Patricka Batemana z "American Psycho", którego brawurowo zagrał Christian Bale, a ta rola otworzyła mu drzwi do wielkiej kariery w Hollywood.

Seriale i filmy o biznesie, podobnie jak Jordan Belfort czy Apple, sprzedają nam właśnie styl życia. Chcemy być jak te charyzmatyczne postaci. Owszem, one są najczęściej pozbawionymi empatii szumowinami, jednak ich magnetyzm jest na tyle silny, że nie wi-

dzimy przywar, a jedynie blichtr. To trochę podobny casus do tego z seryjnymi mordercami i tak zwanymi laleczkami skazańców.

GRANICA ABSURDU

Tyle że z drugiej strony nie wszystkie produkcje filmowe opowiadają zapierające dech w piersiach historie. Czasem pokazują bardziej życiowe rzeczy, pociągnięte niemal do granic absurdu. Jak "The Office" w amerykańskiej wersji. To jeden z najslawniejszych formatów w historii telewizji. Perypetie pracowników firmy Dunder Mifflin to coś, pod czym może się podpisać wiele osób. W Polsce na takie miejsca mówi się pogardliwie "januszex". Szef to pełen stereotypów i uprzedzeń głupek, większość pracowników nie znosi pracy, a zaledwie kilku z nich jest świadomych sytuacji, w której się znaleźli.

Były też produkcje jak "Mad Men", "Suits", "Billions", "Branża", "Dolina Krzemowa" czy filmy jak "Margin Call", "Moneyball" albo "The Social Network". W pewnym sensie i "Breaking Bad" pokazywało mechanizmy działania rynku. Wszystkie te produkcje były wciągające, miały bohaterów, którzy przyciągali przed ekran. To właśnie dzięki takim tytułom powstał binge watching, czyli taśmowe oglądanie sezonów.

BIZNES DOSTARCZA ADRENALINY

Biznes w kinie i telewizji jest pasjonujący. Pokazuje podkreśloną wizję rzeczywistości. Jeśli zapytamy specjalistów od reklamy czy giełdy, czy tak jest faktycznie, większość z nich popuka się w czoło. Trzeba też pamiętać, że gros z opowiedzianych na ekranie historii miało miejsce dawno temu. Czasy były inne, a chociażby Wall Street faktycznie przypominało momentami hedonistyczną wyspę otoczoną morzem kokainy.

Niemniej, dzięki takim właśnie tytułom możemy uciec w inny świat. Zgłębić tajniki funkcjonowania wielu branż, ale też wtopić się w tę przestrzeń, którą widzimy. Stać się elementem serialowego czy filmowego krajobrazu. Trochę tak, jak kiedy ze słuchawkami w uszach wyobrażamy sobie teledyski do piosenek. Ale to także pokazuje jak interesującym jest świat biznesu. Tego wielkiego, jak i małego. Ile wiąże się z tym historii, wyrzeczeń, a nierzadko też i zdrad czy walki. Biznes jest pasjonujący. Nie tylko dlatego, że potrafi mnożyć kapitał do niebotycznych wręcz rozmiarów, ale też dostarcza mnóstwo emocji i adrenaliny.

Marek Rowiński

HAWANA

PEŁNA SKRAJNOŚCI

Stolica Kuby zaskakuje. Różnorodna, kolorowa, pełna kontrastów, pachnąca benzyną, kurzem, ale też słońcem i słonym morskim powietrzem. To jedno z niewielu miejsc na świecie odciętych od kapitalizmu i globalizacji. Prezentujemy fotoreportaż z tego niezwykłego miejsca autorstwa Pauli Kalias.

Ciekawość, radość z ucieczki przed zawsze za długą zimą, ale też ukłucie niepewności powodowane złożonością rzeczywistości, z którą przyjdzie się zmierzyć lądując w stolicy Kuby. Te emocje towarzyszyły mi wiele tygodni przed wyjazdem. Hawana, która tak długo była przede mną wyczekiwana, w końcu stała się rzeczywistością. Kilkanaście godzin lotu i pojawiłam się w innym świecie.

Różnorodna, kolorowa, pełna kontrastów, pachnąca benzyną, kurzem, ale też słońcem i słonym morskim powietrzem. Kuba to jedno z niewielu miejsc na świecie odciętych od kapitalizmu i globalizacji. Tropikalny klimat, mieszanka kolonialnej i latynoskiej kultury, karaibska flora, to zdecydowanie główna tematyka mojego zainteresowania.

SPACERUJĄC ULICAMI

Spacerując po stolicy, na przekór przewodnikom, szukałam prowincjonalnego charakteru miasta. Znalazłam więcej niż się spodziewałam. Hawana to przebogata sceneria życia ulicznego, które zwłaszcza w centrum uderza ilością interakcji sprzedawców, spacerowiczów, mieszkańców siedzących przed domami, dziećmi bawiącymi się na środku drogi. Tam życie po prostu dzieje się na ulicy.

Miasto jest pełne skrajności. Piękne kamieniczki w stylu kolonialnym, kolorowe samochody z lat powojennych i naprawdę śliczne budynki publiczne, takie jak ratusz czy urzędy. Po drugiej stronie mamy biedę i ruiny zabytkowych budynków, czy betonowe bloki rodem z PRL-u. Tak duży kontrast wprowadza w melancholie i przemyślenia dotyczące własnych warunków życia.

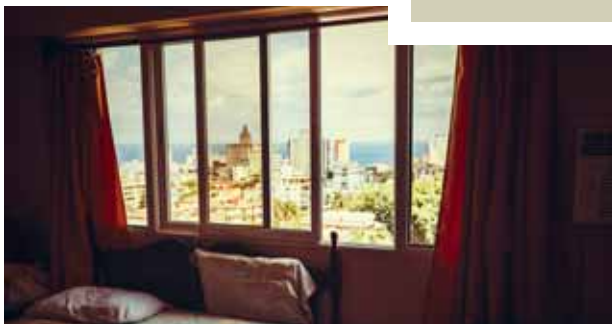
Wyjazd był zdecydowanie niepowtarzalnym przeżyciem. Jeśli tylko masz ochotę cofnąć się w czasie o 50 lat, to jest to miejsce zdecydowanie dla Ciebie.

O autorce:

Paula Kalias jest absolwentką dziennikarstwa oraz fotografii. Od blisko ośmiu lat pracuje jako freelancer, prowadząc działalność gospodarczą. Poza pasją do zdjęć, wolny czas poświęca na podróże i przebywaniu na łonie natury. (<https://paulakalias.com>)

VOUCHERY DLA FIRM. DLACZEGO WARTO JE MIEĆ?

Saltic Resort & SPA przygotował specjalną ofertę dla firm, którym zależy na utrzymaniu dobrych relacji biznesowych ze swoimi kontrahentami, na zmotywowaniu i zintegrowaniu pracowników, a przede wszystkim na innowacyjnym podejściu do działań marketingowo - sprzedażowych.

Saltic Resort & SPA to sieć najbardziej klimatycznych hoteli, zlokalizowanych z dala od zgiełku kurortów, w otoczeniu lasu oraz nad morzem. Oferujemy najwyższej jakości obsługę, kuchnię zgodną z filozofią slow, znakomite zabiegi SPA oraz szereg dodatkowych atrakcji, które zamieniają urlop w niezapomniane przeżycie. Przygotowaliśmy również specjalną ofertę dla firm, którym zależy na utrzyma-

niu dobrych relacji biznesowych ze swoimi kontrahentami, na zmotywowaniu i zintegrowaniu pracowników, a przede wszystkim na innowacyjnym podejściu do działań marketingowo - sprzedażowych.

WYJĄTKOWE NARZĘDZIE DO PROMOCJI I SPOSÓB NA ZWIĘKSZENIE ZYSKÓW

Oferujemy możliwość zakupu specjalnych promocyjnych voucherów dla firm na luk-

susowe pobyty w hotelach Saltic Resort & SPA z rabatem nawet do 60%. Dzięki bardzo dużej atrakcyjności tej oferty, są one niepowtarzalnym narzędziem wspierającym sprzedaż, które może być z powodzeniem wykorzystywane zarówno przez dział marketingu jak i przez dział HR. Vouchery mogą zostać zrealizowane przez okres 12 miesięcy od daty nabycia w hotelach Saltic Resort & SPA w Łebie i Grzybowie.

Dotychczasowe działania
marketingowe
to za mało?

Poznaj narzędzie, które zdecydowanie
zwiększy Twój potencjał sprzedażowy!

Skorzystaj z naszej wyjątkowej
proponycji specjalnych voucherów
dla firm – zapytaj o ofertę, bo
naprawdę warto

zadzwoń:

+48 668 165 797

Saltic
Resort & SPA

VOUCHERY SALTIC RESORT & SPA JAKO PRZEWAGA KONKURENCYJNA

Chcesz wyróżnić się na tle konkurencji? W sytuacji ilości ofert i rabatów, które docierają do klienta, coraz częściej czynnikiem decydującym o jego wyborze jest niepowtarzalna wartość dodana. I choć definicji tej niepowtarzalności jest wiele, to jest jedna bardzo wyjątkowa – „komfortowy wypoczynek”. To wartość dodana z ogromnym potencjałem, która działa na wyobraźnię każdego klienta i wpływa na jego decyzję o zakupie produktu lub skorzystaniu z usługi. Jeżeli szukasz intrygujących pomysłów na zaoferowania klientom czegoś wyjątkowego i co ważne, czegoś co nie pozbawi Cię zysku, tylko spowoduje, że zarobisz jeszcze więcej, skontaktuj się z nami.

WYPOCZYNEK W PREZENCIE – BĄDŹ TRENDY Z SALTIC RESORT & SPA

Szukasz pomysłu na oryginalny i wyjątkowy prezent dla pracowników i kontrahentów? Pamiętaj, że czasy kubków, długopisów i kalendarzy sygnowanych logo firmy już dawno minęły. Wybierając nasze specjalne vouchery dla firm na luksusowe pobyty w Saltic Resort & SPA, wpiszesz się w najnowsze trendy promujące prezenty, które dbają o zachowanie równowagi pomiędzy pracą zawodową a życiem prywatnym. Work-life balance daje spójność pomiędzy karierą a czasem spędzonym z bliskimi. To również świetny sposób, aby Twój pracownik lub kontrahent naładował baterie i z głową pełną pomysłów wrócił zmotywowany do codziennych obowiązków i dalszych działań.

DZIAŁE HR ZBUDUJ Z NAMI ZESPÓŁ MARZEŃ!

Stara biznesowa zasada głosi, że zadowolony pracownik = zadowolony klient. Odpowiednie motywowanie pracownika to klucz do dobrych wyników przedsiębiorstwa. Mamy narzędzia, które skutecznie w tym pomogą, zarówno w sytuacji pojedynczych pracowników, jak i całych zespołów:

- vouchery na luksusowe pobyty wypoczynkowe w Saltic Resort & SPA, które będą wyjątkową formą nagrody dla pracowników za ich zaangażowanie, a tym samym motywacją do dalszego działania;
- nasze nadmorskie obiekty są idealnym miejscem do organizacji imprez

integracyjnych dla firm. Przekonaj się jak wzrośnie produktywność Twojego zespołu po wspólnym evenie w Saltic Resort & SPA. Tutaj również oferujemy specjalne promocyjne ceny i doskonały serwis. Jeżeli więc szukasz pomysłu na nietypową i skuteczną motywację i integrację pracowników, jesteśmy do Twojej dyspozycji.

VOUCHERY SALTIC RESORT & SPA = UNIKALNE POZAPŁACOWE BENEFITY DLA PRACOWNIKÓW

Benefity zawarte w ogłoszeniach o pracę, takie jak umowa o pracę, stabilne zatrudnienie czy indywidualna ścieżka kariery to już rekrutacyjna sztampa. To co przed laty było rarytasem - komórka służbowa (również do użytku prywatnego), laptop i samochód firmowy, również robi coraz mniejsze wrażenie. Unikalne benefity to najlepszy sposób na zainteresowanie kandydatów daną ofertą, a ogłoszenia bez takich dodatkowych korzyści mogą być dla nich sygnałem, że pracodawca ma mało do zaoferowania. Atrakcyjne pozapłacowe benefity mają również wpływ na utrzymanie obecnych pracowników w miejscu zatrudnienia. Jednym z takich wyjątkowych i unikalnych benefitów są vouchery na pobyty Saltic Resort & SPA, które pracodawca może aktualnie nabyć z rabatem nawet do 60%.

PODSUMUJMY: JEŻELI ZASTANAWIASZ SIĘ...

- ✓ jak poprawić wyniki sprzedażowe?
- ✓ jak przygotować skuteczną akcję wsparcia sprzedaży?
- ✓ jak pozyskać nowych Klientów?
- ✓ jak zbudować lojalność wśród Partnerów biznesowych i Kontrahentów?
- ✓ jak zmotywować pracowników do osiągnięcia wyższych wyników?
- ✓ jak zainteresować kandydatów ofertą pracy

Skontaktuj się z nami i już dziś wykorzystaj moc naszych specjalnych voucherów z wyjątkowym rabatem dla Firm!

E-mail: eventy@saltic.pl Tel.: +48 668 165 797 www.hotelsaltic.pl

GDYNIA WINTER SWIMMING CUP

W Gdyniskim Porcie Jachtowym odbyły się czwarte Międzynarodowe Zawody Pływania Zimowego - GWSC 2023 (Gdynia Winter Swimming Cup) BCT Series. Wydarzeniu towarzyszyła akcja charytatywna.

Zawody rozgrywane były na 25 metrowym basenie gdyńskiego portu jachtowego na początku lutego. Temperatura wody podczas zmagañ wynosiła zaledwie 2,5 stopnia Celsjusza. Do rywalizacji przystąpiło ponad 300 śmiatków z całej Polski. Nie brakowało zawodników zza granicy. Podczas dwóch dni lodowi pływacy ścigali się na dystansach 25, 50, 100, 250 oraz 500 metrów.

Celem zawodów co roku jest popularyzacja zimowego pływania oraz wspieranie podopiecznych Fundacji Ronalda McDonalda.

SAMORZĄDOWY

Express **BIZNESU**

www.expressbiznesu.pl

**MAREK
SZCZEPAŃSKI**

STAROSTA
CHOJNICKI

74

ROZMOWA ZE STAROSTĄ CHOJNICKIM
MARKIEM SZCZEPAŃSKIM O SPORCIE,
EDUKACJI I STANIU NA STRAŻY
SAMORZĄDNOŚCI

Od str 67 do 83

GMINA ZBLEWO

77 TYLKO W ZBLEWIE
TAKA "LEŚNA PRZYGODA"

MIASTO WEJHEROWO

80 DWA WEJHEROWSKIE
CHÓRY ZWYCIĘZYŁY

GMINA KOLBUDY

82 KOLEJNE INWESTYCJE

W TROSCE O LOKALNY RYNEK PRACY

Doradztwo zawodowe w szkołach było tematem rozmów podczas posiedzenia Zespołu ds. Rozwoju Starogardzkiego Rynku Pracy. Uczestnicy stwierdzili, że jest sporo do poprawy.

Podczas kolejnego już spotkania Zespołu ds. Rozwoju Starogardzkiego Rynku Pracy, które odbyło się pod koniec stycznia w Starostwie Powiatowym w Starogardzie Gdańskim, podjęto się próby oceny doradztwa zawodowego w szkołach podstawowych. Zgodnie z przepisami minimalna liczba godzin takich zajęć, która powinna się odbyć w siódmej i ósmej klasie, to dziesięć. Niestety, uczestnicy, wśród których byli także nauczyciele tych zajęć, twierdzili, że to mało. Nie pozwala to, na przykład zorganizować wyjścia z młodzieżą do zakładu pracy, w którym mogliby się przyjrzeć konkretnemu zawodowi.

BRAKUJE PRAKTYKI ZAWODOWEJ

To nie jedyny problem. Dyrektorzy szkół powierzają doradztwo zawodowe nauczycielom innych przedmiotów, którzy muszą uzupełnić wykształcenie w tym kierunku. W efekcie brakuje im praktyki zawodowej, w tym konkretnym zakresie. Jeszcze innym problemem jest niepoważne traktowanie zajęć przez uczniów, a także ich rodziców.

- Możemy się pokusić o stwierdzenie, że wynik analizy doradztwa zawodowego w szkołach podstawowych nie wygląda ono zadowolająco. Jest w tej materii sporo do poprawy - powiedział Express Biznesowi Mirosław Stosik, przewodniczący Powiatowej Rady Gospodarczej.
- Zespół nie skupia się jednak na wyszukiwaniu niedociągnięć. Celem zespołu jest opracowanie planu wsparcia dla doradców zawodowych, dla szkół. Jednak żeby to zrobić dobrze, musimy dokonać wstępnej analizy.

W zespole są reprezentanci pracodawców (Starogardzkiego Klubu Biznesu - Związku Pracodawców i Starogardzkiego Cechu Rzemiosł Różnych), są przedstawiciele samorządów (Gmin, Miasta, Starostwa), są też dyrektorzy szkół podstawowych i ponadpodstawowych, jest też reprezentacja młodzieży z Powiatowej Rady Młodzieży a także reprezentant lokalnej grupy wsparcia „Chata Kociewia”.

- Będziemy rozmawiać z dyrektorami szkół, doradcami zawodowymi. Zapytamy w jaki sposób można ich wesprzeć, oczywiście na tyle na ile jest to możliwe - dodaje Stosik.

OPRACOWAĆ PLAN DZIAŁANIA

Motywy powołania zespołu jest troska o lokalny rynek pracy, w kontekście dramatycznie pogarszającej się perspektywy demograficznej kraju i zagrożeń z tym związanych dla powiatu. Celem Zespołu jest opracowanie planu działania dla ochrony lokalnego rynku pracy przed skutkami malejącego potencjału pracowniczego. Zaangażowanie ekspertów, którzy pracują w zespole jest duże. Efektem ma być formą wsparcia w planowaniu celów rozwojowych dla samorządów i dla lokalnego rynku pracy.

- Wsparcie przedsiębiorców jest bardzo istotne i nie wyobrażam sobie tej inicjatywy bez ich aktywnego udziału. Od początku planowania powołania zespołu moim zamysłem była wzajemna i rzetelna współpraca różnych środowisk mających wpływ na rozwój naszego regionu, a bez firm, przedsiębiorców jest to w zasadzie niemożliwe - kończy przewodniczący.

NIEZBĘDNE JEST WSPARCIE

Rozmowa z Arkadiuszem Banachem, dyrektorem Powiatowego Urzędu Pracy w Starogardzie Gdańskim.

- Jak Pan ocenia sytuację starogardzkiego rynku pracy?

W ostatnich latach na naszym powiatowym rynku pracy sytuacja jest stabilna. Notujemy niski poziom bezrobocia oraz przyrost liczby podmiotów gospodarczych. Pomimo zwolnień grupowych w kilku dużych zakładach pracy, osoby tracące zatrudnienie stosunkowo szybko wracały na rynek pracy. Obecnie jednak z niepokojem patrzymy w przyszłość. Wojna w Ukrainie, znaczący wzrost inflacji oraz kosztów podstawowych źródeł energii, paliw może negatywnie wpłynąć na rynek pracy. Jesteśmy przygotowani na taką ewentualność posiadając odpowiednie zasoby, które pozwolą Urzędowi Pracy skutecznie przeciwdziałać bezrobociu.

- Podczas ostatniego posiedzenia rozmawialiście Państwo o doradztwie zawo-

dowym. Czy Pana zdaniem spełnia ono swoją rolę czy jednak w tym zakresie jest dużo do zrobienia?

W zasadzie profesjonalne, posiadające spore doświadczenie doradztwo zawodowe na obszarach poza metropolitalnych jest skoncentrowane głównie w urzędach pracy. Docelowo pożądanym jest, aby było realizowane na każdym etapie życia człowieka. Począwszy od przedszkola kończąc na okresie wieku emerytalnego. Poradnictwo zawodowe w szkołach podstawowych, tak ważne z punktu widzenia podejmowanych decyzji o wyborze kształcenia ponadpodstawowego a ostatecznie zawodu, nie znalazło jeszcze odpowiedniego uznania społecznego. Dlatego pierwsze zadanie, powołanego zespołu skupione jest na poprawie współpracy wszystkich interesariuszy lokalnego rynku pracy w celu wsparcia szkolnych doradców zawodowych.

- Co jest Pana zdaniem najważniejszym zadaniem, aby rynek pracy mógł się rozwijać?

Lokalne rynki pracy nie są zawieszane w próżni i są bardzo zależne od koniunktury globalnej, kraju, regionu. Kluczowym determinantem rozwoju jest wspieranie przedsiębiorczości tak, aby mogła generować nowe, trwałe, lepsze miejsca pracy. Istotne również jest kształcenie ustawiczne, aby nadążyć za zmianami na rynku pracy. Ostatnie badania pokazują, że blisko połowa Polaków do 2025 roku będzie zmuszona się przebranżowić/doszkolić. W tym zakresie urzędy pracy wypełniają bardzo ważne zadanie wspierając pracodawców w ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego.

Blisko 1 milion złotych na szkolenia i studia podyplomowe dla osób zatrudnionych w powiecie starogardzkim

Podnoszenie kwalifikacji kadry pracowniczej stanowi bardzo ważny element rozwoju firmy i budowaniu jej konkurencyjności na rynku.

Krajowy Fundusz Szkoleniowy (KFS) jest idealnym narzędziem do zwiększania kompetencji pracowników. Wpływa on bezpośrednio na kształtowanie rynku pracy poprzez umożliwienie pracodawcom podjęcia działań dzięki pozyskanemu dofinansowaniu. Celem KFS jest zapobieganie utracie zatrudnienia przez osoby pracujące z powodu kompetencji nieadekwatnych do wymagań dynamicznie zmieniającej się gospodarki.

Powiatowy Urząd Pracy w Starogardzie Gdańskim pozyskał ze środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego na 2023 rok kwotę **679 700 zł** na kształcenie ustawiczne pracowników jak i pracodawców z terenu naszego powiatu.

Priorytety wydatkowania KFS w 2023 r.

Minister właściwy ds. pracy określił następujące priorytety wydatkowania Krajowego Funduszu Szkoleniowego w 2023 roku:

- ✓ Wsparcie kształcenia ustawicznego skierowane do pracodawców zatrudniających cudzoziemców.
- ✓ Wsparcie kształcenia ustawicznego w związku z zastosowaniem w firmach nowych procesów, technologii i narzędzi pracy.
- ✓ Wsparcie kształcenia ustawicznego w zidentyfikowanych w danym powiecie lub województwie zawodach deficytowych.
- ✓ Wsparcie kształcenia ustawicznego dla nowozatrudnionych osób (lub osób, którym zmieniono zakres obowiązków) powyżej 50 roku życia.
- ✓ Wsparcie kształcenia ustawicznego osób powracających na rynek pracy po przerwie związanej ze sprawowaniem opieki nad dzieckiem oraz osób będących członkami rodzin wielodzietnych.
- ✓ Wsparcie kształcenia ustawicznego osób poniżej 30 roku życia w zakresie umiejętności cyfrowych oraz umiejętności związanych z branżą energetyczną i gospodarką odpadami.

W tym roku przewidujemy również pozyskanie dodatkowych środków na kształcenie ustawiczne ze środków **rezerwy** Krajowego Funduszu Szkoleniowego w wysokości **320 tys. zł**. Będzie ona przeznaczona zgodnie ze wskazaniem Rady Rynku Pracy na:

- ✓ Wsparcie kształcenia ustawicznego pracowników Centrów Integracji Społecznej, Klubów Integracji Społecznej, Warsztatów Terapii Zajęciowej, Zakładów Aktywności Zawodowej, członków lub pracowników spółdzielni socjalnych oraz pracowników zatrudnionych w podmiotach posiadających status przedsiębiorstwa społecznego wskazanych na liście/rejestrze przedsiębiorstw społecznych prowadzonym przez MRiPS.
- ✓ Wsparcie kształcenia ustawicznego osób z orzeczoną stopniem niepełnosprawności.
- ✓ Wsparcie kształcenia ustawicznego w obszarach/branżach kluczowych dla rozwoju powiatu/województwa wskazanych w dokumentach strategicznych/planach rozwoju.
- ✓ Wsparcie kształcenia ustawicznego instruktorów praktycznej nauki zawodu bądź osób mających zamiar podjęcia się tego zajęcia, opiekunów praktyk zawodowych i opiekunów stażu uczniowskiego oraz szkoleń branżowych dla nauczycieli kształcenia zawodowego.
- ✓ Wsparcie kształcenia ustawicznego osób, które mogą udokumentować wykonywanie przez co najmniej 15 lat prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, a którym nie przysługuje prawo do emerytury pomostowej.

Powiatowy Urząd Pracy w Starogardzie Gdańskim każdego roku pozyskuje znaczące środki finansowe na kształcenie ustawiczne osób pracujących i jest jednym z liderów województwa pomorskiego w zakresie ich wydatkowania.

Powiatowy Urząd Pracy w Starogardzie Gdańskim zaprasza pracodawców do korzystania z możliwości podniesienia kompetencji kadr w ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego i składania wniosków podczas prowadzonych naborów ogłaszanych na stronie internetowej starogardgdanski.praca.gov.pl oraz na tablicy ogłoszeń w siedzibie urzędu. Najbliższy nabór odbędzie się w dniach **20-21 lutego 2023 roku**.

DZIAŁANIA NA RZECZ KOCIEWSKIEJ KULTURY

W Pelplinie spotkali się postowie z sejmowej komisji kultury, członkowie Koalicji Obywatelskiej z regionalistami z Kociewia. Rozmawiano o najważniejszych kwestiach związanych z dziejami i kulturą regionu oraz o wyzwaniach przyszłości.

Politycy i lokalni działacze spotkali się w Kociewskim Centrum Kultury w Pelplinie. Gości przywitał biskup diecezji pelplińskiej ks. dr Ryszard Kasyna, który przedstawił genius loci Pelplina – średniowiecznego klasztoru i wpływu inteligencji pelplińskiej (tu od blisko 200 lat funkcjonuje seminarium duchowne oraz szkoła średnia Collegium Marianum) na utrzymanie i rozwój kultury polskiej.

Krzysztof Korda, dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Tczewie

Działacze regionalni przedstawili gościom najważniejsze kwestie związane z dziejami i kulturą regionu oraz wyzwania przyszłości.

POTRZEBNE SĄ PIENIĄDZE

- Należą do nich przede wszystkim finansowanie gwar i regionalizmów w Polsce (w tym mowy i kultury kociewskiej) oraz kwestia wprowadzenia do szkół edukacji regionalnej - mówi Krzysztof Korda, dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Tczewie.
- Kultura regionalna rozwija się fenomenalnie w przedszkolach, a zanika w szkołach. Nie uczy się dzieci np. historii i kultury Kociewia. Z jednej strony więc kultura zanika, a z drugiej strony przeżywa rozwój co widać w wielu aspektach codziennego życia. Coraz chętniej w przestrzeni miast, wsi nadaje się nazwy kociewskie ulicom, placom, rondom. Sklepy przyjmują w nazwie człon nawiązujący do regionu. Rozwija się etnodesign używany i widoczny np. w odzieży. Swoją rolę przeżywają kulinaria regionalne w całej Polsce, w tym na Kociewiu.

Kociewiaci mają pomysł jak przezwyciężyć kryzys. Niezbędne jest wsparcie regionalnej kultury finansowo. Zgromadzeni na spotkaniu przedstawiciele regionu przedstawili politykom

WYZWANIA NA PRZYSZŁOŚĆ

- ochrona i rozwój dialektu (gwary kociewskiej) w ramach ustawowej ochrony regionalnych odmian języka polskiego (zapisaanej w ustawie o języku polskim)

- systemowe działania na rzecz kociewskiej kultury regionalnej poprzez wspieranie instytucji naukowych i kulturalnych zajmujących się badaniami, ochroną i kultywowaniem dziedzictwa kulturowego naszej Małej Ojczyzny

- działania na rzecz edukacji regionalnej w szkołach - wypracowanie systemowego planu działań na rzecz edukacji regionalnej w szkołach wszystkich szczebli.

Postowie uważnie przysłuchiwali się zaprezentowanym postulatami i obiecywali, że rozmowy będą kontynuowane. Parlamentarzyści chcą ponownie przyjechać do Pelplina.

W SPOTKANIU UCZESTNICZYLI PARLAMENTARZYŚCI:

Iwona Śledzińska-Katarasińska, Urszula Augustyn, Piotr Adamowicz, Wojciech Król, Krzysztof Mieszkowski, Krzysztof Piątkowski, Ryszard Świński i Tomasz Olichwer oraz regionaliści, m.in. burmistrz Pelplina Mirosław Chyła, prof. Maria Pająkowska - Kensis, ks. Krystian Feddek, dr Krzysztof Korda - historyk, działacz regionalny, dr Michał Kargul - nauczyciel, socjolog, historyk; Tomasz Damaszk oraz Lech J. Zdrojewski, Piotr Łaga. Wzięli udział również starostowie: tczewski - Mirosław Augustyn wraz z zastępcą Andrzejem Flisikiem i wicestarosta starogardzki Patryk Gabriel oraz Iwona Karolewska - regionalistka, radna miejska w Świeciu.

*Pomorska
Grupa Zakupowa*

ŁĄCZĄ SIŁY, BY PRZYCIĄGNAĆ TURYSTÓW

Wójt Janusz Goliński, będący jednocześnie wiceprezesem Stowarzyszenia Żuławy, był jednym z sygnatariuszy listu intencyjnego w sprawie współpracy utworzenia „żeglarskiego szlaku kulturowego Deltą Wisły, Zalewy Wiślanego, Kanału Elbląskiego i Pojezierza Ławskiego”. Dokument podpisano w Buczyńcu, gdzie znajduje się pochylnia na Kanale Elbląskim.

Żuławy z Pojezierzem Ławskim to jeszcze nie do końca odkryte tereny na turystycznej mapie Polski. Region ma bardzo wiele argumentów, którymi można zainteresować turystów.

- Tym perelkom brakuje tylko odpowiedniego opakowania, by znakomity towar sprzedać turystom - **mówi Janusz Goliński, wójt gminy Cedry Wielkie.** - Głównym atutem podmiotów skupionych wokół projektu jest woda. Wszyscy chcemy jeszcze bardziej ożywić ten region, wykorzystując

między innymi przekop Mierzei Wiślanej, który - moim zdaniem - najbardziej przyczyni się do rozwoju turystycznego regionu. Na wspólnym działaniu skorzystać może również marina w Błotniku, która jest przecież częścią Pętli Żuławskiej. Liczymy, że będziemy realizować wspólne projekty, które mogą przyczynić się do poprawy turystycznej infrastruktury także w naszej gminie. Mam nadzieję, że dzięki temu zwiększy się też liczba turystów odwiedzających gminę Cedry Wielkie.

Uczestnicy projektu przygotowują już aplikację, dzięki której żeglarze będą mogli sprawnie i bezpiecznie przepłynąć z Elbląga aż do Ławy. Ciekawych pomysłów jest wiele, a w ich realizacji pomóc może wspólne działanie. Prowadzone będą pod auspicjami marszałków województw: pomorskiego i warmińsko-mazurskiego. W grupie działają także organizacje turystyczne z obu województw, ale i Wody Polskie, od których zależeć będą wszelkie podejmowane inicjatywy, czy Stowarzyszenie Żuławy.

O SPORCIE, EDUKACJI **I STANIU NA STRAŻY SAMORZĄDNOŚCI**

Marek Szczepański, starosta chojnicki w rozmowie z *Expressem Biznesu* zdradza jak zostały zainwestowane miliony złotych w oświatę. Mówi także, dlaczego poza pracą angażuje...

Powiat Chojnicki jest samorządem bardzo zaangażowanym i wspierającym działania społeczne. Realizowaliście projekt z własnym spektaklem teatralnym. Na działalność stowarzyszeń w tym roku przeznaczyliście ćwierć miliona złotych. Powiat jest też partnerem wspierającym pierwszoliigowy MKS Chojniczanka.

Jesteśmy bardzo otwarci na oddolne inicjatywy i pomysły, ponieważ to oznacza, że nasi mieszkańcy są aktywni i chcą działać w różnych sferach życia. Naszym zadaniem jest wspieranie ich w tym ale także nie rzadko sami wychodzimy z inicjatywą. Tak właśnie było w przypadku musicalu, którego realizacji podjął się Dominik Gostomski, a co najważniejsze aktorami byli mieszkańcy naszego powiatu wyłonieni w drodze castingu. Podobnie by z murałem, który powstał na 10-lecie Centrum Edukacyjno-Wdrożeniowego. Lokalni artyści, którzy mają na swoim koncie duże realizacje w całej Polsce, mieli okazję pokazać swój talent w rodzinnym mieście. Dzięki temu mamy na budynku CEW-u piękny mural, przedstawiający wnętrze młyna co nawiązuje do pierwotnego przeznaczenia obiektu. A co najważniejsze namalowany jest ekologicznymi farbami. Powiat Chojnicki jest także partnerem MKS Chojniczanka 1930. To nie tylko drużyna grająca w I lidze. Klub prowadzi szeroką działalność szkoleniową, organizuje spartakiady dla dzieci na poziomie wojewódzkim, działa też specjalna sekcja, składająca się z uczniów Zespołu Szkół Specjalnych. Chojniczanka skupia wokół siebie sporą grupę przedsiębiorców skupionych w Klubie Biznesu. Zrzesza on przedsiębiorców, którzy wspierają Chojniczankę, ale także inne stowarzyszenia. Jest to doskonały przykład społecznej odpowiedzialności biznesu.

Sporo miejsca poświęcacie także edukacji. Wśród ostatnich inwestycji należy wymienić budowę obiektu wielofunkcyjnego wraz z doskonale wyposażonymi pracowniami do nauki zawodów medyczno-społecznych czy rozbudowę Centrum Nauk Technicznych. Ta szkoła również może pochwalić się doskonałą bazą dydaktyczną. Te inwestycje to efekt projektu pn. „Wsparcie szkolnictwa zawodowego w powiecie chojnickim”. Wsparciem objęto trzy chojnickie szkoły: Medyczną Szkołę Policealną, Centrum Nauk Technicznych oraz Zespół Szkół nr 2. Zostały one dostosowane

Mural przedstawiający wnętrze dawnego młyna został namalowany na ścianie Centrum Edukacyjno-Wdrożeniowego. Obiekt pierwotnie spełniał funkcję właśnie młyna.

Centrum Nauk Technicznych w wyniku modernizacji powiększyło się między innymi o sale audytorijną.

do kierunków kształcenia zawodowego, w tym programów nauczania do potrzeb gospodarki w branżach: zdrowie i srebrna

gospodarka, ICT i elektronika, transport, logistyka oraz motoryzacja. Koszt całego projektu to 21.735.505,04 zł. Oczywiście w kręgu naszego zainteresowania są głównie szkoły ponadpodstawowe, ale także współpracujemy z uczelniami wyższymi. Naszym zamysłem jest stworzenie klastra edukacyjnego, w którym interesariuszami byłby szkoły średnie, uczelnie oraz biznes.

Oprócz codziennej pracy jest Pan zaangażowany w wiele projektów i działań. Jest Pan między innymi członkiem Stowarzyszenia „Samorządy dla Polski”. Jaka jest idea tego ruchu?

Ruch został powołany w 40 rocznicę Porozumień Sierpniowych, a najistotniejszym hasłem tamtych wydarzeń była idea samorządności. Po to jesteśmy – aby dbać o interesy jednostek samorządu terytorialnego, a tym samym o interesy mieszkańców. Prezydenci, starostowie, burmistrzowie, wójtowie, są najbliższą lokalną społecznością. Najważniejsze zadanie, jakie teraz stoi przed nami to dążenie do stworzenia

wspólnej listy do Sejmu i Senatu. Nasza decyzja podyktowana jest działaniami rządu, który sukcesywnie pozbawia samorząd kompetencji zmniejszając jednocześnie dochody. Naszą rolą w parlamencie będzie stanie na straży samorządności i demokracji. A jak ważny jest samorząd lokalny pokazały w ostatnim czasie liczne kryzysy takie jak pandemia, kryzys uchodźczy czy energetyczny. W ich obliczu samorząd staje zawsze na pierwszej linii frontu. Jesteśmy jedyną reprezentacją samorządu, która podpisała z wszystkimi partiami opozycji porozumienie o współpracy. Wielu działaczy stowarzyszenia, nie bacząc na swoją obecną pozycję i sytuację, będzie się ubiegać o mandat poselski, ponieważ przy obecnym układzie władzy na poziomie lokalnym niebawem nie będziemy mieli szans decydowania o sprawach samorządu. Nie możemy pozwolić na to, aby decyzje dotyczące naszej małej ojczyzny zapadały tylko w Warszawie bez udziału naszych mieszkańców. **Taka jest rola Ruchu Samorządowego TAK! Dla Polski.**

Na pamiątkę podpisania umowy pomiędzy Powiatem Chojnickim a MKS Chojniczanka 1930 starosta chojnicki Marek Szczepański otrzymał od prezesa klubu Jarosław Klauzo symboliczną koszulkę.

ZDJĘCIA: Starostwo Powiatowe w Chojnicach, Kuba Szupke

Nowe przedszkole podoba się nie tylko mieszkańcom gminy, ale przede wszystkim dzieciom.

TYLKO W ZBLEWIE TAKA “LEŚNA PRZYGODA”

Na tę chwilę mieszkańcy czekali długo. W Zblewie otworzono nowoczesne i ekologiczne przedszkole “Leśna przygoda”. To już druga taka inwestycja w gminie Zblewo, w ciągu ostatnich trzech lat. A to ewenement na skalę krajową.

Wójt Artur Herold ma powody do radości i dumy. Mimo, iż budowa nowego przedszkola była wielkim wyzwaniem pod każdym względem, dziś nowe przedszkole w Zblewie zachwyca. Zarówno lokalizacją, rozwiązaniami architektonicznymi, przestrznością, nowoczesnością, a także pomysłem na ciekawą, przyjazną dzieciom aranżację. Motywy zwierząt i przyrody są tu wszechobecne. Ciepłe i naturalne barwy, materiały, zabudowa, a nawet – dźwięki lasu witające wchodzących do środka. Wszystko to robi wrażenie. Na zewnątrz motyw przewodni również jest widoczny, m.in. w formie atrakcyjnego graffiti. Przed budynkiem jest też piękna aranżacja zieleni. Liczne nasadzenia krzewów, drzew i bylin oraz nowoczesny plac zabaw.

Wójt Artur Herold i Beata Cyrson, dyrektorka przedszkola "Leśna przygoda" w dniu otwartym z przyjemnością oprowadzali mieszkańców po placówce.

-Zrobiliśmy wszystko, aby nasze nowe przedszkole, na które Zblewo czekało naprawdę wiele lat, rzeczywiście spełniało wszystkie potrzeby i oczekiwania całej społeczności - **mówi Artur Herold, wójt gminy Zblewo**. -Przedszkole jest więc nie tylko przestronne, przeznaczone dla 177 przedszkolaków, nowoczesne i ekologiczne, ale także zaaranżowane w wyjątkowy sposób. Z wielkim zaangażowaniem pra-

cowailiśmy wspólnie nad całą inwestycją. Od samego początku czyli od koncepcji przedszkola, aż do wykonania. To miejsce przyjazne dzieciom, bliskie naturze. Taki był nasz cel. Chcieliśmy, aby dzieci czuły się tu dobrze i bezpiecznie, a każdy, kto wejdzie do nowego przedszkola w Zblewie nie miał wątpliwości, że to przedszkole marzeń. Dziś już wiem, że to naprawdę przedszkole spełnionych marzeń!

GMINA WSPIERA RODZICÓW

W przedszkolu otwarto także Klub Dziecięcy, w którym utworzono 27 nowych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do trzech lat. Przypominamy, iż to już drugi w gminie Zblewo taki klub w ciągu ostatnich 3 lat. Wójtowi bardzo na tym zależało i osobiście o to zabiegał, bo jak podkreśla, dzięki temu Gmina Zblewo nie tylko zapewnia opiekę najmłodszym dzieciom, ale także aktywnie wspiera młodych rodziców w powrocie na rynek pracy.

Budowa przedszkola trwała ponad rok. Przy padła na trudny czas dla gospodarki i dla samorządów, związany m.in. z szalejącą inflacją, podwyżkami cen za energię i usługi, problemami z wykonawcami. Artur Herold nie kryje, iż była to bardzo trudna inwestycja, ale świadomość tego, jak bardzo nowe przedszkole jest potrzebne w Zblewie, tylko wzmacniała determinację wójta.

TRZEBA WALCZYĆ O MARZENIA

- Efektem tej determinacji są m.in. dodatkowe środki, zdobyte na budowę przedszkola w ramach RPO czy też trzykrotnie w ramach rezerwy Premiera. Trzeba walczyć. Nikt nie mówił, że będzie łatwo, ale wtedy szczególnie warto pamiętać, jaki mamy cel. A jest nim dobro naszych dzieci – **dodaje Artur Herold** i dziękuje wszystkim za wsparcie w realizacji tego dzieła.

Od kilku dni przedszkole w Zblewie już działa w nowym budynku. Przez czas ferii trwała wielka przeprowadzka ze „starego” przedszkola. Był to też ważny czas dla dzieci na adaptację do nowych warunków. Zarówno dzieci, jak i wychowawcy oraz rodzice są szczęśliwi, bo nowe przedszkole jest piękne i przyjazne.

DZIEŃ OTWARTY

Ponadto w sobotę (4 lutego) Artur Herold zorganizował dzień otwarty dla mieszkańców, aby każdy mógł zobaczyć nową placówkę. Jak podkreśla wójt, bardzo zależało mu, aby w pierwszej kolejności – przed oficjalnym przecięciem wstęgi – podzielić się tą radością właśnie z mieszkańcami. Przez cały dzień wójt wraz z dyrektorką przedszkola Beatą Cyrson oprowadzał więc zainteresowanych po nowym przedszkolu, a ci nie kryli zachwyty.

Gratulujemy inwestycji!

DWA WEJHEROWSKIE CHÓRY ZWYCIĘŻYŁY W KONKURSIE CHÓRALNYM MAŁEGO TRÓJMIASTA KASZUBSKIEGO

Dwa wejherowskie chóry zwyciężyły w VI edycji Konkursu Chóralnego „Małego Trójmiasta Kaszubskiego”. Po najwyższe laury sięgnęły – Camerata Musicale pod batutą Aleksandry Janus w kategorii Chóry Dorosłe i chór Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia w Wejherowie pod dyr. Ewy Roćlowskiej w kategorii Chóry Dziecięce. Nagrodę specjalną otrzymał chór Pagma&Etta z Rumi pod kierunkiem Anny Bronowickiej.

Dobór repertuaru, energia, emocje, zabawa muzyką - w Filharmonii Kaszubskiej odbyła się VI edycja Konkursu Chóralnego pod hasłem „Małe Trójmiasto Kaszubskie śpiewa kolędy i pastorałki”. W finale o zwycięstwo walczyły pięć zespołów z Wejherowa, Redy i Rumi.

- Cieszę się, że po przerwie spowodowanej pandemią koronawirusa wejherowska Filharmonia wypełniła się miłośnikami muzyki chóralnej – powiedział przewodniczący jury, zastępca prezydenta Wejherowa **Arkadiusz Kraszkiewicz**, prezes zarządu Małego Trójmiasta Kaszubskiego. – Ten konkurs to wydarzenie łączące nasze trzy miasta –

Wejherowo, Redę i Rumię. Małe Trójmiasto Kaszubskie powstało w 2001 r. z inicjatywy naszych trzech miast. Z powodu pandemii nie mogliśmy obchodzić jubileuszu stowarzyszenia, stąd postanowiliśmy ufundować w tym roku nagrodę specjalną. Chciałbym podziękować gospodarzowi dzisiejszego wydarzenia - prezydentowi Wejherowa Krzysztofowi Hildebrandtowi, a także burmistrzowi Rumi Michałowi Pasiecznemu i burmistrzowi Redy Krzysztofowi Krzeźmińskiemu. Podziękowania kieruję także do wszystkich osób, które bardzo się zaangażowały w organizację tego wydarzenia, a przede wszystkim członkom jury.

Pierwsze miejsce w kategorii Chóry i Zespoły Dorosłe i nagrodę pieniężną w wysokości 2,5 tys. zł wywalczył Chór Camerata Musicale z Wejherowa pod kierunkiem Aleksandry Janus ze specjalnym akompaniamentem Artura Sychowskiego.

W kategorii Chóry i Zespoły Dziecięce i zwyciężył Chór Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia im. F.Chopina w Wejherowie pod batutą Ewy Rocławskiej, który otrzymał nagrodę w wysokości 2 tys. zł.

Nagrodę specjalną z okazji jubileuszu Małego Trójmiasta Kaszubskiego i czek w wysokości 1,5 tys. zł otrzymał chór Pagma&Etta z Rumi pod kierunkiem Anny Bronowickiej.

KOLEJNE INWESTYCJE W GMINIE KOLBUDY

Rozpoczynający się rok 2023 zapisze się w historii Zespołu Kształcenia i Wychowania w BielkóWKu. Od stycznia uczniowie placówki korzystają z nowej hali sportowej oraz dodatkowych sal dydaktycznych, które powstały w ramach rozbudowy szkoły. Mimo budżetowych ograniczeń dyktowanych m.in. inflacją i rosnącymi kosztami energii, Gmina Kolbudy realizuje kolejne projekty inwestycyjne, w tym z dofinansowaniem ze środków pozabudżetowych.

W centrum Kolbud trwa aktualnie budowa nowych ulic. Drogi i sieć kanalizacyjna powstają w kilku innych sołectwach. Następne, oczekiwane przez mieszkańców inwestycje są w planach samorządu na kolejnych 12 miesięcy, również takie skierowane do mieszkańców wymagających pomocy i wsparcia.

NOWA HALA SPORTOWA I WIĘKSZA SZKOŁA W BIELKÓWKU

O tym, że budynek ZKiW w BielkóWKu jest zbyt mały dla dynamicznie rosnącej liczby uczniów mówiono od wielu lat. Podobnie jak o tym, że stara sala gimnastyczna nie spełnia norm przewidzianych dla tego typu obiektów. Izolacja termiczna z upływem czasu straciła swoje właściwości, co powodowało, że latem we wnętrzu hali panowały tropikalne wręcz temperatury, z kolei zimą użytkownicy narzekali na nieprzyjemny chłód. Przeprowadzona ekspertyza wykazała, że remont sportowej części budynku jest ekonomicznie nieuzasadniony. A zatem, zapadła decyzja o gruntownej modernizacji obiektu. Do rozbudowy szkoły w BielkóWKu przystąpiono w wakacje 2021 roku. Stara sala gimnastyczna Zespołu Kształcenia i Wychowania została wyburzona. Na jej miejscu rozpoczęto budowę nowej części kompleksu. Kamień węgielny pod fundamenty obiektu wmurowano we wrześniu 2021 roku. Dziś około 270 uczniów, a także członkowie klubów sportowych mogą

już korzystać z nowej, większej hali oraz nowych, nowocześnie wyposażonych sal lekcyjnych. Mieszkańcy cieszą się z kolei z sali sołeckiej.

- *Dzięki dobudowanej części obiektu szkoła zyskała ponad 1 222 metry kwadratowe powierzchni użytkowej, co znacznie poprawia komfort pracy uczniów i nauczycieli – mówi wójt Andrzej Chruścicki.* - Wykonano też nową kotłownię gazową oraz instalacje przeciwpożarowe. Łączna wartość rozbudowy ZKiW w BielkóWKu wyniosła 8 250 025,86 zł. Dofinansowania w kwocie 584 100 zł udzieliło Ministerstwo Sportu i Turystyki w ramach Programu Sportowa Polska.

Mieszkańcy BielkóWKa pamiętają, że obietnicę rozbudowy szkoły usłyszeli od Andrzeja Chruścickiego podczas pierwszego zebrania sołeckiego, w którym pod koniec 2018 roku wziął udział jako nowo wybrany Wójt.

- *Cieszę się, że udało się zaoszczędzić środki,*

pozyskać zewnętrzne dofinansowanie i dotrzymać danego mieszkańcom słowa – mówi **Andrzej Chruścicki**.

W PLANIE BUDOWA OŚRODKA ZDROWIA Z CENTRUM WSPARCIA RODZINY

Bieżący rok, trudny dla samorządów z powodu rosnących cen i kosztów energii, również obfituje w inwestycyjne wyzwania. W planach jest m.in. rozpoczęcie prac związanych z budową w Kolbudach nowego Ośrodka Zdrowia z Centrum Wsparcia Rodziny. Poza gabinetami świadczącymi usługi medyczne w obiekcie miałyby być realizowane również usługi społeczne. W planach jest umiejscowienie w nowym obiekcie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Biblioteki Publicznej, a także stacji postojów karetki pogotowia ratunkowego.

- Dobiągają końca prace nad projektem trzykondygnacyjnego budynku – mówi wójt **Andrzej Chruścicki**. – Mamy dużą determinację, aby zrealizować to przedsięwzięcie. Mieszkańcy od dawna zabiegają o modernizację lecznicy, którą wybudowano w pierwszej połowie lat 70-tych. By tego dokonać potrzebujemy jednak pozabudżetowego dofinansowania, o które aktywnie zabiegamy w różnych instytucjach.

BUDOWA DRÓG I SIECI KANALIZACYJNEJ

Gmina Kolbudy aktualnie skupia się na budowie dróg i sieci kanalizacyjnej. Zaawansowane prace budowlane prowadzone są m.in. w Kowalach, gdzie powstaje nowy fragment ul. Magnackiej, prowadzący do części przemysłowej sołectwa. Koszt w całości finansują, w ramach tzw. umowy szesnastkowej, przedsiębiorcy prowadzący tam działalność gospodarczą. W centralnej części Kolbud trwa modernizacja ulic Leśnej i Raduńskiej, które dotąd pokrywały

stare betonowe, mocno wysłużone płyty. Już wiosną mieszkańcy i klienci zlokalizowanej w tym rejonie gminnej spółki „Reknica” pojadą nową, asfaltową nawierzchnią. Zaawansowane prace prowadzone są również w Kowalach, gdzie betonowa kostka stopniowo pokrywa szutrowe dotąd nawierzchnie ulic Nektarowej i Sadowej. Przy nowo budowanych drogach powstają też chodniki oraz montowane są lampy oświetleniowe. W toku są również procedury przetargowe mające na celu wyłonienie wykonawcy inwestycji drogowej na ulicach Wilczej i Wiśniowy Sad w Bąkowie, na którą pozyskano 5 milionów złotych dofinansowania w ramach Rządowego Funduszu Inwestycji Strategicznych Polski Ład. Kolejnym drogowym wyzwaniem będą ulice Studzienna w Bielkówkę oraz Kościelna w Pługowie. Samorząd otrzymał właśnie dofinansowanie na ich przebudowę w kwocie ponad 2,34 miliona złotych. Dynamiczny przyrost mieszkańców i rozwój gminy wymusza na samorządowcach także inwestycje w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną. Rozpoczęto już budowę nowej kanalizacji, która wybudowana zostanie w trzech sołectwach. Łącznie w Jankowie Gdańskim, Buszkowach i Otominie powstanie około 5 kilometrów sieci. Na realizację wspomnianych inwestycji Gmina Kolbudy otrzymała dofinansowanie w kwocie ponad 4,6 miliona złotych w ramach Rządowego Funduszu Inwestycji Strategicznych Polski Ład.

W TROSCIE O OSOBY WYMAGAJĄCE WSPARCIA

Gmina Kolbudy realizuje też szereg inicjatyw w obszarze usług społecznych. Sztandarowym i realizowanym pilotażowo projektem jest Program Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych, którego głównym założeniem jest wdrażanie usług asystenckich i opiekuńczych dla osób niesamodzielnych

w celu rozwijania ich samodzielności w życiu codziennym. Na ten cel gmina otrzymała środki w wysokości 1,5 miliona złotych.

- Projekt realizowany jest we współpracy z podmiotami zewnętrznymi, które posiadają wieloletnie doświadczenie w realizacji tego typu usług – informuje zastępczyni wójta **Anita Richert-Kaźmierska**. – Na terenie gminy powstaną dwa mieszkania treningowe, które zostały zakupione na potrzeby projektu. To w nich osoby objęte Programem uczyć się będą samodzielności i funkcjonowania poza całodobowymi placówkami niosącymi pomoc osobom wymagającym wsparcia.

Na zakończenie warto też odnotować, że w końcową fazę wchodzi budowa dziesięciu mieszkań komunalnych w Buszkowach. Zlokalizowany pod lasem budynek również uzyskał zewnętrzne dofinansowanie w kwocie 2 milionów złotych z Funduszu Dopłat Banku Gospodarstwa Krajowego.

- Chociaż rok 2023 zapowiada się jako trudny dla nas wszystkich, w tym również dla samorządów, to mamy ręce pełne roboty, a głowy pełne pomysłów – podsumowuje wójt **Andrzej Chruścicki**.

Nieważne, co Ty czytasz. Ważne, kto czyta o Tobie.

Docieramy do źródeł,
prezentujemy fakty,
fachowe opinie.

To idealne rozwiązanie
dla tych, którzy chcą
być widocznymi
wśród przedsiębiorców.

ZAMÓW PRENUMERATĘ

IMIĘ I NAZWISKO:

STANOWISKO:

FIRMA:

DANE DO FAKTURY:

ADRES DO WYSYŁKI:

E-MAIL:

TELEFON KOMÓRKOWY:

PODANE DANE OSOBOWE BĘDĄ PRZETWARZANE PRZEZ FIRMĘ NORDAPRESS W CELU PODJĘCIA DZIAŁAŃ PROWADZĄCYCH DO REALIZACJI ZAMÓWIENIA PRENUMERATY, ORAZ W CELACH MARKETINGOWYCH NA PODSTAWIE ART. 23 UST. 1 PKT. 6 USTAWY Z 31 SIERPNIA 1997 R. O OCHRONIE DANYCH OSOBOWYCH (DZU Z 2002 R. NR 101, POZ 926 ZE ZM.). PRZYSŁUGUJE PANI/PANU PRAWO DOSTĘPU DO TREŚCI SWOICH DANYCH ORAZ PRAWO ICH POPRAWIENIA. PODANIE DANYCH OSOBOWYCH JEST DOBROWOLNE.

REDAKCJA NORDAPRESS
UL. GNIEWOWSKA 7
84-200 WEJHEROWO

E-MAIL:
REDAKCJA@EXPRESSBIZNESU.PL

6^{lat} GWARANCJA
MAZDY

MAZDA CX-5 SUV ZE SPORTOWĄ DUSZĄ

Usiądź za kierownicą Mazdy CX-5 i poczuj wyjątkowe połączenie eleganckiego SUVa z duchem sportowego samochodu. Przestronność, komfort i dynamiczne wrażenia z jazdy.

Teraz możesz mieć wszystko.

DOSTĘPNA OD RĘKI W SALONIE

BMG GOWOROWSKI Sp. z o.o.

GDYNIA | ul. Łużycka 9 | tel. +48 660 49 00 | www.gdynia.mazda-dealer.pl

GDĄŃSK | ul. Elbląska 81a | tel. +48 58 322 22 80 | www.gdansk.mazda-dealer.pl

BOLEŚLAWICE | ul. Słupska 6 | tel. +48 59 848 70 80 | www.slupsk.mazda-dealer.pl

W zależności od wersji samochodu średnie zużycie paliwa oraz emisja CO₂ (na podstawie WLTP) wynoszą odpowiednio: 6,8–8,1 l/100 km i 153–184 g/km. Samochody Mazda są wyposażone w układ klimatyzacji zawierający fluorowany gaz cieplarniany o współczynniku ocieplenia globalnego powyżej 150. Informacje dotyczące odzysku i recyklingu samochodów wycofanych z eksploatacji znajdują się na mazda.pl

DRIVE TOGETHER

